ශ්‍රී සඞ්ඝබොධි විජයබාහු පරිවෙණාධිපති ඡෙකාචාර්‍ය්‍යපරමෙශ්වර
ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්‍ය්‍ය

තොටගමුවෙ

ශ්‍රී රාහුල සඞ්ඝරාජොත්තමයාණන්වහන්සේ

විසින් විරචිත

සැලලිහිණි සන්දෙශය

සහ

එහි පුරාතන සන්නය.

පෑලියගොඩ විද්‍යාලඞ්කාර පරිවෙණාධිපති

ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යාය ධුරන්ධර

රත්මලානේ ධර්‍මකීර්ති ශ්‍රී ධර්‍මාරාමාභිධාන

කොළඹ හලාවත දෙදිශාවේ ප්‍රධාන නායකස්ථවිර ස්වාමිපාදයන්වහන්සේ
විසින් කරනලද

**ප්‍රතිසංස්කරණයෙන් හා අභිනව භාවසන්න ශබ්දපද
විවරණාදියෙන් උපලක්ෂිතයි.**

ජේ. ඩී. ප්‍රනාන්දු

විසින්

කොළඹ ග්‍රන්ථප්‍රකාශ යන්ත්‍රාලයෙහි මුද්‍රණය කරවන ලදී.

ශ්‍රී බු. ව. 2473—ක්‍රි. ව. 1930.

THE

SELALIHINI SANDESA

WITH A PARAPHRASE

BY

SANGHARAJA SRI RAHULA MAHA STHAVIRA

President of the Sri Sanghabodhi Vijayabahu Pirivena of Totagamuwa.

REVISED AND EDITED BY

THE VENERABLE

DHARMAKIRTI SRI DHARMARAMA

NAYAKA STHAVIRA

Chief High Priest of Colombo and Chilaw Districts and Principal of the Vidyalankara (Oriental) College.

PELIYAGODA, KELANIYA.

PUBLISHED BY

J. D. FERNANDO.

PRINTED AT THE GRANTHAPRAKASA PRESS.

A. B. 2473. A. D. 1930.

(All Rights Reserved.)

විවරණයෙහි

සඞ්කෙත නිරූපණය

පා = පාලි ශබ්ද ගැන සලකුණය
සි = සිංහල „ „ „
මේ ලකුණු නොයෙදූ ශබ්ද සංස්කෘත යයි දත යුතු.

විඥප්තිය

ශ්‍රී මත් විද්‍යාලඞ්කාර පරිවෙණාධිපතීන් වහන්සේගේ සන්න—ගැටපද විවරණ සහිත සංස්කරණයෙන් යුක්ත වූ සැළලිහිණි අස්න නැවත අච්චුගැස්වීම මේ පිරිවෙනෙන් අවසර ලත් අයකු විසින් මැ කට යුතු සි.

මෙයට, අවසර ලෙස,

ඩී. ජේ. රාජපක්ෂ,

විද්‍යාලඞ්කාර පිරුවන්හි
කැපකරු තැන.

5-10-18

සංඥාපනය.

ශාරිකාසන්දේශ නම් වූ මේ කාව්‍යය වර්ණනාතික්‍රාන්ත මධුර මනෝහර ස්වභාෂා කාව්‍යයෙකි. සම්භාවනීය පුරාතන සන්නයෙකින්ද යුක්තවූ මේ කාව්‍යය ගතවූ අවුරුදු (49) එකුන් පනසක් අතර බොහෝ වාර ගණනෙක්හි මුද්‍රිතව භාවිතව පවත්නේය. පළමුවර මුද්‍රණයේදී සංශෝධනය කළ ප්‍රසිද්ධ පඬිවරයා ඉතා උත්සාහගෙන යථාශක්තීන් ශුද්ධකොටත් එහි ඇතැම් ශුද්ධි අසම්පූර්ණබව ප්‍රකාශ කෙළේය. එසේද වුවත් දෙවෙනි තෙවෙනි ශෝධකයෝ ඊට වැඩි ශුද්ධියක් නොකොළෝය. එ හෙයින් මේ පොත මීට පළමු එකවරක් ශුද්ධවූ ග්‍රන්ථයක් ලෙස සැලකියයුතු වේ. අවුරුදු (49) එකුන්පනසකින් පෙර ස්වභාෂා ශුද්ධියෙහි ද, මෙකල ස්වභාෂා ශුද්ධියෙහි ද මහත් විශේෂයක් විද්‍යමානබව ශාස්ත්‍රාභ්‍යාසය කරන්නෝ දනිති. මේ නිසා ඒ පූර්වශුද්ධිය ම ප්‍රමාණ නොකොට මෙකල විද්වර්ජිහු නොයෙක් තැනැ සංශයප්‍රාප්ත වෙති. සියලු ප්‍රාචීන විද්වර්ජීන් අතට පත්වන සිතුමිණි රුවනක් බඳු මේ කාව්‍යය සුපරිශුද්ධව මැ ප්‍රකාශ කරවූව මැනැවැයි කතිපය සුධීජන කෙනකුන් විසින් ආරාධිතවූ අපි මෙකල දුර්ලභවූ පුරාතන හස්තලිඛිත පුස්තක කීපයක් ලදින් ඒ පොත් හා සසඳාලීමෙන් යථාවකාශයෙන් මෙහි ශුද්ධිය කෙළෙමු. පුරාණ සන්නයේ ආරම්භයෙහි ග්‍රන්ථාන්තරයෙන් උපුටා ගෙනහැර දක්වනලද ලිපිදෝෂාකීර්ණවූ සමහර ශ්ලෝකයන්ගේ පාඨශෝධනය වත්, අර්ථවිවරණය වත්, මීට පළමු ශුද්ධකළ උගතුන් විසින් නොකරනලදී. හෙද ප්‍රකරණානුමිතියෙන් ශුද්ධ කොට ඊට පදාර්ථවිවරණත් කෙළෙමු. පූර්ව මුද්‍රණයෙහි පැනෙන භාවසන්නද, ගැටපදවිවරණයද අපේ ශුද්ධිය හා සංසක්ත නොවන හෙයින් අභිනව භාවසන්නයක් පුරාතන සන්නයෙන් යට රේඛාපරිච්ඡින්න කොට යුක්තකෙළෙමු. අවසානයෙහි අපේ අභිනව ග්‍රන්ථිපදවිවරණය ද සංක්ෂේප විධියෙකින් දක්වීමු.

අපගේ මේ ශුද්ධියෙහි ඇති විශේෂස්ථාන දක්වත්හොත් බොහෝය. එ හෙයින් කතිපයස්ථානයක් පමණක් සඳහන් කරමු.

1 වෙනි ගීයෙහි "සැරද" යනු මෙකල්හි සර්වසම්භාවිත පාඨයෙකි. එසේද වුවත් මේ සඳහා පරීක්ෂණයට පැමිණි අපට "සැර දෙ" යන සුවිශුද්ධ පාඨය පුරාතන ලිපියෙකින් ම දෘශ්‍යමාන විය. එයින් 94 වෙනි කවෙහි විපරීතාක්ෂරයෙන් තුබූ "සුරවර සැරද" යනුත් "සුරවර දෙසැර"යි ශුද්ධියට පමුණුවා ලියහැකි වීමු, මේ දෙකවේ අන්‍යොන්‍ය ශුද්ධියෙන් චිරකාලයක්

අශුද්ධව තුබූ ප්‍රධානස්ථානයක් ශුද්ධලෙස ආධුනිකයන් වෙත පත්කරන්ට අවස්ථාව ලත්හෙයින් මහත් ප්‍රීතියක් භජනය කරම්හ.

10 වෙනි කව පොතෙන් බැහැර කොට අමුතු කවකැයි බොහෝදෙනා විසින් සලකන ලද්දකි. ඒ එසේ නොවනබැව් බොහෝ අත්පොත්හි එය එතන්හි මැ ලියනලද හෙයින්ද, ස්ථානොචිත හෙයින්ද, සමාන සඥහ්රීතිය ඇතිහෙයින්ද, සලකාගෙන යථාස්ථානයෙහි යුක්ත කෙළෙමු. සන්නපොත්හි ඊට සන්නයක් නොලැබුණෙන් එහි පදාර්ථසන්නය අප විසින් පූරණය කරනලදී.

96 වෙනි කවෙහි පූර්වශොධකයන්ගේ පොත්වල "නල්ලූරු තුනයා" යන පාඨය පූරාණ අත්පොත් එකකවත් අපට දකින්ට නොලැබුණේය. ඒ පොත්වල පෙනෙන පාඨය "නන්නූරු තුනයා" යනුයි. මේ "නන්නූරු" යන නාමභාගය සම්භාව්‍යවූ ශිලාලෙඛනයෙක්හිදු පැනේ, අර්ථයටද අවිරුද්ධබැව් ද්‍රාවිඩ නිඝණ්ටුවලින් ප්‍රකාශ වේ. එහෙයින් පූරාණ අත්පොත්හි තුබූසේ ම "නන්නූරුතුනයා" යන පාඨය පිළිගතිමු.

අෂ්ටාදශමාත්‍ර පාදාන්විත සමුද්‍රඝොෂාවෘත්තයෙන් නිබද්ධ පාද ඇති කව් අතුරෙහි සප්තදශමාත්‍රික පාද ද මෙහි බොහෝ තැන දක්නාලැබේ. ඒ ලිපිදොසැයි ද සැලකිය නොහේ. බන්ධ වෛශිෂ්ට්‍යයට බාධාවක් නොපැනෙන හෙයිනි. එහෙයින් එය කවීන්ද්‍රයාණන්ගේ ම උපජාති බන්ධන විශෙෂයෙකැයි සැලකුව මනායි. මෙබඳු කව් පූර්වශොධකයෝ අමුතු මාත්‍රාවක් හෙළා ලීමෙන් කිසිතැනෙක පූරණය කළහ. කිසිතැනෙක නොකළහ. අපි ඒ කිසිත් විකෘතියක් නොකෙළෙමු. අෂ්ටාදශසප්තදශමාත්‍රාසම්මිශ්‍රණයෙන් පෙර තුබූසේ ම පිළිගතිමු. මෙසේ අපගේ සංශොධනයෙහි බොහෝ විශෙෂ ඇතිවූයේ අප මහා කවීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ කෘතිය ප්‍රකෘතිභාවයට පත්වනසේ පූරාතන ලිපි ගුරුකිරීමෙන් සකස් කරන්ට වන් හෙයිනි. අභිමානවිරහිත වැ සාවධාන චිත්තයෙන් මෙනෙහි කරන ප්‍රමාණුසාරි විඥයෝ අපගේ මේ ප්‍රයාසයෙහි සන්තුෂ්ට වෙතැයි ද, එය ම අපගේ ශ්‍රමසාඵල්‍යයයි ද, සලකම්හ.

Dharmakirti Sri Dharmarama
C. H. P.

ශ්‍රී බුද්ධ වර්ෂ 1851 පොසොන් අව [illegible] වක්ලත්
ක්‍රි. ව. 1908 ජූනි 19 වෙනි කිවිදින
විද්‍යාලඞ්කාර පිරිවෙනෙහි දී ය.

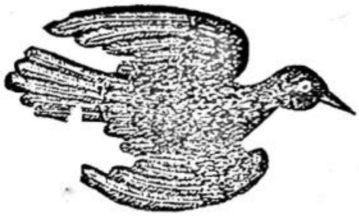

සැළලිහිණි සන්දේශ සන්නය.

න ම ශ්‍රී ඝ නා ය.

“ප්‍රසිද්ධං නායකීඥාත්‍ය පුරුෂං වා’ථ යොෂිතම්
සන්දෙශං ප්‍රෙෂයෙද්ධීමාන් දූතෛර්වංශාදිභිශ්ශුකෛඃ
ඉතිහාසකථාපූර්වමාශීඃපූර්වමථා’පි වා
දූතනාථු වර්ණයෙද්දෞ කුශලප්‍රශ්නපූර්වකම්.
වර්ණනා නන්තරං තස්‍ය ගන්තව්‍යස්ථානකීර්තනම්
පශ්චාත්තත්‍රෙප්සිත්‍යුක්ත්වා මාර්ගදෙශාදි වර්ණයෙත්
තත්‍රස්ථදෙශනගරීනායකානාං ගුණස්තුතිඃ
තතො වෘත්තාන්තකථනං දූතස්‍යාශීර්වචඃ පරම්.”

යනාදී දූතකාව්‍යලක්ෂණයෙන් යුක්තවූ විභීෂණදෙවරජහු දක වර ප්‍රාර්ථනාවක් කිරීම කථාශරීර කොට ඇත්තාවූ සන්දෙශයක් ශාරිකා පක්ෂිහු දූතක්‍රියායෙහි යොදා රචනා කරනු කැමැත්තාවූ සංස්කෘත ප්‍රාකෘත මාගධි අපභ්‍රංශ පෛශාචී ශෞරසෙනී යන ෂඩ්භාෂාකවිත්වයෙහි සමර්ථවූ ශ්‍රී සඞ්ඝබොධි විජයබාහු පරිවෙණාධිපති ශ්‍රී රාහුල ස්වාමිපාදයෝ ත්‍රිවිධකාව්‍ය මුඛයන් අතුරෙන් ආශීර්වාද පුරස්සර කොට “සැර සෙද සුලකල කුරු” යනාදී කව කීහු.

මෙහි පූර්වාර්ධයෙන් :-

“ස්වරාමෘතෙනොපජගෞ ච ශාරිකා—
ස්තථෛව තත්පෞරුෂගායනීකෘතාඃ” යි*–

---

* නෛෂධප්‍රථමසර්ගයෙහි 103 වෙනි පද්‍යයයි.

“තදර්ථමධ්‍යාප්‍ය ජනෙන තද්වනෙ
ශුකා විමුක්තාඃ පටවස්තමස්තුවන්
ස්වරාමෘතෙනොපජගුශ්ච ශාරිකා—
ස්තථෛව තත්පෞරුෂගායනීකෘතාඃ ”

නෛෂධ මහාකාව්‍යයෙහි කී හෙයින් සියලු පක්ෂීන් අතුරෙන් මධුරාක්ෂර වචනයෙන් ප්‍රසිද්ධවූ **ශාරිකා** පක්ෂිරාජයාහට එම විද්‍යමානවූ නෛසර්ගික ගුණයෙන් සතුති කළහ. අපරඞ්ගයෙන්:–

‘‘කාන්තෙ න වො’ගුඃ කවිතාඃඛමුජ්ජගුඃ
සාලම්පිකාඃ පච්චමජුවක්ඛුවඃ
ශාඛාධනං චඤ්චිකණො’මාජංසකරාං
වංචාහරා ශත්‍ර වධූපු ශාරිකාඃ’’යි–

ශ්‍රී **ස්නානන්ද කාව්‍යයෙහි** කී හෙයින්ද, **වාසවදත්තා කාව්‍යයෙහි** ශාරිකා පක්ෂීහු ලවා සන්දේශපත්‍ර ගමන් කරවා **වාසවදත්තාවගේ** මනොරථ සිද්ධිය වූවාය යනු පෙනෙන හෙයින්ද මේ පක්ෂිරාජයා රහස්‍යසම්භාෂණයෙහි සමර්ථබව ප්‍රකාශකොට තිමෙන් තදර්ථසාධකවූ දූතක්‍රියාව ද එහිම අන්තර්ගතවන හෙයින් මේ පක්ෂීහු රාජකුලයට දූතාමාත්‍යයන්ට බඳු බුද්ධියෙන් යුක්තයයි සංස්කාරජන්‍ය ගුණ විශෙෂයෙන් සතුති කළහ යනු මෙහි සමුදායාර්ථය. අවයවාර්ථ කියනු ලැබේ.

1 සැර දේ සුලකළකුරු–මිහුරු තෙපලෙන් රදනා
රජකුලරහසැ මැතිනිය–සියනිහි **සැළලිහිණිසඳ.**

‘‘සුලකළකුරු මිහුරු තෙපලෙන් රදනා රජකුල රහසැ මැතිනිය සැළලිහිණිසඳ සියන් ඉහි සැර දේ’’ යනු මෙහි වාක්‍ය යොජනායි.

පදයොජනා:–සුලකළ අකුරු–මිහුරු තෙපලෙන්–රදනා–රජකුලරහසැ–මැතිනිය–සැළලිහිණිසඳ–සියන් ඉහි–සැරදේ:–

1 **පදාර්ථ**:–සුලකළකුරු, මනාකොට හොබවනලද අක්ෂරයෙන් යුක්තවූ; මිහුරු, ශ්‍රවණමධුරවූ; තෙපලෙන්, වචනයෙන් හෙවත් කාව්‍ය සුභාෂිතාදි පඨනයෙන්;රදනා,රඤ්ජමානවූ නොහොත් ජනරඤ්ජනය කරන්නාවූ; රජකුලරහසැ, රාජකුලයාගේ රහස්‍ය විෂයෙහි හෙවත් ගුප්තභාෂණ විෂයෙහි; මැතිනිය, මන්ත්‍රීන්ගේ ඥානයට බඳු ඥාන ඇති; සැළලිහිණිසඳ, ශාරිකාපක්ෂි රාජොත්තමය; සියන් ඉහි, ස්වකීය බන්ධූන් හා එක් වැ; සැර දෙ, චිරාත්කාලයක් ජීවත් වා; බොහෝ කලක් පවතු.

1 **භාවය**:–ඉතා අලඞ්කෘත කොට කියන අක්ෂර ඇති මධුර වචනයෙන් සිත් අලවන්නාවූ; රාජකුලයාගේ රහස්හි මන්ත්‍රියක්හට බඳු නුවණ ඇති සැළලිහිණි පක්ෂිරාජය, බන්ධූන් හා සමග නුඹ බොහෝකලක් ජීවත් වන්.

මේ **'සහගි'** නම් වෘත්තයයි. එහි ලක්‍ෂණ-

"නවෙ කොළොස් වසමැ-එකොළොස් බැවින් සෙමෙහි
ළුහුබහලින් බඳුසෙ-සහගිය මේ නිදසුන්"

ප්‍රථම තෘතීය පාදයන්හි ක්‍රමයෙන් මාත්‍රා නවයක් එකොළොසක්ද ද්විතීය තෘතීය පාදයන්හි එකොළොසක් එකොළොසක් දූසි දෙසාලිස් මතෙකින් බදනා ලද්දේ "සහගි" නම් වෘත්තයයි-මේ ඊට නිදර්‍ශනයි.

"සැළලිහිණි සඳ සැර දෙ"යි කියා **ධනුර්ගුණසම්බන්ධ න්‍යායයෙන්** යොජනය කොට කිහයි **ද**තයුතු.

මෙහි පළමුවන සහගීයෙන් ශාරිකා පක්‍ෂිහුගේ මධුර වචනය සියලු ජනයන්ගේ ශ්‍රවණ මනොහාරිය සන්තොෂ ජනකයයි ශිෂ්ටාභිෂ්ටවූ ජලප්‍රමානාවස්ථාව ගෙන දූතයාහටද මඞගලය පිණිස බන්‍ධුමිත්‍රයන් හා සමග චිරත්කාලයක් ජීවත් වයි ආශිර්වාද කොට තමන් පළමුවෙන් නොකියනලද රූප වර්‍ණනාවෙන් ශාරිකා **පක්‍ෂි**හුගේ කුශලප්‍රශ්න කොට තමාගේ චිත්තප්‍රීති හඟවන්නාහු **"පුල්මල්කෙසරු මෙන්"** යනාදී සැහැල්ල කීහු.

සැහැල්ලෙහි අටවැනි දසවැනි පදයෙන් "**ස**බඳිනි" යනුද "තොප" යනු **ද** **සිංහාවලොකන න්‍යායයෙන්** අනුවර්තනය කටයුතු.

2 පුල්මල් කෙසරුමෙන්-රත්වනි තෙලෙ සරණියුග

සපු මල් කැලෙව් තුඩ මඳ රතිනි මනහ ර
නිලු පුල් දෙලෙව් සම්වනි පිය පියපත ර

මලින් කළ රුවෙව්-එබැවින් නුබින් එනවර

නිලු ද ළද සිඳුබුවො දිගුවරලැ නී ලූ
නිලු ද වට බිඟුපෙළ අද තඹර නී ලූ

ව න දෙව්ලියෝ නොකොළොද සවන අබර ණ
එ න මඟ දූකෙක් නොවිද සබඳිනි කල ණ
සෙ නෙ හස බැඳුණු තැනැ නොහරින කැරැ දියු ණ
වෙ න සැප කුමට තොප දකිනා එම පම ණ

පදයොජනා:-කලණ සබඳිනී-තොප-තෙලෙ සරණියුග-පුල්මල් කෙසරුමෙන්-රත්වනී;-(තෙලෙ) තුඩ-සපුමල් කැලෙව්-මඳරතිනී-මනහර-(තෙලෙ) පිය-පියපතර-නිලුපුල් දෙලෙව්-සම්වනී;- එබැවින්-මලින්-කළ-රුවෙව්-නුබින්-එන වර-ළඳසිඳුබුවො-නිලූ-දිගුවරලැ-නිලූද;- තඹරනිලූ-බිඟුපෙළ-අද-වට-නිලූද;-වනදෙව් ලියෝ-සවන අබරණ-නොකොළොද-එනමඟැ-දූකෙක්-නොවිද;-බැඳුණු තැනැ-දියුණුකර-සෙනෙහස-නොහරිනා-තොප දකිනා-එම-පමණ-වෙනසැප-කුමට;—

2 පදඵ:-සබඳිනි, මිත්‍රයාණෙනි; තොප, යුෂ්මතුන්ගේ; මෙතලෙ සරණයුග, මේ (දෘශ්‍යමානවූ) චරණයුගමය; පුල්මල් කෙසරු මෙන්, විකසිත කුසුම කෙශරයන් මෙන්; රන්වනි, පිජරවණී වන්නේය; (තෙලෙ) තුඩ, (මේ) වඬුව; සපුමල් කැලෙව්, චම්පක කලිකාවක් මෙන්; මදරතිනි, ඊෂද්රක්ත භාවයෙන්; මනහර, මනොඥ වන්නේය; (තෙලෙ, මේ;) පිය, ප්‍රියවූ; පියපතර, පක්‍ෂපත්‍ර සංහතිය; නිලුපුල්දෙලෙව්, නීලොත්පල පත්‍රයන් මෙන්; සම්වනි, ශ්‍යාමවණී වන්නේය; එබැවින්, ඒ භාවයෙන්; මලින්කළ රුවෙව්, පුෂ්පමය රූපයක් මෙන්; නුබින්, නභස්තලයෙන්; එන වර, එන්නාවූ කාලයෙහි; ළඳ සිඳුඹුවො, තරුණ සිඬාඞ්ගනාවෝ; නිලූ, නිලවණීවූ; දිගුවරලැ, දීඝීවූ කෙශකලාපයෙහි; නිලූද, ප්‍රක්‍ෂෙප නොකොළෝද; තඹරනිලූ, තාමරස නිලය කොට ඇත්තාවූ හෙවත් පද්මයෙහි වාසය කරන්නාවූ; බිගුපෙළ, භෘඞ්ගාවලීහු; අද, අවුත්; වට නිලූද, පරික්‍ෂෙප නොකොළෝද හෙවත් සිසාරා නොගත්තාහුද; වනදෙව් ලියෝ, වන දිව්‍යස්ත්‍රීහු; සවන අබරණ නොකොළොද, කණීාවතංශ නොකොළෝද; එන, ආගමනය කරන්නාවූ, මග, මාගීයෙහිදී; දුකෙක් නොවීද, (සිඬාඞ්ගනා භෘඞ්ග වන දෙවතාවන් විසින්) කිසි පීඩාවක් නූවූයේද; බැඳුණු තැනැ, මනොබන්ධනය කළාවූ ස්ථානයෙහි; දියුණු කැරැ, අධික කොට; සෙනෙහස, ස්නෙහාධ්‍යශය; නොහරින, පරිත්‍යාග නොකරන්නාවූ; කලණසබඳිනි, කල්‍යාණ මිත්‍රයාණෙනි, තොප, යුෂ්මත්හු; දකිනා, දශීනය කරන්නාහට; එම, ඒ (දශීනය)ම; පමණ, පයීාප්ත වන්නේය; වෙන සැප, අන්‍ය සෞඛ්‍යසම්පත්තියක්; කුමට, කිමඑද? කවර ප්‍රයොජනයෙක්ද?

2 භාවය:-මිත්‍රයාණනි! තොපගේ මේ (පෙනෙන) දෙපතුල පිපුණු මල්රෙණ මෙන් රන්වන්ය; (මේ) තුඩ සපුමල් කැකුලක් සේ මදරත් පැහැයෙන් සිත් ගන්නේය; (මේ) ප්‍රියවූ පියාපත් සමූහය නිල්මහනෙල් පෙති සේ අඳුරුනිල්වන්ය; එබැවින් මලින් කළාවූ රූපයක් සේ අහසින් එනකල්හි තරුණ සිඬාඞ්ගනාවෝ (තා අල්වා ගෙන ඔවුන්ගේ) නිල්දිගු කෙශකලාපයෙහි බහා නො ගත්තුද? නෙළුම්මල්හි වසන බමර සමූහයෝ (මලෙකැයි සිතා) අවුත් වටලා නොගත්තුද? වනවැසි දෙවඟනෝ (මලෙකැයි සිතා අල්වාගෙන) කණීාභරණයක් කර නොගත්තුද? (මෙසේ) එන්නාවූ අතරමගදී (සිඬාඞ්ගනා-භෘඞ්ග-වන දිව්‍යස්ත්‍රීන් කරණකොට) කිසියම් දුකෙක් නොවූයේද? සිත බැඳුණුතැන දියුණුකොට ඒ ස්නෙහාධ්‍යශය අත්නොහරින්නාවූ යහපත් මිත්‍රයාණනි! තොප දක්නාහට ඒ දැකීමම ඇත. අන් සැපතක් කුමටද?

3 ල ප නොම වන් සඳවන් සොම්ගුණ ගිගි ණී
ඔ ප වැඩි ගත හෙල්මැලි සියුමැලි පැමි ණී
සැ ප රිසි දෙන වැනි රසබසැ'ති සිතුමි ණී
තො ප දුකුමෙන් අප පින් කළබව දුනි ණී

පදයොජනා:-ලප නොමවන්-සඳවන්-සොම්ගුණගිගිණී-හෙල්මැලි-සියුමැලි පැමිණී-ඔපවැඩිගත-රිසි සැපදෙන-රස බසැ'ති-සිතුමිණී වැනි-තොප-දුකුමෙන්-අප-පින්කළ බව-දුනිණී;—

3 පදාර්ථ:-ලප නොම වන්, ලාඤ්ජන ප්‍රවෙශයක් නුවූ; සඳවන්, චන්‍ද්‍රයා බඳුවූ; සොම්ගුණ ගිගිණී, සෞම්‍යගුණ ග්‍රහණය ඇත්තාවූ; නොහොත්-සොම්ගුණ, සෞම්‍යගුණයෙන්; ගිගිණී, ගහනවූ; හෙල්මැලි, කහලාරයට බඳුවූ; සියුමැලි පැමිණී, සෞකුමාර්‍ය්‍යප්‍රාප්තවූ, ඔපවැඩි, කාන්තියෙන් අති රික්තවූ; ගත, ගාත්‍රයක් ඇත්තාවූ; රිසි සැප දෙන, අභිමත සෞඛ්‍යසම්පත්ති ප්‍රදානය කරන්නාවූ; රසබසැ'ති, මධුර වචනොපෙතවූ; සිතුමිණී වැනි, චින්තාමාණික්‍යයක් බඳුවූ; තොප දුකුමෙන්, යුෂ්මත්හුගේ දර්ශනයෙන්; අප, අස්මද් ශබ්දවාච්‍යයන්ගේ; පින්කළ බව, කෘතපුණ්‍ය භාවය; දුනිණී, පරිඥාත වී.

මේ **'උපජාති' නම් දසපද සැහැල්ලයි.**

එහි ලක්ෂණ—

> **"ඛඩවක්හි පිරියතැ-සිවුපෙදෙහි යම් විරිතක්**
> **බහා බඳහොත් දන්නේ-උවදැනම් සැහැලිනම්"**

'සිතිලිගි' දෙකකින්වූ 'කඩවක්' නම් (සපද) වෘත්තයාගේ අන්තයෙහි යම් සිවුපද වෘත්තයක් ලා බඳහොත් ඒ 'උපජාති' නම් සැහැලි වෘත්තය වේ.

3 භාවය:-සසලපය නැති සඳමඩලක්සේ (නිෂ්කලඞ්ක) සෞම්‍ය ගුණයෙන් ගහනවූ; හෙල්මැලි නම් ජලජපුෂ්පය මෙන් මොළොක්බවට පැමිණී ඉතා කාන්තිමත් ශරීරයක් ඇත්තාවූ; කැමැති සැප දෙන රසබස් ඇති (එහෙයින්) සිතුමිණී රුවනක් බඳුවූ; තොපගේ දැකීම හෙතු කොටගෙන අප පෙර පින්කළ තැනැත්තන් බව හැඟුණේය. තොප දැකීම අපගේ පෙර පිනෙකින් සිද්ධවී යයි සේයි.

'සමුද්‍රඝොෂ' නම් වෘත්තයයි.

එහි ලක්ෂණ—

> **"දෙසෙන් අටෙන් යති-අටලොස්මතින් බඳහොත්**
> **වේ සමුදුරැඝොස නම්-නිදසුන්ද දනු මෙ මෙසේ"**

4 මි තු රු තු මෝ දුක්සැප දෙකෙහිම පැවැ ති
බි තු සි තු වම් රූමෙන් පිටු නොපාවි ති
යු තු ම තු වැඩ මතෙපල එවැනි ගුණ ඇ ති
ස තු නා තු කැරැ අස යහළුව වඩනා රු ති

පදයෝජනා:-මිතුරුතුමෝ-පැවැති-දුක්සැප දෙකෙහිම-බිතු-සිතුවම් රූ මෙන්-පිටු-නොපාවිති;-එවැනි-ගුණ-ඇති-රුතිවඩනා-යහළුව-මතු-වැඩයුතු-මතෙපල-සිතු-නතු කැරැ-අස;-

4 **පදාර්ථ:**-මිතුරුතුමෝ, මිත්‍රෝත්තමයෝ; පැවැති, ප්‍රවෘත්තවූ; දුක් සැප දෙකෙහි ම, දුඃඛසෞඛ්‍ය (අවස්ථා) වයෙහි ම; බිතුසිතුවම්රූ මෙන්, භිත්තියෙහි (අඳනාලද) චිත්‍රකර්මරූප යන් මෙන්; පිටු නොපාවිති, පරාඞ්මුඛ නොවෙති; එවැනි ගුණ ඇති, තාදෘශගුණයෙන් යුක්තවූ; රුතිවඩන, අභිලාෂ වර්ධනය කරන්නාවූ; යහළුව, මිත්‍රය; මතු, අනාගතකාල යෙහි; වැඩයුතු, අභිවෘද්ධියෙන් යුක්තවූ; මතෙපල, මාගේ වචනය; සිතු නතු කැරැ, චිත්තය අවනත කොට; අස, ශ්‍රවණය කර.

4 **භාවය:**-උතුම් මිත්‍රයෝ තුමූ පැවැත්තාවූ දුක්සැප කාලදෙක්හිම බිත්තියෙහි ඇඳි චිත්‍රකර්මරූප මෙන් පිටිනොපාත් නෝය. එබඳු ගුණයෙන් යුත් ප්‍රිය වර්ධන මිත්‍රයාණනි! මතු වැඩ ඇත්තාවූ මාගේ වචනය සිත යොමුකොට අසව. මෙසේ යථෝක්ත ක්‍රමයෙන් ශාරිකා පක්ෂිරාජයාහට මිත්‍රයන්ට සුදුසුවූ ප්‍රියසම්භාෂණය කොට ඔහු විසින් කළමනා දෙයට නියොග කරන්නාහු **"පව්රදකඳ"** යනාදි කව කීහු.

5 ප ව් රඳ කඳ නාලෝමුල් දිගතුබ ර
ලෙ ව් තුරු සුසැඳු යස මිණිමුතු මල්පත ර
ස ව් සිරි පිරි සුරපුර වන් කැලණිපු ර
දෙ ව් මෙ හසුන් විබිසණ සුරිඳුට පව ර

5 **පදයෝජනා:**- පව්රඳකඳ-නාලෝමුල්-දිගතුබර-ලෙව්තුරු-යස-මිණිමුතු-මල්පතර-සුසැඳු-සුරපුරවන්-කැලණිපුර-පවර-විබිසණ සුරිඳුට-මෙ හසුන්-දෙව්;-

5 **පදාර්ථ:**-පව්රඳකඳ, පර්වතරාජ නමැති හෙවත් මහාමෙරු පර්වත නමැති ස්කන්ධයක් ඇත්තාවූ; නාලෝමුල්, නාග ලොක නමැති මූලයෙන් යුක්තවූ; දිගතුබර, දිශා නමැති ශාඛාභාර ඇත්තාවූ; ලෙව්තුරු, ලොක නමැති වෘක්ෂයෙහි; යස, කීර්ති නමැති; මිණිමුතු, ප්‍රබුද්ධවූ; මල්පතර, පුෂ්ප සමූහය; සුසැඳු, සුසජ්ජිත කළාවූ; සුරපුරවන්, දිව්‍ය පුරය මෙන් සව්සිරි, සකල සම්පත්තියෙන්; පිර, සම්පූර්ණවූ; කැලණිපුර, කල්‍යාණිපුරයෙහි; පවර, ප්‍රවරවූ; විබිසණ සුරිඳුට, විභීෂණ සුරේන්ද්‍රයාහට; මෙ හසුන්, මේ සන්දේශය; දෙව්, දැනය කරව්.

5 භාවය:-මෙරු පර්වත නමැති කඳ ඇති, නාගලොක නමැති මුල් ඇති, දිශා නමැති අතුබර ඇති ලොක නමැති වෘක්ෂයෙහි; (තමාගේ) කීර්ති නමැති පිපිමල් සමූහය සැදුවාවූ නොහොත් ලොක නමැති වෘක්ෂය (සවකීය) කීර්ති නමැති පිපිමල් රැසින් සැරසුවාවූ දිව්‍ය නගරයක් මෙන් සකලශ්‍රීන් පිරුණාවූ කල්‍යාණී පුරයෙහි උතුම්වූ විභීෂණ සුරෙන්ද්‍රයාහට මේ හස්න (පණිවූඩය) දෙව.

6 ග න ව න් මියුරු නද දෙන ගුවන වන් වි ට

වි ල සි න් මෙමා කරවන මිතුරෙ මන්තු ට

එ හ සු න් පැසුළු පවසමි රස නුසුන් කො ට

අ ස දූ න් තයන මග සලකුණු මෙතැන් සි ට

6. පදයොජනා:-ගුවන වන්විට-මියුරු නද දෙන-ගන වන්-විලසින්-මෙමා-මන්තුට කරවන-මිතුරෙ-පැසුළු-එහසුන්-රස නුසුන් කොට-පවසමි-දූන්-මෙතැන් සිට-තයන-මග සලකුණු-අස;-

6 පදාර්ථ:-ගුවන වන්විට, (සමුද්‍රයෙන් ජලග්‍රහණය කොට) ආකාශයට ප්‍රවිෂ්ටවූ කාලයෙහි; මියුරු නදදෙන, මයුර යන්ට සන්තොෂ ජනනය කරන්නාවූ; ගනවන්, මෙඝයක් මෙන්, විලසින්, විලාසයෙන්; (ශරීරලාවණ්‍යයෙන්); මෙමා මන්තුට කරවන, මේ මාගේ චිත්තසන්තොෂය කරවන්නාවූ; මිතුරෙ, යහළුව; පැසුළු, පශ්චාත්කාලයෙහි හෙවත් මාර්ගවර්ණනාවට පසුව; එහසුන්, ඒ සන්දෙශ වාක්‍යය; රස නුසුන් කොට, මාධුර්ය විච්ඡෙදය නොකොට; පවසමි, ප්‍රකාශකෙරෙමි; දූන්, මේ අධුනාකාලයෙහි; මෙතැන් සිට, මේ (අප උන්නාවූ) ස්ථානයෙහි පටන්; තයන, තොප ගමනය කරන්නාවූ; මග සලකුණු, මාර්ගසඞ්කෙතයන්; අස, ශ්‍රවණය කර.

6 භාවය:-(මුහුදෙන් දිය ගෙන) අහසට නැඟිකල්හි මොනරුන්ට සතුටු උපදවන්නාවූ මෙඝයක් මෙන් රූපවිලාසයෙන් මේ මාගේ සිත සතුටු කරවන්නාවූ මිත්‍රය (මාර්ග වර්ණනාවෙන්) පසු ඒ හස්න රසවත්කොට කියමි. දූන් මේ ස්ථානයෙහි සිට තා යන්නාවූ මාර්ගයාගේ සලකුණු අස.

දූත් ඒ පක්ෂිරාජයා නික්මෙන්නාවූ පුරය වර්ණනා කරන්නාහු **"පොහොසද් දන ඇති"** යනාදි කීහු.

7 පොහොසද් දන් ඇති තුනුරුවනැ බැතිපෙ මා
මුලු වද් දනා සුරපුර පිරි සිරින් හැ මා
ජය වද් දනා කිරුමෙන් සුසැඳු තමන මා
ජය වද් දන පුරවර දනු මිතුරුතු මා

7 පදයොජනා:–තුනුරුවනැ–බැතිපෙමා–පොහොසද්දනා ඇති–පිරි–හැමා සිරින්–සුරපුර–මුලුවද්දන–ජයවද්දන කිරු මෙන්-තම නමා-සුසැඳු–ජයවද්දන පුරවර–මිතුරුතුමා–දනු;–

7 පදාර්ථ:–තුනුරුවනැ, (බුද්ධාදි) රත්නත්‍රයෙහි; බැතිපෙමා, භක්තිප්‍රෙම ඇත්තාවූ; පොහොසද්දනා ඇති, ප්‍රභූජනයා ඇත්තාවූ; පිරි, සම්පූර්ණවූ; හැමා සිරින්, සකල සම්පත්ති යෙන්; සුරපුර, දිව්‍යපුරය; මුලුවද්දන, කොණප්‍රවෙශ කරන්නාවූ; ජයවද්දන කිරුමෙන්, ජයවර්ධන කරණය හෙතුකොට ගෙන, තම නමා, ස්වකීය නාමය; සුසැඳු, (අර්ථානිතවූ හෙයින්) සුසජ්ජිත කළාවූ; ජයවද්දන පුර වර, ජයවර්ධන නම්වූ පුරප්‍රවරය; මිතුරුතුමා, මිත්‍රොත්තමයා; දනු, අවබොධ කර.

7 භාවය:–මිත්‍රොත්තමය(බුද්ධාදි)තෙරුවන කෙරෙහි භක්තිප්‍රෙමා න්විතවූ අධිපති ජනයා ඇති; පිරුණාවූ සකලසම්පත්තිය කරණකොට යෙන දෙව්පුරය මුලුගන්වන්නාවූ; ජය වැඩීම හෙතුකොටගෙන (ජයවර්ධන යන) තමාගේ නාමය (අන්වර්ථකරණයෙන්) සැරසූවාවූ (මේ) ජයවර්ධන නම් රාජධානිය දැනගන්න.

8 සැ දි රතතඹර පෙළ රනතිසරුන් රුවැ ති
වි දි දියදහර ලෙළදෙන දිගු නරුපටැ ති
රැ ඳි රළුරැලැ'ති හොය දියවන්නා නමැ ති
ඇ ඳි පුරඅගන පටසළු සිරි රැපැයි නි ති

8 පදයොජනා:–රතතඹරපෙළ-සැදි-රනතිසරුන්-රුවැති-විදි දිය දහර–ලෙළදෙන–දිගු–නරුපටැති–රැඳි–රළුරැලැති–දියවන්නා නමැති–හොය–පුරඅගන–නිති–ඇඳි–පටසළු සිරි–ඇරැපැයි;–

8 **පදාර්ථ**:-රත්තම්බරපෙළ, රක්තවර්ණවූ තාමරස පඞ්ක්තියෙන්; සැදි, සජ්ජිතවූ; රනහිසරුන් රුවැ‘ති, සුවර්ණ හංසයන්ගේ රූපයෙන් යුක්තවූ; විදි දියදහර, (එක් දිශාභාගයෙකින් ආවරණවශයෙන් බඳනාලද පාෂාණයෙහි) විකීර්ණවූ ජලධාරා නමැති; ලෙළදෙන, ලීලෝපෙතවූ; දිගු, දීර්ඝවූ; නරුපටැ‘ති, නීවිපට්ටයෙන් යුක්තවූ; රැඳි, රඤ්ජිතවූ; රළ රැලැ‘ති, තරඞ්ග නමැති වලි ඇත්තාවූ; දියවන්නා නමැති, දියවන්නා යන නාමයක් ඇත්තාවූ; හොය, නදීතොමෝ; පුරඅඟන, පුරනමැති අඞ්ගනාව විසින්; නිති, නිරන්තර යෙන්; ඇඳි, ආච්ඡාදනය කළාවූ; පටසළු සිරි, පට්ටවස්ත්‍ර ශ්‍රිය; ඇරැපැයී, ගෙනහැර දක්වූ.

8 **භාවය**:-රත්නෙළුම් පෙළින් සැරසුණාවූ, සුවර්ණහංසයන්ගේ රූපයෙන් යුක්තවූ; විසුරුණු ජලධාරා නමැති සැලෙන දික් නරුපට ඇත්තාවූ; රඳනා දියරළ නමැති රැලි ඇත්තාවූ; දියවන්නා නමැති නදීතොමෝ ජයවර්ධනපුරී නමැති අඞ්ගනාව විසින් ඇඳගත් පටසළුවක්හුගේ ශෝභාව නිතර ගෙනහැර දක්වූ.

9 සමනොළ මුහුළ මහසමුදුර මෙවුල්බ ර
සු ල ක ළ පුවළ ලකඟන සිරි යොවුන් ව ර
ත ර ක ළ විසල් වාසල් යතුරු මෙනුව ර
බැ ද හ ළ රුවන් තනපට කියලිය පවු ර

9 **පදයෝජනා**:-සමනොළ.මුහුළ-මහසමුදුර මෙවුල්බර-සුලකළ-පුවළ-ලකඟන-සිරි-යොවුන් වර-බැදහළ-විසල් වාසල්-තරකළ යතුරු-රුවන් තනපට (සිරි) මෙ නුවර පවුර කියලිය;-

9 **පදාර්ථ**:-සමනොළමුහුළ, සමන්තකූටපර්වත නමැති ධම්මිල්ල යක් ඇත්තාවූ; මහසමුදුර මෙවුල්බර, (හාත්පසින් වට කරනලද) මහාසමුද්‍ර නමැති මේඛලාභාරයක් ඇත්තාවූ; සුලකළ, මොනවට අලඞ්කෘතවූ; පුවළ, (මේ වර්තමානකාලයට) ප්‍රෞඪවූ; ලකඟන, ලඞ්කාඞ්ගනාව; සිරි ඓශ්වර්යයෙන්; යොවුන්වර, යෞවනාවස්ථායෙහි, බැද හළ, බන්ධනය කොට හරන ලද්දාවූ; විසල් වාසල්, විශාලවූ ගොපුර නමැති; තරකළ, ස්ථිරීකෘතවූ; යතුරු, යන්ත්‍ර බන්ධන ඇත්තාවූ; රුවන්තනපට (සිරි) රත්නමය පයෝධරපට්ට (ශෝභාවක්); මෙනුවර පවුර, මේ නගර යෙහි ප්‍රාකාරය තෙම; කියලිය, ප්‍රකාශ කෙළේයි.

9 භාවය:–මේ නුවරෙහි ප්‍රාකාරයතෙම සමන්තකූට නම් පර්වත නාමැති කොණ්ඩයක් ඇති, මහා සාගර නමැති බරවූ මෙඛලාභරණයක් (ඉණපලඳනාවක්) ඇති, මනාකොට සැරසුණාවූ (මෙකලට) වැඩිසිරියාවූ ලඞ්කා නමැති අඞ්ගනාව (පෙර) ඓශ්වර්‍ය්‍යයෙන් තරුණව සිටිකල්හි (ඉණ) බැඳ හැරදමනලද, මහවාසල්දොර නාමැති යන්ත්‍ර බන්ධන ඇති, රත්නයෙන් කරනලද පියොවුරුපටක්හුගේ ශොභාව ප්‍රකාශ කෙළේය.

10 දුවන බදකිකිණි හයකුර පහරන ද
සවන තළ නිනද ගිජිඳුන් සෙමෙර බ ද
රවන නොයෙක තුරු ජයසක්හඬ නොම ද
දෙවන මුහුද මෙන් ගුම් ගනී පුර නිබ ද

10 පදයොජනා:–දුවන–බදකිකිණි–හය–කුරපහරනද–සෙමෙරබද–ගිජිඳුන්–සවනතළනිනද–රවන–නොයෙකතුරු–නොමද-ජයසක්හඬ–පුර-දෙවනමුහුද මෙන්-නිබද–ගුම්-ගනී;–

10 පදාර්ථ:–දුවන, ධාවනය කරන්නාවූ; බදකිකිණි, බඳ කිඞ්කිණි ඇති; හය, අශ්වයන්ගේ; කුරපහරනද, ඛුර ප්‍රහාරයෙන්වූ නාදයෙන්ද; සෙමෙරබද, චාමරබඳවූ; ගිජිඳුන්, ගජේන්ද්‍රයන්ගේ; සවනතළ නිනද, කර්‍ණතාල ශබ්දයෙන්ද; රවන, නාද කරවනු ලබන්නාවූ; නොයෙකතුරු, අනෙක තූර්‍ය්‍යයෙන්ද; නොමද, අමන්දවූ, ජය සක්හඬ, ජයසඞ්ඛ ශබ්දයෙන්ද; පුර, (මේ ජයවර්‍ධන) පුරය තෙම; දෙවන මුහුද මෙන්, ද්විතීය සමුද්‍රයක් මෙන්; නිබද, අනවරතයෙන්; ගුම් ගනී, ඝොෂග්‍රහණය කෙරේ.

10 භාවය:–දුවන්නාවූ රසුබැඳි අසුන්ගේ කුරපහර නාදයෙන්ද; සෙමෙර බැඳි ඇත්රජුන්ගේ කන්තළ නාදයෙන්ද; වයනු ලබන්නාවූ නොයෙක් හෙරිමෘදඞ්ගාදී තූර්‍ය්‍යයෙන්ද; බොහෝවූ ජයසඞ්ඛ නාදයෙන්ද; මේ ජයවර්‍ධනපුරයතෙම දෙවැනි මුහුදක් මෙන් නිතර ගිගුම් ගන්නේය.

11 සිහිල් සඳු සුවඳ ගෙන එන උයන්ව ල
සිහිල් නෙලෙන් හඬවන මිණිකිකිණිකැ ල
විපුල් රත්සෙමෙර බඳ රන්දද සස ල
ලකල් මෙපුර තුල වළහා රිවිතැවු ල

11 පදයොජනා:-උයන්වල-සිහිල් සපු සුවඳ-ගෙන-එන-සිහිල් නෙලෙන්-හඬවන-මිණි කිකිණි කැල-විපුල්-රත් සෙමෙර බඳ-සසල-රන්දද-ළකල්-මෙපුර තුළ-රිවිතැවුල-වළහා;-

11 පදාර්ථ:-උයන්වල, ගෘහොද්‍යානයන්හි; සිහිල්සපු සුවඳ, චන්දන චම්පක පුෂ්පයන්ගේ සුගන්ධය; ගෙන එන, ග්‍රහණය කොට එන්නාවූ; සිහිල් නෙලෙන්, ශීතලමාරුත යෙන්; හඬවන, ශබ්ද පවත්වන්නාවූ; මිණි කිකිණිකැල, මාණික්‍ය කිඞ්කිණි සමූහ ඇත්තාවූ; විපුල්, මහත්වූ; රත් සෙමෙර බඳ, රක්තවර්ණ චාමර බඳනාලද්දාවූ; සසල, චචලවූ; රන්දද, ස්වර්ණ (පට්ට) ධ්වජතෙම; ළකල් මනොඥවූ; මෙපුරතුළ, මේ පුරාභ්‍යන්තරයෙහි; රිවිතැවුල, සූර්‍ය්‍යසන්තාපය; වළහා, පහ කෙරේ.

මෙහි සඳුන්මල් සපුමල් සුවඳින් මිශ්‍රවූ මාරුතවර්ණනා වෙන් හා රක්තචාමර රන්පතාකා වර්ණනා කිරීමෙන්ද වසන්ත කාලයෙහි එනුවර පවත්නාවූ "මකරධ්වජ පූජෝත්සව" දක්වූහ.

11 භාවය:-ගෙඋයන්හි සඳුන්මල් සපුමල් සුවඳ ගෙන එන සිහිල් සුළඟින් හඬවන මැණික් රසු සමූහ ඇත්තාවූ; මහත්වූ රත්චාමර බඳනාලද චචලවූ රත්‍න (රන්කම්කළ) පට්ටධ්වජසමූහතෙම මනොඥවූ මේ ජයවර්ධන නගරය තුළ ඉරඅව්ව වළක්වයි.

12 තර සර හිවි මහල් මෙහි පහපෙළ නිතොර
සුර සිඳු විඳුදරන් සැදි සදලූ මනහර
කර වන මඟුල්කෙළියෙන් නොමැති අවසර
පුර සිරි බලනලෙස බට සුරවිමන් සුර

12. පදයොජනා:-මෙහි-තරසර-හිවි-මහල්-පහපෙළ-නිතොර-සුරසිඳු විඳුදරන්-සැදි-මනහර-සදලූ-කරවන-මඟුල් කෙළියෙන්-අවසර-නොමැති-පුරසිරි-බලන ලෙස-බට-සුර විමන් සුර:-

12 පදාර්ථ:-මෙහි, මේ පුරයෙහි; තරසර, ස්ථිරසාරවූ; හිවි, උස්වූ; මහල්, ත්‍රිභූමිකාපඤ්චභූමිකාදීන් යුක්තවූ; පහපෙළ, ප්‍රාසාද පඞ්ක්තියෙහි; නිතොර, නිරන්තරයෙන්; සුරසිඳුවිඳුදරන්, දෙව සිඞ විද්‍යාධර (ද්‍රව්‍යමාරූප) [illegible], සැරහී සිටි

මනහර, මනොඥවූ; සදලූ, චතුශාලාවෝ; කරවන (සන්තුෂ්ටවූ නාගරික ජනයන් විසින්) කායනිර්මාණවූ; මඟුල්කෙළියෙන්; මඞ්ගලොත්සව ක්‍රීඩායෙන්; අවසර නොමැති, අවකාශයක් නැත්තාවූ; පුරසිරි, පුරශ්‍රීසමෘද්ධිය; බලනලෙස, නිරීක්ෂණය කරන පරිද්දෙන්, බව, (ආකාශයෙන් භූමියට) අවතීර්ණවූ; සුරවිමන් සුර, දෙවවිමානයන් හා සමාන වන්නාහුයි.

12 භාවය:-මෙනුවර ඉතා ශක්තිමත් උස් මහල් ඇති ප්‍රාසාද පඞ්ක්තියෙහි නිරන්තරයෙන් දෙවසිද්ධවිද්‍යාධර රූපයෙන් සැරසී සිටිනා මනොඥවූ චතුශාලාවෝ (සතුටුවූ නාගරිකයන් විසින්) කරවන මඞ්ගලොත්සව ක්‍රීඩනයෙන් අවකාශයක් නොමැත්තාවූ (ජයවර්ධන) පුරයාගේ ශ්‍රී සමෘද්ධිය බලන පරිද්දෙන් (අහසින් බිමට) බැස්සාවූ දෙව් විමන් වැන්නාහුය.

13 සි සි වන චූවන ඉඟසුග ගතහැකි මිටි න
නි සි පුළුලූකුළ රියසකසුරු තිසරත න
දි සි රනලියෙව් රුසිරිසුත් මෙපුරඟ න
ඇ සි පිය හෙළන පමණින් නොවෙති දෙවඟ න

පදයොජනා:-සිසිවන-චූවන-මිටින-ගතහැකි-ඉඟ සුග-රියසකසුරු-නිසි-පුළුලූකුළ-තිසරතන-රනලියෙව්-දිසි-රුසිරිසුත්-මෙ පුරඟන-ඇසිපියහෙළන පමණින්-දෙවඟන-නොවෙති:-

13 පදාර්ථ:-සිසිවන, චන්ද්‍රයාට බඳුවූ; චූවන, මුඛ ඇත්තාවූ, මිටින ගතහැකි, මුෂ්ටිග්‍රහණය කළහැක්කාවූ; ඉඟසුග, කෘශවූ මධ්‍යප්‍රදෙශ ඇත්තාවූ; රියසකසුරු, රථචක්‍රාකාරවූ; නිසි, (අභිලාෂ කිරීමට) යොග්‍යවූ; පුළුලූකුළ, පෘථුලවූ ශ්‍රොණි භාග ඇත්තාවූ; තිසරතන, හංසයන්ට බඳුවූ පයොධර යුග්මයන් ඇත්තාවූ; රනලියෙව්, සුවර්ණලතාවන් මෙන්; දිසි, දෘශ්‍යමානවූ; රුසිරිසුත්, රූපශ්‍රීයෙන් යුක්තවූ; මෙපුරඟන, මේ පුර ස්ත්‍රීහු; ඇසිපිය හෙළන පමණින්, අක්ෂි පක්ෂ්මමස්පන්දනය කරන මාත්‍රයකින්; දෙවඟන නොවෙති, දිව්‍යස්ත්‍රීහු නොවෙත්; (සෙසු රූපවිලාසයෙන් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් හා සමානයහ-යනු භාවයි.)

13 **භාවය:**-චන්ද්‍රයාට බඳු මුහුණුඇති මිරිත් අල්වාගතහැකි සිහින් ඉඟඇති (කැමතිවීමට) යොග්‍යවූ රථචක්‍රවැනි දුළුල් උකුළු ඇති හංසාකාර පයොධර ඇති ස්වර්ණමය ලතාවන් මෙන් පැනෙන්නාවූ රූපශොභායෙන් යුක්තවූ මෙනුවර ස්ත්‍රීහු ඇසිපිය හෙළීමය යන සලකුණ පමණෙකින් දිව්‍ය ස්ත්‍රීහු නොවෙති. සෙසු රූපශ්‍රී ලක්‍ෂණ කරණකොටගෙන දෙවඟනෝමය සී සේයි.

14 සොඳුරු සියනදන් අනතුරුදෙස සිටි න
කිනුරු නිසසරන් කඳහස වෙත නොව න
ඉසුරු දනදසිය නිකෙලෙස් තැන රඳ න
උතුරු දිගිඳුපුර දිනි මෙපුර වැජඹෙ න

පදයොජනා:-සොඳුරුසියනදන්-අනතුරු දෙසැ-සිටින-කඳහස-කිනුරු නිසසරන්-වෙත නොවන-නිකෙලෙස් තැන-ඉසුරුදනදසිය- රඳන-වැජඹෙන-මෙපුර-උතුරු දිගිඳුපුර-දිනි.

14 **පදාර්ථ:**-සොඳුරු සියනදන්-(අලකාපුරය මෙන් නවනිධාන පමණක් නොවී) සොඳුරු, සුන්දරවූ; සියනදන්, සියගණන් නිධාන ඇත්තාවූ; නොහොත්-සොඳුරු, මනොඥවූ; සිය, ස්වපක්‍ෂයන්ට; නදන්, නන්දනීයවූ; අනතුරුදෙස සිටින-(අලකාපුරය මෙන් උත්තර දිශායෙහි නොපිහිටා) අනතුරුදෙස, තමහට ඉතිරියක්හු නැත්තාවූ දික්හි හෙවත් දක්‍ෂිණ දිශායෙහි; සිටින, ස්ථිතිය කරන්නාවූ; කිනුරුනිස සරන්-(අලකාපුරය මෙන් අශ්වමුඛාදී කින්නරයන් හා යක්‍ෂයන් ආසන්න නොවී) කඳහස, කිසිකාලයෙකත්; කිනුරු,-කුත්සිත නරයන් හා; නිසසරන්, චෞරයන්; වෙත නොවන, සමීප නොවන්නාවූ; නිකෙලෙස් තැන-(අලකාපුරය මෙන් එක ඊශ්වරයක්හු එකධනදයක්හු කෛලාශස්ථානයෙහි සේ වාසය නොකොට) නිකෙලෙස් තැන, නිඃකෙලශස්ථානයෙහි හෙවත් බාධාවක් නැත්තාවූ ස්ථානයෙහි; ඉසුරුදනදසිය, සියගණන් ඊශ්වරයන් හා සියගණන් ධනදයන්; රඳන, සංචාරය කරන්නාවූ, වැජඹෙන, විජෘම්භමාණවූ; මෙපුර, මේ පුරයතෙම; උතුරු දිගිඳුපුර, උත්තරදිශාධිපතිවූ වෛශ්‍රවණ මහරජුගේ අලකා නම් රාජධානිය; දිනි, ජයගත්තේයි.

14 **භාවය:**-මහාපදුම, පදුම, ශඞ්ඛ, මකර, කච්ඡප, මුකුන්ද, කුන්ද, නීල, වර, යන නවනිධානයන් ඇති උත්තරදිශායෙහි පිහිටියාවූ කින්නරයන් හා රාක්ෂසයන්ගේ හැසිරීම ඇති, එකම ඊශ්වරයකු හා එකම ධනපතියකු ඇති කෛලාස මස්තකයෙහි පවත්නාවූ වෛශ්‍රවණයාගේ අලකාපුරය ජයවර්ධනපුරයට අඩුතරම් කොට **ශ්ලේෂාලඞ්කාරයෙන්** වර්ණනාකරන්නාහු "සොඳුරු සියනදන්" යනාදී කව කීහු.)

යහපත් සියගණන් නිධාන ඇති නොහොත් සුන්දරවූ ස්වකීය ජනයන් සතුටු කරවන්නාවූ උතුම්වූ නොහොත් උතුරට විරුද්ධ **දි**ශායෙහි (දකුණු දිශායෙහි) පිහිටියාවූ කින්නරයන් (නින්දිත මනුෂ්‍යයන්) හා නිශාචරයන් (සොරුන්) කිසිකලෙකත් ලං නොවන්නාවූ සියගණන් ඊශ්වරයන් (ප්‍රභූජනයන්) හා සියගණන් ධනපතීන් (ධනවතුන්) ඇත්තාවූ නිකෙලෙස් තන්හි (කෛලාශයෙන් පිටත හෝ පීඩාරහිත ස්ථානයෙහි) පවත්නාවූ (මෙකී උදාර ගුණ කරණකොට ගෙන) විජෘම්භණය කරන්නාවූ මේ (ජයවර්ධන) පුරයතෙම උතුරුදික්හිමි වෙසවුණු දෙව්රජහුගේ (අලකා) පුරය පැරදවී.

මෙසේ පුරවර්ණනා කොට ඉක්බිති සන්දේශහරවූ පක්ෂීහු නික්මෙන්නට ශුභ නක්ෂත්‍ර මුහූර්ත කියන්නාහු "උදේ සැපත්" යනාදී කීහු.

15 උ දේ සැපත් සුරගුරු අලුකැරූ අව ට
ස දේ මුදුන් පත අස්විද නැකතැ සි ට
න දේ සිතින් තමකුල දෙවිය සිහිකො ට
යෙ.දේ ගමන් යහළුව මෙපුරෙන් තොප ට

පදයොජනා:-සුරගුරු-අවට-අලුකැරූ-උදේ සැපත්-අස්විද නැකතැ-සිට-සදේ-මුදුන්පත-නදේසිතින්-තමකුලදෙවිය-සිහිකොට-යහළුව-තොපට-මෙපුරෙන්-ගමන්-යෙදේ.

15 **පදාර්ථ:**-සුරගුරු, වෘහස්පතිහු; අවට, හාත්පසින්; අලුකැරූ, ආලොක කොට; උදේසැපත්, උදාවීමට පැමිණිකල්හි; අස්විදනැකතැ, අශ්විනී නක්ෂත්‍රයෙහි; සිට, අවස්ථිතවැ; සදේ මුදුන්පත, චන්ද්‍රයා (නභො) මධ්‍යයට පැමිණිකල්හි; නදේ සිතින්, සන්තොෂචිත්තයෙන්; තමකුලදෙවිය, තමාගේ

කුලදෙවතාවා; සිහිකොට, සමරණය කොට හෙවත් තුනුරුවන් සිහිකොට; යහළුව, මිත්‍රය; තොපට, හවත්හට; මෙපුරෙන් මේ පුරයෙන්; ගමන් යෙදේ, ගමනාරම්භය යුක්ත වන්නේයි.

මේ කවියෙහි අස්විද නැකත මුදුන්වූකල්හි කර්කටක ලග්නය සම්භවවීමද ඒ ලග්නයෙහි සිටි බෘහස්පතිහු උච්චක්ෂේත්‍රගත ව රශ්මිසහිත ව බලවත්බව දක්වීමෙන් "ලග්නස්ථඃ සර්වදෝෂඝ්නඃ" යන නිර්දෝෂභාවයෙන් යෙදීමද,

"සන්ධ්‍යාකාලමතික්‍රම්‍ය කිඤ්චිද්දෘශ්‍යන්ති තාරකාඃ
යොගො'යං විජයො නාම සර්වකර්මසු පූජිතඃ"

යන විජයයෝගයෙන් යෙදීමද, "අශ්විනී ගමනෙ ශ්‍රෙෂ්ඨා" යන නක්ෂත්‍රයෝගයද දක්වූහු.

15 භාවය:-යහළුව! බෘහස්පති තාරකාව හාත්පසින් ආලෝක කොට උදාවූකල්හි අස්විද නැකතේ සිට සඳ මුදුන්පත් කල්හි සතුටු සිතින් තමාගේ කුලදෙවිහු සිහිකර යුෂ්මත් හට මෙනුවරින් (නික්ම) යාම යෝග්‍ය වේ.

ඉක්බිති සුබනිමිති දක්වන්නාහු "නල මුදු සුවද" යනාදි කීහු.

16 නල මුදු සුවද පිරිකුඹු මියුරු අඹගෙ ඩි
පූ ල හෙළකුසුම ලිය පියතෙපල රන්කෙ ඩි
ස ල සුදුසෙමෙර සේසත් ගිජිඳුනොද වැ ඩි
බ ල සුබනිමිති පෙරමග නැකතටත් වැ ඩි

16 පදයොජනා:-සුවද-මුදු-නල-පිරිකුඹු-මියුරු-අඹගෙඩි-පුල-හෙළ කුසුම-පියතෙපල-ලිය-රන්කෙඩි-සල-සුදුසෙමෙර-සේසත්-ඔදවැඩි-ගිජිඳුන්-පෙරමගැ-නැකතටත් වැඩි-සුබනිමිති-බල:-

16 පදාර්ථ:-සුවද, සුගන්ධයෙන් යුක්තවූ; මුදු, මොළොක්වූ; නල, (අනුකූල) මාරුතයද; පිරිකුඹු, පූර්ණකුම්භයන්ද; මියුරු, මධුරුයන්ද; නොහොත්-මියුරු, මධුරවූ; අඹගෙඩි, අඹ ඵලද; පුල, ප්‍රඵුල්ලවූ; හෙළකුසුම, (ජාතිමාලතාදිවූ) ශ්වේතපුෂ්පයන්ද; පියතෙපල, ප්‍රියවචන කියන්නාවූ; ලිය, ස්ත්‍රීන්ද; රන්කෙඩි, (ජලහරිතවූ) ස්වර්ණභාණ්ඩාරද;

සල, විජ්‍යමානවූ හෙවත් සලනු ලබන්නාවූ; සුදුසෙමෙර, ශ්වේතචාමරද; සේසත්, ශ්වේතච්ඡත්‍රයන්ද; ඔදවැඩි, ඔජ සින් අධිකවූ; ගිජිඳුන්, හස්තීන්ද (යන); පෙර මග, ප්‍රති පථයෙහි; නැකතවත් වැඩි, නක්‍ෂත්‍රයොගයවත් වඩා (විශිෂ්ට)වූ; සුබනිමිති, ශුභ නිමිත්තයන්; බල, නිරීක්‍ෂණය කර.

"බලසුබනිමිති පෙරමග නැකතවත් වැඩි" යනුයෙන් **"නක්‍ෂත්‍රාච්ඡකුනං වරම්"** යන සෘෂිවාක්‍යය දක්වූහු.

16 භාවය:–සුවද මද පවනද පුන්කලස් ද මොනරුන් හෝ මධුර රසවත් අඹපල ද පිපියාවූ (දෑසමන් බොලිද්ද ආදී) සුදුමල් ද ප්‍රිය තෙපුල් කියන කාන්තාවන් ද (දියපිරු) රන්කෙණ්ඩි ද සලන සුදු චාමර ද සෙසත්ද ඔද වැඩි සිරි ඇතුන් දුසි පෙරමග (සම්මුඛවන්නාවූ) උතුම්වූ ශුභ නිමිත්තයන් බලව.

ඉක්බිති ශ්‍රී දන්තධාතූන් වහන්සේට නමස්කාර දක්වන් නාහු "ලොවැ විහිදූ" යනාදී කීහු.

17 ලො වැ වි හි දූ සුදුපැහැ සඳරැසෙව් සැ ඳි
දෙන නො ම දූ සිරි සග මොක්සැප නිසැ ඳි
ල ද මු නි දූ දම්කඳ පහස මනබැ ඳි
ව දූ දළ දූ හිමි තෙමහල් පහය රැ ඳි

පදයොජනා:– සඳරැසෙව් – සැඳි–සුදුපැහැ–ලොවැ–විහිදූ–නිසැඳි –නොමඳූ–සගසිරි –මොක්සැප–දෙන–මුනිඳූ–මනබැඳි–දම්කඳ–පහස–ලද–තෙමහල් පහය-රැඳි–දළදූහිමි–වඳු:–

17 පදාර්ථ:–සඳරැසෙව්, චන්ද්‍රරශ්මියක් මෙන්; සැඳි, සජ්ජිතවූ; සුදුපැහැ, අවදාත රශ්මීන්; ලොවැ, ලොකයෙහි; විහිදූ, ව්‍යාප්තකොට; නිසැඳි, නිරන්තරයෙන්; නොමඳූ, අනල්පවූ සගසිරි, ස්වර්ගලොකයෙහි ඓශ්වර්‍ය්‍යයද; මොක්සැප, මොක්‍ෂසෞඛ්‍යයද; දෙන, දානය, කරන්නාවූ; මුනිඳූ, මුනීන්ද්‍රයාණන් වහන්සේගේ; මනබැඳි, මනොබද්ධවූ; දම් කඳ, සුවාසූදහසක් ධර්මස්කන්ධයාගේ; පහස ලද, ස්පර්ශය

ලද්දාවූ; තෙමහල් පහය රැඳි, ත්‍රෛභූමක ප්‍රාසාදයෙහි පිහිටියාවූ; දළදාහිමි, ශ්‍රී දන්තධාතු ස්වාමීන්වහන්සේට, වඳු, නමස්කාර කර.

17 භාවය:-සඳරැස් මෙන් සැදුණාවූ ඵුදු (බුදු) රැස් ලොකයෙහි විහිදුවා නිතර බොහෝවූ දිවසිරි හා නිවන්සැප දෙන්නාවූ බුදුරජාණන්වහන්සේගේ සිත්හි බැඳුණාවූ ධම්සක ඛයන්ගේ සපයීම් ලැබූ තුන්මහල් ප්‍රාසාදයෙහි රජිත වූ දංෂ්ට්‍රාධාතූන්වහන්සේට වන්දනය කර.

ඉක්බිත්තෙන් රාජගෘහප්‍රවෙශයට හා රාජදර්ශනාදියට නියොගකරන්නාහු "ගනරන්කොතින්" යනාදි කීහු.

18 ගන රන් කොතින් දිලිහෙන මිණිරැස්විහි දූ
පව නින් ලෙළෙන පලඅග මුතුලැල් සිනි දූ
සඳ කැන් මි ණෙ න් බඳ යුතු බිතුපෙළින් රු දූ
එත නින් ගො සි න් සැණෙකින් රජවිමන් ව දූ

18 පදයොජනා:- විහිදූ- මිණිරැස්- ගනරන් කොතින්- දිලිහෙන- පල අග-පවනින්- ලෙළෙන-සිනිදු-මුතුලැල්-සඳ කැන් මිණෙන් - බඳ - රුදූබිතුපෙළින් - යුතු - රජවිමන් - එත නින්-ගොසින්-සැණෙකින්-වදූ;-

18 පදාර්:-විහිදූ, ව්‍යාප්ත කරනලද; මිණිරැස්, මාණික්‍යරශ්මි ඇත්තාවූ; ගනරන් කොතින්, ඝනකනකශෘඞ්ගයෙන්; දිලිහෙන, දීප්‍යමානවූ; පලඅග, ඡදනාග්‍රයෙහි, පවනින් ලෙළෙන, මාරුතයෙන් චචලවන්නාවූ; සිනිදු, ස්නිග්ධවූ; මුතුලැල්, මුක්තාලතිකා ඇත්තාවූ; සඳකැන්මිණෙන්, චන්ද්‍රකාන්ත පාෂාණයෙන්; බඳ, බඳනා ලද්දාවූ; රුදූ, මහත්වූ; බිතු පෙළින් යුතු, භිත්ති පඞ්ක්තියෙන් යුක්තවූ; රජවිමන්, රාජවිමානයට; එතනින් ගොසින්, ඒ ධාතුමන්දිරයෙන් ගොස්; සැණෙකින්, ක්ෂණයෙකින්; වදූ, ප්‍රවෙශවව.

18 භාවය:-විහිදෙන මාණික්‍යරශ්මි ඇති එකඝනවූ රන් කොතින් දිලියෙන්නාවූ සෙවෙනි කෙළවරෙහි සුළඟින් චචලවන සිනිදු මුතුලැල් ඇත්තාවූ චන්ද්‍රකාන්ත නම් පාෂාණයෙන් බඳනාලද මහත් බිත්තිපෙළින් යුක්තවූ රාජමන්දිරයට ඒ දළදාපායෙන් (නික්ම) ගොස් ඇසිල්ලකින් වදුව.

19 රි වි බි ම් බා ධුරු රිවිකුලකමලක ර
පි යු ම ම් බා නිතොරව රැඳි උරමැදු ර
මෙ න ර ම් බා හිමි රුසිරිනි පැහැස ර
පැ ර කු ම් බා නරනිඳුසඳ දකු මිතු ර

19 පදයොජනා:– රිවිකුල– කමලකර– රිවිබිම්බා ධුරු– නිතොරව– පියුමම්බා– රැඳි– උරමැදුර– පැහැසර– රුසිරිනි– රම්බාහිමි මෙන–පැරකුම්බා නරනිඳු සඳ–මිතුර–දකු–

19 පදාර්ථ:–රිවිකුල, සූර්යවංශ නමැති; කමලකර, පද්මාකරය (ප්‍රබොධ කිරීමට); රිවිබිම්බාධුරු, සූර්යමණ්ඩලය හා සමාන වූ; නිතොරව, නිරන්තරව; පියුමම්බා, ශ්‍රීකාන්තාව විසින්; රැඳි, වාසයකළාවූ; උරමැදුර, උරඃස්ථල නමැති මන්දිරයක් ඇත්තාවූ; පැහැසර, ප්‍රභාස්වරවූ; රුසිරිනි, රූපශ්‍රිය කරණකොට ගෙන; රම්බාහිමි මෙන, රම්භාවට වල්ලභවූ නලකුබරයා හා සමානවූ; පැරකුම්බා නරනිඳු සඳ, ශ්‍රීපරාක්‍රමබාහු මහාරාජොත්තමයාණන්; මිතුර, මිත්‍රය; දකු, නිරීක්ෂණය කර.

19 භාවය:–සූර්යවංශ නමැති හෙවත් මහාසම්මතරාජවංශ නමැති පියුම්විල ප්‍රබොධකිරීමට රිවිමඬල වැනිවූ නිර තුරුව ශ්‍රීකාන්තාව ඇසුරුකළාවූ වක්ෂඃස්ථල නමැති මන්දිරයක් ඇති බබළන රූපශ්‍රියෙන් රම්භානම් දෙවඟන ගේ හිමිවූ හෙවත් කුවෙරපුත්‍ර 'නලකුබර' නම් දෙවිඳු වැනිවූ පරාක්‍රමබාහු නරෙන්ද්‍රොත්තමයා මිත්‍රය! දැක ගන්න.

20 උ නු නොව බරණ සිවුසැට වොටුනුත් පැල ද
වෙ නු මෙන් පසක් උන්සඳ සිහසුන් මැ ද
ම නු රජකුලෙන් පැවතෙන පිළිවෙළ නොසි ද
ග නු අවසර එනරනිඳු සිරිපතුල් වැ ද

20 පදයොජනා:– වොටුනුත්– සිවුසැටබරණ–උනුනොව– පැලද–පසක් වෙනු මෙන්– සිහසුන් මැද– උන්සඳ– මනුරජ කුලෙන්–පිළිවෙළ– නොසිඳ–පැවතෙන–එනරනිඳු– සිරිපතුල්– වැද–අවසර ගනු.

20 පදාර්ථ:–වොටුනුත්; කිරීටසහිතවූ හෙවත් වොටුන්න ඇතුළුවූ; සිවුසැට බරණ, චතුෂ්ෂෂ්ටි ආභරණයන්; උනුනොව, අඩු වක් නැතිව; පැලඳ, ප්‍රසාධනය කොට (ඒ නරෙන්ද්‍රයා);

පසක්වෙනු මෙන්, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ විෂ්ණුහු මෙන්; සිහසුන් මැද; සිංහාසන මධ්‍යයෙහි; උන්සද, නිෂණ්ණකාලයෙහි; මනුරජකුලෙන්, මහාසම්මත රජහුගේ වංශයෙන්; පිළිවෙළ නොසිඳ, සන්තතිවිච්ඡේදයට නොපැමිණ; පැවතෙන, ප්‍රවෘත්තව එන්නාවූ; එනරනිඳු, ඒ (පරාක්‍රමබාහු) නරේන්‍ද්‍රයාගේ; සිරිපතුල්, ශ්‍රීපාදයට; වැද, නමස්කාර කොට; අවසර ගනු, අනුඥග්‍රහණය කර.

මෙසේ කවිහු පළමුවෙන් තමන් වාසය කරන්නාවූ පුරය වර්ණනා කොට එනුවරින් දූතයා නික්මෙන නක්‍ෂත්‍රමුහුර්තා දිය නියම කොට ඉක්බිති ශ්‍රී දන්තධාතූන් වහන්සේට නමස්කාර දක්වා රජශ්‍රේෂ්ට ගොස් මහරජ්ජුරුවන්ගෙන් අවසර ගෙන යන්ට නියොග කොට එතැන්පටන් මාර්ගවර්ණනා කරන්නාහු "පෙරව සඳකිරණ" යනාදී කීහු.

20 භාවය:– වොටුන්න හා සමග චතුෂ්ෂෂ්ටි ආභරණයන් අඩු නොව පැලඳ ඇසට පැනෙමින් සිටි විෂ්ණුදිව්‍යරාජයා මෙන් සිංහාසනමධ්‍යයෙහි (රජු) වැඩහුන් කල්හි මහා සම්මතවංශයෙන් පිළිවෙළ නොකඩව පැවත එන්නාවූ ඒ පරාක්‍රමබාහු මහරජාණන්ගේ ශ්‍රීපාදතලයන් වන්‍දනාය කොට (තාගේ ගමන සඳහා).අවසර ගන්න.

21 පෙරව සඳකිරණ පිපි කුමුදු මල්ව ටින්
පරව තඹර පෙතිගිලි දියතලාපි ටින්
තරව සිඟි ඇතිව පරතෙරට යන අ ටින්
කරව පියාසර සකි කොන්තගම්තො ටින්

21 පදයොජනා:– සඳකිරණ– පෙරව– වටින්–පිපි–කුමුදු මල්–පරව– ගිලි– තඹරපෙති– දියතලා පිටින්– කොන්තගම් තොටින්– පරතෙරට– යන අටින්– තරව– සිඟි ඇතිව– සකි– පියාසර කරව–

21 පදාර්ථ:–සඳකිරණ, චන්‍ද්‍රකිරණයෙන්; පෙරව, ප්‍රාවෘත වැ; වටින්, හාත්පසින්; පිපි; ප්‍රබුද්ධවූ; කුමුදුමල්, කෛරවපුෂ්පයන් ඇත්තාවූ; පරව, පරිණතභාවයට පැමිණ; ගිලි, ගලිතවූ; තඹරපෙති; තාමරසපත්‍රයන් ඇත්තාවූ; දිය තලා පිටින්, ජලතල මතුභාගයෙන් (උපලක්‍ෂිතවූ), කොන්තගම්තොටින්, කොන්තගම්තොට යන නදී

ප්‍රදෙශයෙන්; පරතෙරට; පරතීරයට; යන අපිත්, ගම නොවජායෙන්; තරව, සථිරීභූතව; සිහිඇතිව, සමෘති මත්ව; සකි, සඛිතුය; පියාසර කරව, (ආකාශමාර්ගයෙන්) පක්‍ෂ ප්‍රසාරණය කරව.

21 භාවය:-චක්‍ෂුකාන්තින් පෙරමගෙන හාත්පසින් පිපියාවූ හෙලමහනෙල් මල්ඇති පරව වැටුණු නෙළුම්පෙති ඇති ජලයාගේ මතුභාගය ඇත්තාවූ 'කොන්තගම' නම් ග්‍රාම යෙහිවූ තොටුපළින් එගොඩට යනු කැමැත්තෙන් මිත්‍රය! සථිරව සිහිඇතිව පියාසර කරව.

22 ක ළු වැ ල් කපුරුදුම තුළ ලෙළෙනා දදපෙ ළ
සු වි ස ල් මිහිගු සක්සන් මිණිහඬ පත ළ
කැරැ ලොල් සතන් පවසන තිසුගී දෙම ළ
ම න ක ල් ඉසුරුකෝවිලැ ලගිනේ ලක ළ

පදයොජනා:- කළුවැල් කපුරුදුම්- අතුළ- ලෙළෙන- දදපෙළ-සුවිසල්-මිහිගුසක්සන්-මිණිහඬ-පතළ-ලොල්කැරැ- පවසන-දෙමළතිසුගී-සතන්-ලකළ-මනකල්-ඉසුරුකෝවිල- සකි-ලගිනේ-

22 පදාර්ථ:-කළුවැල්කපුරුදුම්, කාලාගුරු කර්පූරධූමයන් විසින්; අතුළ, අස්තරණය කරනලද්දාවූ; නොහොත්-කළුවැල් කපුරුදුම්;කාලාගුරු කර්පූරධූමයන්ගේ;ඇතුළ,අභ්‍යන්තර යෙහි; ලෙළෙන, චචලවන්නාවූ; දදපෙළ, ධ්වජපාලි ඇත්තාවූ; සුවිසල්, අත්‍යන්තයෙන් විශාලවූ; මිහිගු සක් සන්, මෘදඞ්ගනාදශඞ්ඛනාදයන් හා, මිණිහඬ; ඝණ්ටාරාව යෙන්; පතළ, ව්‍යාප්තවූ; ලොල් කැරැ, (මහදෙවියාගේ ගුණයෙහි) ලොභය කොට; පවසන, (අෂ්ටාදශරාගයෙන් කථනය කරනු ලබන්නාවූ; දෙමළ තිසුගී, ද්‍රවිඩභාෂා යෙන් කරනලද ස්තුති ගීතිකාවන් ඇති; සතන්, (ශෛව සමයෙහි දීක්‍ෂිතවූ) සත්වයන් (ඇත්තාවූ); ලකළ, අලඞ්කෘතවූ; මනකල්, මනොඥවූ; ඉසුරුකෝවිලැ, ශිව දෙවාලයෙහි;(සකි යනු යටින් වැටේ)සකි, සඛිය; ලගිනේ, නිවාසග්‍රහණය කරන්නෙහි.

22 භාවය:-කළුඅගිල්දුමින් හා කපුරුදුමින් අතුරනලද හෝ ඒ දුම් ඇතුළෙහි ලෙළදෙන ධ්වජපඞ්ක්ති ඇති ඉතා මහත් මිහිගු බෙරහඬින් හා සක්හඬින්ද මිණිහඬින්ද

පතළාවූ (මහෙශ්වරයාගේ) ගුණයෙහි ලොල්කොට (අෂ්ටාදශරාගයෙන් හෙවත් අටළොස් වැදෑරුම් ගීතස්වර යෙන්) කියනා දෙමළ සතුතිගීතිකා ඇති ශිවාගමෙහි නියම (ව්‍රත) සමාදන්වූ ජනයන්ගෙන් යුක්තාවූ සරසන ලද සිත්කලුවූ ඊශ්වරදෙවාලයෙහි (මිත්‍රය) ලැගුම් ගන්න.

23 වේ ස ගන තුඟු තනයුග රොන් කොකුමග ර
පි ස එත මඳපවන් හැඳූ විල්ලිහිණි ස ර
ගොස අලුයම් පසගතුරු සවනතෙහි කැ ර
ඇ ස නිදිගැට හැර නැගිසිටු උදෑහි ර

පදයොජනා:- වෙසගන- තුඟු- තනයුග- කොකුමගර රොන්-පිස-විල්ලිහිණිසර-හැඳූ-මඳපවන්-එත-අලුයම් පසග තුරු-ගොස-සවනතෙහි-කැර- උදෑහිර-ඇස-නිදිගැට- හැර- (සකි) නැගිසිටු-

23 පදාර්ථ:-වෙසගන, (සමීපවර්තිවූ පුරවාසී) වෛශ්‍යාවන්ගේ; තුඟු, (ගජ කුම්භාකාරයෙන්) උන්නතවූ; තනයුග, පයො ධරයුග්මයෙහි; කොකුමගරරොන්, කුඞ්කුමාඞ්ගරාගරේණූන් පිස, සම්මාර්ජනය කොට; විල්ලිහිණිසර, සාරසපක්ෂීන් ගේ නාදය; හැඳූ, ආකර්ෂණය කොටැ; මඳපවන් එත, මන්දමාරුතය හමන කාලයෙහි; අලුයම්පසගතුරු, ප්‍රත්‍යූෂ කාලයෙහි පවත්නා පඤ්චාඞ්ගික තූර්යයන්ගේ; ගොස, ඝොෂය; සවනතෙහි කැර, ශ්‍රවණයෙහි පමුණුවා (අසා;) උදෑහිර, සූර්යෝදයකාලයෙහි; ඇස, අක්ෂියෙහි; නිදිගැට හැර, නිද්‍රාග්‍රන්ථිමොචනය කොට; (සකි, යහළුව;) නැගි සිටු, (තා රාත්‍රියෙහි ශයනය කළාවූ ස්ථානයෙන්) උත්ථා නය කර.

23 භාවය: -ගණිකාවන්ගේ උස්වූ පියොවුරුයුවලයන්හි (තැවරූ) කුඞ්කුම විලෙපනයන් පිසගෙන විල්ලිහිණි පක්ෂීන්ගේ නාදය ඇදගෙන මඳපවන් හමනකල්හි අලු යම්හිවූ පඤ්චාඞ්ගතූර්යනාදය කන්හි පමුණුවා හෙවත් අසාගෙන ඉර උදාවන කල්හි ඇසෙහි නිදිගැට (නින් දෙන්වූ ඇසිපිය බැඳුම්) මුදා යහළුව! තෝ නැගිසිටුව.

24 උ දා ගිරිකසුන් රිටිවැට හිස බැබ ළි
එ දා සහසකර පහනෙව් කරත හෙ ළි
යොදා නුවන් ඉසුරුට කරනා පුදකෙ ළි
වි දා පිය‍ා නිලඹර යන් නොවී මැ ළි

පදයොජනා:- උදගිරි- කසුන් රිටි වැට හිස- බැබළි- පහනෙව්-සහසකර-එදා-හෙළිකරන-ඉසුරුට කරන පුදකෙළි- නුවන්-යොදා-මැළිනොවී-පියා විදා-නිලඹර-යන්-

24 පදාර්ථ:-උදගිරි,උදයපර්වත(ශිඛර)නමැති,කසුන්රිටිවැටහිස, කාංචනදීප යෂ්ටිමස්තකයෙහි;බැබළි, භ්‍රාජිතවූ; පහනෙව් ප්‍රදීපයක් මෙන්; සහසකර, ආදිත්‍යයා; එදා, තද්දිනයෙහි, හෙළිකරන,පහන්කරන කල්හි; ඉසුරුට කරන පුදකෙළි; ඊශ්වරයාහට කරන්නාවූ පූජෝත්සවය; නුවන්, නෙත්‍රයෙහි; යොදා, යොජිත කොට; මැළිනොවී, (ශීතාදිකාරණයෙකින්)ආලස්‍යයකට නොපැමිණ; පියා විදා, පක්ෂප්‍රසාරණය කොට; නීලඹර, නීලවර්ණවූ ආකාශයට; යන්, ප්‍රයාණය කරන්.

4 භාවය:-උදයපර්වත (මස්තක) නමැති රන්පහන්කද මුදුනෙහි බැබළුණාවූ පහනක් මෙන් සූර්යයා එදවස ආලෝක කරනකල්හි ඊශ්වරයා පිණිස කරනු ලබන පූජෝත්සවය නෙත්‍රයෙහි යොදා හෙවත් ඇසින් දක නොමැළිව පියාසර කොට අහසට නැගෙව.

25 සු ර ර ද සමන් සමගින් සුරගන එව ර
පැ හැ න ද මඳුරු පරසතු මල්පත ර
ක ර පු ද වඳින රැඳි මුනි සිරිපාතඹ ර
ස කි ස ද පෙනේ **සමනොළගල** නැගෙනහි ර

පදයොජනා:-සකිසද-එවර-සුරගන සමගින්-සමන් සුරරද-පැහැනද-මඳුරු පරසතු මල් පතර- පුදකර-වඳින- මුනි සිරිපාතඹර-රැඳි-සමනොළගල-නැගෙනහිර-පෙනේ-

25 පදාර්ථ:-සකිසද, මිත්‍රොත්තමය; එවර, (තොප ආකාශයට නැංගාවූ) ඒ කාලයෙහි; සුරගන සමගින්, දිව්‍යාඞ්ගනාවන් හා එක්ව, සමන් සුරරද, සුමනදිව්‍යරාජයා විසින්; පැහැනද, ප්‍රභායෙන් ආර්ද්‍රවූ හෙවත් කාන්තියෙන් තෙමී ගියාක් වැනිවූ; මඳුරාපරසතුමල්පතර, මන්දාර පාරිජාත කුසුමසමූහය; පුදකර, පූජාකොට; වඳින, නමස්කාර කරනු ලබන්නාවූ; මුනි, සර්වඥයන්වහන්සේගේ; සිරිපාතඹර, ශ්‍රීපාද පද්මය; රැඳි, පිහිටියාවූ; සමනොළගල සමන්තකූටපර්වතය; නැගෙනහිර, පූර්වදිග්භාගයෙහි; පෙනේ, දෘශ්‍යමාන වේ.

25 භාවය:-උතුම්වූ මිත්‍රය! ඒ තොප අහසට නැඟිකල්හි දෙව ගනන් හා සමග සමන්දෙව් රජනු විසින් කාන්තියෙන් නෙත්වූ මඳාරු පරසතුමල් රැසින් පූදකොට වදනා ලබන්නාවූ මුනීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාද පද්මය පිහිටි සමනතකූට පර්වතය (තට) නැගෙනහිරදික්හි පෙනේ.

26 ග නේ මිණිබැබළි කිරණෙව් සත පා ය
ර නේ යටගැ සැවුලිඳු දද ගළ පා ය
අ නේ ලකර කළ පුරැ අප නර පා ය
පෙ නේ දකුණැ මහසෙන් දෙව්රද පා ය

පදයොජනා:-අප නරපාය පුරැ සතපාය කිරණෙව්, ගනේ මිණි බැබළි රනේ යටගැ සැවුලිඳු දද ගළපාය අනේ ලකර කළ මහසෙන් දෙව්රදපාය දකුණැ පෙනේ.

26 පදවි:-අප නරපාය පුරැ, අපගේ නරෝත්තමයාගේ පුරයෙහි; සතපාය, ශතරශ්මිහුගේ හෙවත් ආදිත්‍යයාගේ; කිරණෙව්, රශ්මිකදම්බයන් වැනිවූ; ගනේ, ඝනවූ; මිණි, මාණික්‍යයෙන්; බැබළි, භ්‍රාජිතවූ; රනේයටගැ, ස්වර්ණයෂ්ට්‍යග්‍රයෙහි; සැවුලිඳුදද, කුක්කුටේන්ද්‍රධ්වජයන්; ගළපාය,. ඝටනාකොට; අනේ ලකර කළ, අනේකාලඞ්කාරයෙන් (අලඞ්කෘත) කරන ලද්දාවූ; මහසෙන්දෙව්රදපාය, ෂණ්මුඛදෙවරාජයාගේ ප්‍රාසාදය; දකුණැ, දක්ෂිණ දිශාභාගයෙහි; පෙනේ, දෘශ්‍යමාන වේ.

26 භාවය:-අප මහරජාණන්ගේ නුවරෙහි සූර්යයාගේ රශ්මි සමූහයන් බඳු ඝනවූ මාණික්‍ය සමූහයෙන් බැබළුණාවූ රන්යට කෙළවරෙහි (රනින්කරනලද ධ්වජදණ්ඩයන්ගේ මුදුන්හි) මහත් කුකුළුරුවින් යුත් ධ්වජයන් බැඳ නොයෙක් අලඞ්කාරයෙන් සරසනලද මහාසෙන දිව්‍යරාජ ප්‍රසාදය (ෂණ්මුඛදෙවාලය) දකුණුදිශායෙහි පැනේ.

27 ව ල දින අදහසින් මෙන් සුරගඟ අඟ නා
නා ල බල සසල දළරළපෙළ නුබනැගෙ නා
වෙ ල ළසැ ගැවසී මුතුසක්පබළු බබළ නා
බ ල මහමුහුද එම සඳැ උතුරෙන් පෙනෙ නා

පදයොජනා:-සුරගඟ අඟන වලදින අදහසින් මෙන් නුබ නැගෙන නලබල සසල දළරළපෙළ වෙලළසැ ගැවැසි මුතුසක් පබළු බබළන එමැ සඳු උතුරෙන් පෙනෙන මහ මුහුද බල.

27 පදාර්:–සුරගඟ අඟන, ආකාශ ගංගා නම්වූ අඞ්ගනාව; වලඳින අදහසින් මෙන්, ආලිඞ්ගනය කරන අභිලාෂයෙන් මෙන්; නුබනැඟෙන, ගගනොල්ලඞ්ඝනය කරන්නාවූ; නලබල, මාරුතශක්තියෙන් හෙවත් වාත වේගයෙන්; සසල, චචලවන්නාවූ; දළරළපෙළ, මහත්වූ තරඞ්ග පඞ්ක්තියෙන් යුක්තවූ; වෙලළසැ, වෙලාතටයෙහි; ගැවසී, සඤ්ජනිතවූ; මුතුසක් පබළු, මුක්තාසඞ්ඛ ප්‍රවාලයෙන්; බබළන, භ්‍රාජමානවූ; එම සඳ, එම ක්ෂණයෙහි; උතුරෙන්, උත්තරදිශාභාගයෙන්; පෙනෙන, දෘශ්‍යමානවූ; මහ මුහුද මහාසමුද්‍රය; බල නිරීක්ෂණය කර.

27 භාවය:–අහස්ගඟ නම්වූ කාන්තාව වැළඳගන්නා කැමැත්තෙන් මෙන් අහසට නැඟෙන්නාවූ සුළංවේගයෙන් චචල වන්නාවූ මහත් රළපෙළින් යුක්තවූ වෙරළ ළඟ ගැවසුණු මුතු සක් පබළුම්ණි යන මෙයින් බබළන්නාවූ එවිටම උතුරෙන් පෙනෙන්නාවූ මහාසමුද්‍රය (මිත්‍රය) බලව.

28 ස න් න න් සිහින්ගෙඳි සෙවණලූ වැලිතෙලෙ න
තැ න් තැ න් වලම සැතපී සියුමැලි බැවි න
ර න් ව න් කරල් ගෙන එන ගිරවුන් අති න
ය න් ම න් තොසින් මගතොරතුරු නියම දැ න

27 පදයොජනා:-(සකිසඳ,)නත් සිහින්ගෙඳි සෙවණලූ වැලිතෙලෙන සත් තැන්තැන්වලම සියුමැලි බැවින සැතැපී රන්වන් කරල් ගෙන එන ගිරවුන් අතින මග තොරතුරු නියම දැන මන්තොසින් යන්.

28 පදාර්:–(සකිසඳ යනු යටින් වැටේ.) සකිසඳ, සඛීන්ද්‍රය; නත් සිහින්ගෙඳි, නොයෙක් සිහින්ගෙන්ද වෘක්ෂයන්ගේ; සෙවණලූ, ඡායාමණ්ඩලානුගතවූ; වැලිතෙලෙන, (බවල) පුලිනතලයෙන්; සත්, ගැවසීගත්තාවූ; තැන්තැන්වලැම, ඒ ඒ ස්ථානයන්හිම, සියුමැලි බැවින, සුකුමාර භාවයෙන් යුක්තවූ හෙයින්; සැතපී, විශ්‍රාමයට පැමිණ, රන්වන් කරල් ගෙන, (කලත්‍රණීපූරසමීප ශාලික්ෂෙත්‍රවලින්) පිඤ්ජර වණ්වූ (පරිණත) සස්‍යමඤ්ජරීන් ග්‍රහණයකොට; එන, අභිමුඛව එන්නාවූ; ගිරවුන් අතින, කීරපක්ෂීන් කෙරෙන්; මග, (යන්නාවූ) මාර්ගයාගේ; තොරතුරු, විශෙෂ විභාගයෙහි; නියම දැන, නිශ්චය පරිඥානය කොට මන්තොසින්, චිත්තසන්තොෂයෙන්; යන්, ප්‍රයාණය කර.

28 භාවය:-(මිත්‍රොත්තමය) නොයෙක් සිඟින්ගෙන්ද වෘක්‍ෂයන්ගේ සෙවණින් අකුලවූ (සුදු) වැලිතලායෙන් ගැවසිගත්තාවූ ඒ ඒ තැන්වලම (තා) ඉතා සුවසේ වැඩුණකු බැවින් සැතපි (විඩා හැර) කැලණිපුරයට නුදුරු (ඈල්කෙත්වලින්) රන්වන් හැල් කරල් ගෙන එන්නාවූ ගිරවුන් අතින් මාර්ගවිස්තරය නියතයෙන් දැනගෙන සිත සතුටින් යන්න.

මේ සන්දෙශය කියන අවධියට "සෙම්බගප් පෙරුමාල්" නම්වූ සෙනානායක රාජකුමාරයන් යුධයට ගොස් කාර්‍ය්‍යට සෙනාව පරදවා යාපාපටුන් නුවර නෙන දෙවනුව මහ රජ්ජුරුවන් දකින්ට එනුවන් කසිකාවලින් මෙපිට පැමිණී හෙයින් ආනන්තුකවිහනයක් දක්වන්නාහු "නිලතුරඟුට නැගෙමින්" යනාදී කීහු.

29 නි ල   තුරඟුට නැගෙමින් රිවිදෙව්සිරි   න
දු ල   කැරැ සේසත් මිණිබරණ කිරණි   න
බ ල   පිරිසෙන් සහ යාපා පටුන් ගෙ   න
බ ල   සේනානායක සපුකුමරු එ   න

පදයොජනා:-රිවිදෙව් සිරින නිලතුරගට නැගෙමින් මිණිබරණ කිරණින සේසත් දුලකැරැ බලපිරිසෙන් සහ යාපාපටුන් ගෙන එන සේනානායක සපුකුමරු බල!

29 පදාර්ථ:-රිවිදෙව්සිරින, සූර්‍ය්‍යදෙව පුත්‍රයා හා සමානවූ ශොභායෙන් යුක්තවූ; නිලතුරඟුට නැගෙමින්, හරිතවර්‍ණවූ හෙවත් පලාවන්වූ අශ්වවාහනයකට ආරූඪව; මිණිබරණ කිරණින, රත්නාභරණ කාන්තියෙන්; සේසත්, ඡත්‍රවජායාව; දුලකැරැ, ජ්වලිත කොට (බබුළුවා); බලපිරිසෙන් සහ, බලවත්වූ සෙනාව හා එක්ව; යාපාපටුන්ගෙන, යාපාපට්ටන නම් පුරය තමා වසඟකොටගෙන; එන, (අභිමුඛව) එන්නාවූ; සේනානායක, චමූපති ස්ථානයට පැමිණියාවූ, සපුකුමරු, (උලකුඩයදෙවීන්ගේ ජේ‍යෂ්ඨ භ්‍රාතෘවූ) චම්පකාභිධාන රාජකුමාරයා; බල, අවලොකනය කර.

21 භාවය:-සූර්‍ය්‍යදිව්‍යරාජයා හා සමානවූ ආලොකයෙන් යුක්තව නිල්වන් අශ්වයකුපිට නැගී මැණික් පලඳනාවන්ගේ කාන්තියෙන් (තමන්මත්තෙහි අල්වනලද) සේසත දිලුම්

කොට බලවත් (චතුරඞ්ග) සේනාව හා සමග (පෙර ශත්‍රුකලඞ්කයෙන් යුක්තව තුබූ) යාපාපට්ටන නම් නගරය තමා වශයට ගෙන (තට ඉදිරි මාර්ගයෙහි පිය මහරජහු දක්නා පිණිස ජයවර්ධනපුරය බලා) එන්නාවූ සේනාධිපති "සෙම්බගප්පෙරුමාල්" නම්වූ හෙවත් චම්පකාභිධානවූ රාජකුමාරයාණන් දැකගනුව.

30 අ ග පිපිමල් මලිගියලිය කැ ලේ යා
ව ග බැඳහෙන රජහස පුල්වි ලේ යා
ළ ග තුරු මල් ගිලිහුණු රේනවූ ලේ යා
ම ග බැස යව පළ හෙළ වැලිතෙ ලේ යා

පදයොජනා:–අග පිපිමල් මලිගියලිය කැලේයා වගබැඳ හෙන රජහස පුල්විලේයා ළග තුරු මල්ගිලිහුණු රේනවූ ලේයා පළ හෙළ වැලිතෙලේයා මග බැස යව.

30 **පදාර්ථ**:–අග, ලතාග්‍රයෙහි; පිපිමල්, සුපුෂ්පිත පුෂ්පයන් ඇත්තාවූ; මලිගියලිය කැලේයා, මාලතීලතාප්‍රධාන යෙන් යුක්තවූ; වග බැඳ, වර්ගබන්ධනය කොට; හෙනා, (පෙළසැදී) පතනය වන්නාවූ; රජහස, ("රාජහංසාස්තු තෙ චඤ්චුචරණෛර්ලොහිතෛස්සිතාඃ" යනු හෙයින් රත්වූ තුඩු හා පා ඇති සර්වාඞ්ගධවලවූ) රාජහංසයන් ඇත්තාවූ; පුල්විලේයා, ප්‍රබුද්ධ පද්මාකරයන් ඇත්තාවූ; ළග, මාර්ගසමීපයෙහි සිටියාවූ; තුරු, වෘක්ෂයන්ගේ; මල්ගිලිහුණු, පුෂ්පයෙන් ගලිතවූ; රේනවූලේයා, මකරන්දකීර්ණවූ (රේණු වෙන් ගැවසිගත්තාවූ); පළ, ව්‍යක්තවූ; හෙළ, ධවලවූ; වැලිතෙලේයා, පුලිනතල ඇත්තාවූ, මග බැස, මාර්ගයට අවතීර්ණව; යව, ගමනය කර.

30 **භාවය**:–මුදුනෙහි පිපුණු මල්ඇති දැසමන් වැල්සමූහ ඇත්තාවූ රළ බැඳ අවුත් පතිත වන රාජහංසයන් ඇති පිපුණු නෙළුම්විල් ඇත්තාවූ ළග තිබෙන වෘක්ෂයන්ගේ මලින් වැටුණු රොනින් ආකූලවූ ප්‍රකාශව පැනෙන සුදුවැලිතලා ඇති මාර්ගයට බැස යව.

31 අ සි රාවණ වූමත් නවතන රිසින් එ න
අ සි රාදහස් දිලි දූනුකොත් සිපත් ගෙ න
කසි කාවලෙණි දැකැ සෙබළුන් රැක සිටි න
ව සි යා කරන් මල්තුරුගන වනහිසි න

31 පදයොජනා:-එන අධිරවන වූවත්, නවතන රිසින් අධිර දහස් දිළි දුනුකොත් සිපත් ගෙන කඩිකාවලෙහි රැක සිටින සෙබළුන් දකැ මල්තුරුගන වනඟිසින වසී යා කරන්.

81 පදාර්ථ:-එන, (විපක්‍ෂභාවයෙන් අභිමුඛව) එන්නාවූ; අධිරාවණ වූවත්, ඓරාවණ හස්තිරාජයා වීනමුත්; නවතන රිසින්, නිවාරණය කරන්නාවූ රුචියෙන්; අධිර දහස්, සහස්‍රයෙන් අධිකවූ; දිළි, ජ්වලිතවූ; දුනුකොත්සිපත්, චාප කුන්තඛඩ්ග පත්‍රයන්; ගෙන, ග්‍රහණය කොට; කඩිකාව ලෙහි, කඩිකාවල නම්වූ රක්‍ෂාස්ථානයෙහි හෙවත් කඩ වතෙහි; රැකසිටින, රක්‍ෂාකොට සිටිනාවූ; සෙබළුන්, සුභට යන්; දක, දර්ශනය කොට; මල්තුරුගන, පුෂ්පවෘක්‍ෂයෙන් සාන්ද්‍රවූ; වනඟිසින, වනමස්තකාකාශයෙන්; වසී, ශීඝ්‍රව; යාකරන්, යාත්‍රාකර.

31 භාවය:-(සතුරුව ඉදිරියට) එන ඓරාවණ හස්තිරාජයා වීනමුත් ආපසු යවනු කැමැත්තෙන් දහස්ගණනින් වැඩි දිලියෙන දුනු කුන්ත කඩුපත් ගෙන කඩිකාවල නම් මුර පලෙහි රැක සිටිනාවූ යහපත් යොධභටයන් දක මල් රුකින් ඝනවූ වනමුඳුනෙන් ශීඝ්‍රව යව.

32 නි ම ල් සඳපහන් වැනි වැලිපිටැ උදු ළු
සු පු ල් මල්යහන් ලියමඬු ලියගෙපෙ ළු
එ ක ල් කෙළින වනදෙව්ලිය දක කොම ළු
ළ ස ල් රුකෙකැ සැතපෙව ළපලු සිහිල ළු

පදයොජනා:-නිමල් සඳපහන් වැනි උදුළු වැලිපිටැ සුපුල් මල් යහන් ලියමඬු ලියගෙපෙළු කෙළින කොමළු වන දෙව්ලිය දකැ එකල් ළපලු සිහිලළු ළසල් රුකෙකැ සැතපෙව.

32 පදාර්ථ:-නිමල්,(මෙඝාපගමයෙන්) නිර්මලවූ; සඳපහන්වැනි, චන්ද්‍රකාන්තිය හා සමානවූ; උදුළු, උජ්ජ්වලිතවූ; වැලිපිට, වාලුකාස්ථලයෙහි; සුපුල්, සුත්ඵුල්ලවූ; මල්යහන්, පුෂ්ප ශයනයෙහිද; ලියමඬු, (මාධවීආදී) ලතා මණ්ඩපයෙහිද; ලියගෙපෙළු, ලතාගෘහ පඞ්ක්තියෙහිද; කෙළින, ක්‍රීඩා කරන්නාවූ; කොමළු, කොමලාඞ්ගිවූ; වනදෙව්ලිය, වන දිව්‍යස්ත්‍රීන්; දක, දර්ශනය කොට; එකල්, ඒ (දෙවඟනන් ගේ මල්කෙළි දක්නා) කාලයෙහි; ළපලු, තරුණ පල්ලව යෙන්; සිහිලළු, ශීතලභාවය එළවූවාවූ; ළසල් රුකෙකැ; බාල ශාලවෘක්‍ෂයෙක්හි; සැතපෙව, විශ්‍රාමය කර.

32 භාවය:-(වලාකුළුනැත්තෙන්) පිරිසුදුව සඳපහන බඳුව දිලියෙන වැලිතලා මත්තෙහි මනාව පිපියාවූ මල්යහන්හිද (යොහොඹුලිය ආදී) ලතාමණ්ඩපයන්හිද (ලතාවෙන් ගෘහාකාරව සැදුණු) ලතාගෘහපෙළෙහිද ක්‍රීඩනය කරනා මොළොක්වූ වනදෙවඟනන් දැක ඒ (ඔවුන්ගේ ක්‍රීඩා පවත්නා) කාලයෙහි ළඳළුයෙන් සිහිලස ගෙනදෙන තරුණ සල්ගසක් මුදුනෙහි විඩා හරු.

33 ම ල් ද ම් සුවඳ දුම් දුන් සොඳ වරල සි නි
ක ල් ගි ම් නිවා සැනහෙන සිහිලසර සි නි
කො ල් ල ම් ගසින් නිල් ඉවුරැති පොකුණ සි නි
ව ල් ල ම් බලම දැකැ යාගන් සහතො සි නි

පදයොජනා:-මල්දම් සුවඳදුම් දුන් වරලසිනි සොඳකල් ගිම්නිවා සැනැහෙන සිහිලස රසිනි කොල්ලම් ගසින් නිල් ඉවුරැති පොකුණසිනි වල්අම්බලම දැකැ සහතොසිනි යාගන්.

33 පදාර්ථ:-මල්දම්, (මහනෙල් දෑසමන් ආදී) පුෂ්පදාමයන් හා; සුවඳදුම්, (කාලාගුරුධූපාදිවූ) සුගන්ධධූපයන්; දුන්, දෙන ලද්දාවූ; වරලසිනි, කෙශකලාපයෙන්; සොඳ, සුන්දරවූ; කල්, කාන්තාවන් විසින්; ගිම් නිවා, ග්‍රීෂ්ම නිර්වාපනය කොට; සැනහෙන, ස්නානය කරනු ලබන්නාවූ; සිහිල සරසිනි, ශීතල ජලයෙන් උපලක්ෂිතවූ; කොල්ලම්ගසින්, තමාලගච්ජයන් කරණකොටගෙන; නිල්, නීලවර්ණවූ; ඉවුරැති, (උභය) කූලයන් ඇත්තාවූ; පොකුණසිනි, පුෂ්කරිණී පාලිවයෙන් යුක්තවූ; වල්අම්බලම, එනම් විශ්‍රාම ශාලාව; දැක, නිරීක්ෂණය කොට; සහතොසිනි, සන්තොෂ සහිතව; යා ගන්, යාත්‍රා ග්‍රහණය කර.

33 භාවය:-(මිත්‍රොත්තමය) මල්මාලා හා සුවඳදුම් ගැන්වූ හිසකේ වැටියෙන් ශොභනවූ අඟනන් විසින් ග්‍රීෂ්මය නිවා ගෙන ස්නානය කරනු ලබන සිහිල් දිය ඇති කොල්ලම් ගසින් නිල්වූ ඉවුරු ඇති පොකුණෙහි අංශයෙකින් (උපලක්ෂිතවූ) වල්අම්බලම නම් විශ්‍රාමශාලාව දැක සතුටු සහගත ව ගමන් කරව.

34 කස්තුරුතිලක සැදිනළලත සුම වා න
පුල්මහනෙල් මල්දම් හිස දව වා න
සලෙළුන් යනෙන තිති කැරැ කෙළි කව වා න
රිවිමුදුනත වනමැද වඳු සුමු වා න

34 පදයොජනා:–සුමටාන කස්තුරුතිලක සැදී නළලත පුල් මහනෙල් මල්දම් ගිසැ දවටාන කෙළි කවටාන කැරැ නිති සලෙළුන් යනෙන සුමුටාන වනමැද රිවිමුදුනතැ වදු.

34 පදාර්ථ:–සුමටාන, සුමෘෂ්ටවූ හෙවත් මනොඥවූ සිලුටු ඇත්තාවූ; කස්තුරු තිලක, කස්තුරි තිලකයෙන්; සැදී, අලඞ්කෘතවූ; නළලත, ලලාටඵලක ඇතිව; පුල්, පිපුණාවූ; මහනෙල් මල්දම්, රක්තොත්පල පුෂ්පදාමයන්; ගිස; ශීර්ෂයෙහි; දවටාන, වෙෂ්ටනය කොට; කෙළිකවටාන; ක්‍රීඩාපරිහාසයන්, කැරැ, කොට; නිති, නිරන්තරයෙන්; සලෙළුන්, සංලාලයන්ගේ; යනෙන, ගමනාගමන ඇත්තාවූ, සුමුටාන වනමැද, සුමුටාන නම්වූ වනමධ්‍යයට; රිවිමුදුනත, මධ්‍යාහ්න කාලයෙහි; වදු, ප්‍රවිෂ්ටව.

34 භාවය:–ඉතා සිලුටුවූ කස්තුරුතිලකයෙන් සැරසූ නළල්තල ඇතිව පිපුපුණු (රත්) මහනෙල් මල්මාලා ශීසෙහි දවටාගෙන කෙළිකවටබස් කියමින් නිතර තරුණයන්ගේ යාම් ඊම් ඇත්තාවූ සුමුටාන නම් අරණ්‍යයාගේ මධ්‍යයට ඉරමුදුන් වේලෙහි වදුව.

35 ම ග නි ල මි න් සිටි නා දෙඹ නී පිය ල
පි ය ස ල මි න් මලගෙහි කෙළැ රෙහිනව ල
ත තු ඩ ල මි න් බිද විලිකුන් මියුරුප ල
ඉ සු ඹු ල මි න් යෙහි සැළ දඹපදුරුවි ල

35 පදයොජනා:–මග නිලමින් සිටි නා දෙඹ නී පියල රෙහිනවල මලගෙහි පිය සලමින් කෙළැ විලිකුන් මියුරුපල තතුඩලමින් බිදැ දඹපදුරුවල ඉසුඹු ලමින් සැළ යෙහි.

35 පදාර්ථ:–මග, මාර්ගයෙහි; නිලමින් සිටි, ශ්‍යාමායමාන වපෙනමින් සිටිනාවූ; නා, නාගවෘක්ෂය; දෙඹ, පුන්නාග වෘක්ෂය; නී, නීපවෘක්ෂය හෙවත් බක්මී වෘක්ෂය; පියල, පියාල වෘක්ෂය හෙවත් මොරවෘක්ෂය යන මේ වෘක්ෂයන්ගේ; රොහිනවල, පරාගයෙන් ගැවසී ගත්තාවූ; මලගෙහි, පුෂ්පාග්‍රයෙහි; පිය සලමින්, පක්ෂ චලනය කෙරෙමින්; කෙළැ, ක්‍රීඩා කොට; විලිකුන් මියුරුපල, පක්ව මධුර ඵලයෙහි; තතුඩලමින්, තමාගේ චඤ්චු ප්‍රක්ෂෙප කෙරෙමින්; බිද, භෙදනය කොට නොහොත් අනුභව කොට; දඹපදුරුවල, ජම්බුස්තම්බසමූහයෙහි; ඉඳුඹුලමින්, විශ්‍රාමය කෙරෙමින්; සැළ, ශාරිකාපක්ෂිය; යෙහි, ගමනය කරන්නෙහි.

35 භාවය.-ශාරිකාපක්ෂිය, මාගී (සමීප)යෙහි නිල්පැහැය දක්වමින් සිටින නා දෙඹ බක්මී මොර යන වෘක්ෂයන්ගේ රෙහෙණුවෙන් ගැවසීගත් මල්මුදුනෙහි පියාපත් සලමින් ක්‍රීඩා කොට ඉදුණු මිහිරි (දඹ) ගෙඩිවල තාගේ තුඩ ප්‍රවේශකොරෙමින් බිද (ඵලරස වළඳා) දඹ පඳුරුවල ක්‍රීඩා හරිමින් යව

36 රි වි තැ වූ ලේ පිපි කම ලේ විල්ගැව සී
මත කො වූ ලේ තුරු වද ලේ හඩන නි සී
වන සැ වූ ලේ මග අස ලේ පොරසැල සී
ගු රු බැ වූ ලේ යව අවු ලේ නොවී කි සී

36 පදයොජනා:-රිවිතැවූලේ පිපිකමලේ විල් ගැවැසී නිසී තුරු වදලේ හඩන මතකොවූලේ මග අසලේ පොරසැලැසි වනසැවූලේ ගුරුබැවූලේ කිසි අවුලේ නොවී යව.

36 පදාර්ථ:-රිවිතැවූලේ, සූර්‍ය්‍යසන්තාපයෙන්; පිපිකමලේ, පූජිත පද්මයන් ඇත්තාවූ; විල්, තඩාගයෙන්; ගැවසී, සඤ්ජාතවූ; නිසී, (සඤ්චාරයට) යොග්‍යවූ; තුරු, (අඹාදී) වෘක්ෂයන්ගේ; වදලේ, මුවායෙහි; හඩන, නාද කරන්නාවූ හෙවත් රැව්පිළිරැව් පවත්වන්නාවූ; මතකොවූලේ, මත්ත කොකිලයන් ඇත්තාවූ; මගඅසලේ, මාගීසන්නායෙහි; පොර සැලසී, යුඩප්‍රවෘත්තවූ; වනසැවූලේ, වලිකුළන් ඇත්තාවූ; ගුරුබැවූලේ, ගුරුබැවූල නම්වූ උන්නතභූමි ප්‍රදෙශයෙහි, කිසිඅවුලේ නොවී, සවල්ප මාත්‍රවූද ආකුලයක් (බාධාවක්) නැතිව; යව, ප්‍රයාණය කරව.

36 භාවය:-ඉරඅව්ව කරණකොටගෙන පිපුණු නෙළුම් ඇති විලින් ගැවසුණාවූ හැසිරීමට සුදුසු (අඹආදී) රුක්වදලෙහි රාවප්‍රතිරාව නාදයන් පවත්වන මත්කොවුලන් ඇත්තාවූ මාගීය අසල පොරගසමින් සිටින වලිකුළුපක්ෂීන් ඇත්තාවූ ගුරුබැවූල නම් උස්බිම් පෙදෙසෙහි කිසි අවුලක් නොව ගමන් කරව.

37 වන සි රි පියුම්රා බද රනබරණයු රු
ව ට පි රි සුපුල් දුනුකේ මල්මුරුතතු රු
බි ගු පි රි වැරු ඔලුපුලැඹුලවල තඹු රු
හි ම ස රි සිහිල්දිය හෙබ දූක යත් මිතු රු

37 පදයොජනා:-වනසිරි පියුම්රා බද රනබරණයුරු මල්මුරුත තුරු සුපුල් දුනුකේ වට පිරි බිඟුපිරිවැරු ඔලුපුලැඹුලවල තඹුරු හිමසරි සිහිල්දිය හෙබ දූක මිතුරු යත්.

37 පදාර්ථ:–වනසරි, වනලක්ෂ්මියගේ; පිළුම්රා බඳ, පද්මරාග මාණික්‍යයෙන් බඳනාලද්දාවූ; රනබරණසුරු, ස්වර්ණාභරණයට බඳුවූ ආකාර ඇති; මල්මුරුතතුරු, පුෂ්පසහිත අශෝකාර්ණ වෘක්ෂයන්ගේ අන්තරයෙහි; සුපුල්දුනුකේ, සූත් ඵුල්ලවූ රාජකේතකී වෘක්ෂයෙන්; වට, හාත්පස්හි; පිරි, සම්පූර්ණවූ; බිඟුපිරිවැරු, භෘඞ්ගයන් විසින් පිරිවරන ලද්දාවූ; ඔලු, ශාලූක පුෂ්පය; උපුල්, උත්පලය; ඇඹුල, කෛරවය යන මෙයින්; අවල, ගැවසී ගත්තාවූ; තඹුරු, තාම රසයන් ඇත්තාවූ; හිමසරි සිහිල්දිය, හිම (රාශියක්)මෙන් ශීතලවූ උදකයන් ඇත්තාවූ; හෙබ දූක, (මහා) හ්‍රදය දක්නය කොට; මිතුරු, මිත්‍රය; යන්, ප්‍රයාණය කරන්.

37 භාවය:–වනශොභා නම්වූ කාන්තාවගේ රක්තමාණික්‍යයෙන් බැඳි රත්පලඳනාවකට බඳු ආකාර ඇති මල්සහිත මුරුතගස් අතරෙහි මනාසේ පිපුණු දුනුකේ රුක්වලින් හාත්පස පිරුණුවූ බමරුන් විසින් පිරිවරනලද ඕලු (නිල්රත්) මානෙල් එළමානෙල් යන මල්වලින් ගැවසි ගත් නෙළුම්මල් ඇත්තාවූ පිනි වැනි සිහිල්දිය ඇත්තාවූ ගැඹුරු ජලාශය දූක මිත්‍රය යව.

38 ස ලා දූ ලා පියොවුරු තඹර රෙන් ර ත
පු ලා නි ලා උපුලන් ලාගෙන කන ත
ක ලා පි ලා නොවැ ඇල්ගෙවි කෙළින ඉ ත
බ ලා ප ලා යව අස්වන් ගුරුළුකෙ ත

38 පදයොජනා:–දූලා පියොවුරු, තඹර රතරෙන් සලා නිලා උපුලන් පුලා කනත ලාගෙනැ කලාපිලා නොවැ ඉත කෙළින ඇල්ගෙවි අස්වන් ගුරුළුකෙත බලා යව.

38 පදාර්ථ:–දූල, උජ්ජ්වලත්වූ; පියොවුරු පයොධරයෙහි; තඹර, තාමරසයන්ගේ, රතරෙන්, රක්තරේණූන්; සලා, විකිර්ණ කොට; නිලාඋපුලන්, නීලොත්පලයන්; පුලා, ප්‍රඵුල්ල කොට හෙවත් පෙති විදා; කනත, කර්ණාන්තයෙහි; ලා ගෙන, වින්‍යාස කොටගෙන; කලාපිලා නොවැ, කලහ පීඩාවක් නොවී; ඉත, අන්‍යොන්‍යමිත්‍ර ව; කෙළින, ක්‍රීඩා කරන්නාවූ; ඇල්ගෙවි, ශාලිගොපිකාවන් ඇත්තාවූ; අස්වන්, ශස්‍යසමෘද්ධියෙන් යුක්තවූ; ගුරුළුකෙත, ගුරුළුකෙත නම්වූ ශාලික්ෂෙත්‍රය; බලා, නිරීක්ෂණය කොට; පලායව, ප්‍රයාණය කර ව.

38 භාවය:-දිලෙන පයෝධරවල රත්නෙළුම් රේණු විසුරුවා ගෙන ජල්මානෙල් කැකුළු පෙති විහිදවා (ප්‍රබෝධ කර) කන්අග බහාගෙන ඩබරයකින් බාධාවක් නොව ඔවු නොවුන් මිතුරු ව ක්‍රීඩාකරන ඇල්ගෙවි ලියන් ඇත්තාවූ සම්බාධ ශස්‍යඇති ගුරුළුකෙත නම් ඇල්කෙත දැක ගමන් කරව.

39 බ ත් තේ මරම්ණිදුල පබළු මුතුප ට
වැ ත් තේ ගමඹුගෙලෙ පලමල් කුඹුකුව ට
ග ත් තේ තසිත එබැවින් නොවැද කෙළිය ට
ය ත් තේ වෙළඳගොඩ දැකමදකලක් යි ට

39 පදයොජනා:-පලමල් කුඹුකුවට ගමඹුගෙලෙ බත් තේ මරම්ණි දුල පබළු මුතුපට වැත්තේ එබැවින් තසිත ගත්තේ (එහෙයින්) කෙළියට නොවැදූ වෙළඳගොඩ දැක මද කලක් සිටැ යන්තේ.

39 පදාර්ථ:-පලු, (නිලවණී) රක්තවණී ඵලයෙන් හා; මල්, පුෂ්ප (පරිලිකාවෙන්) යුක්තවූ; කුඹුකුවට, (පතුවගළු) වෘතිවූ පූග වෘක්ෂ; ගමඹුගෙලෙ, ග්‍රාම (භූමි) අම්බිකාවගේ (කාන්තා වගේ) කණ්ඨයෙහි; බත්, බඳනාලද; තේ, අනෙකවූ; මරු මිණි, මරකතමාණික්‍යයෙන්; දුල, බබළන්නාවූ; පබළු මුතුපට වැත්තේ, ප්‍රවාල මිශ්‍රවූ මුක්තාකලාපයක් වැන් නේය; එබැවින්, ඒ භාවයෙන්; තසිත ගත්තේ, තාගේ මනොරජනය කරන්නේය(එහෙයින්); කෙළියට නොවැද, ක්‍රීඩා පිණ්ස ප්‍රවිෂ්ට නොව; වෙළඳගොඩ, වෙළඳගොඩ නම්වූ ග්‍රාමය; දැක, දර්ශනය කොට; මදකලක් සිට, ස්වල්ප කාලයක් අවස්ථානය කොට; යන්නේ, ගමනය කරන් නෙහි.

39 භාවය:-(නිල්රතු) ගෙඩි හා (සුදු) මල් (කොළුපු) ඇති (අතු ගැලවුණු) පුවක්වැට ග්‍රාම (භූමි) නමැති අඞගනා වගේ කරේ බැන්දාවූ නොයෙක් මරකත (පච්ච) මාණික්‍ය යෙන් දිලෙන පබළු මැණික්මුසු මුතුහරක් වැනිවූයේ එබැවින් තාගේ සිත අලවාගන්නේය. (එහෙයින් ඒ පුවක් රුක්හි) ක්‍රීඩා පිණිස නොවැදී වෙළඳගොඩ නම් ගම දැක මදවේලාවක් සිට ගමන් කරන්නෙහි.

40 අවට සුපිපි සපු දුනුකේ සල ලා න
හඩන තැනින් තැනැ විලිකුළු කිර ලා න
පැසි නැම් කරල් රත්හැල් සහ ලා න
වඩින මැනවි මහවෙල මැද වෙර ලා න

40 පදයොජනා:-අවට සුපිපි සපු දුනුකේ සලලාන තැනින් තැනැ හඩන විලිකුළු කිරලාන පැසි නැමි කරල් රත්හැල් සහලාන වෙරලාන මහවෙල මැද වඩින මැනවි.

40 පදාර්ථ:-අවට, හාත්පසින් හෙවත් ක්ෂෙත්‍රය වටකොට; සුපිපි, සුපුෂ්පිතවූ; සපු, චම්පකවෘක්ෂය; දුනුකේ, රාජකෙතකී වෘක්ෂය; සලලාන, සරලවෘක්ෂය හෙවත් සොරගසය යන මේ ආදී වෘක්ෂයෙන් යුක්තවූ; තැනින් තැනැ, ඒ ඒ ස්ථානයෙහි; හඩන, නාද කරන්නාවූ හෙවත් රාව පිළිරාව දෙන්නාවූ; විලිකුළු කිරලාන, කාදම්බ පක්ෂීන් හා කුරර පක්ෂීන් ඇත්තාවූ; පැසි, පරිණත භාවයට පැමිණ; නැමි, අග්‍රාවනතවූ; කරල්, ශස්‍යමඤ්ජරීන් ඇත්තාවූ; රත්හැල්, රක්තශාලියෙන්; සහලාන, යුක්තවූ; වෙරලාන, වෙරලාන නම්වූ; මහවෙල මැද, මහාක්ෂෙත්‍ර මධ්‍යයෙහි; වඩිනමැනවි, ප්‍රස්ථානය කිරීම යහපත්වන්නේයි.

40 භාවය:-වටකර (බිම්හි) මනාව පිපුණු සපු දුනුකේ සොර ආදී රුක් ඇත්තාවූ ඒ ඒ තැන නාද පවත්වන විලිකුළුන් හා කිරලුන් ඇත්තාවූ පැසී නැමුණු කරලින් යුත් රත් හැල් ඇත්තාවූ වෙරලාන නම්වූ මහාක්ෂෙත්‍රයාගේ මධ්‍යයෙහි (මිත්‍රොත්තමය!) වඩිනු මැනවි.

41 පත් ගන පුල්මල් දෙඹතුරෙක පියක රු
සිත් පිනවා ඉද සැළලිහිණීන් අතු රු
ගත් සරතැස හැර විද සුවද මඳම රු
කිත් සිරිමේ වෙහෙරට වඩුව පස්ව රු

41 පදයොජනා:-පත්ගන පුල්මල් පියකරු දෙඹතුරෙක සැළලිහිණීන් අතුරු ඉද සිත්පිනවා සුවදමඳමරු විදගත් සර තැස හැර පස්වරු කිත්සිරිමේ වෙහෙරට වඩුව.

41 පදාර්ථ:-පත්ගන, පත්‍රයෙන් ඝනවූ; පුල්මල්, ප්‍රඵුල්ල පුෂ්පයෙන්; පියකරු, මනොඥවූ; දෙඹතුරෙක, පුන්නාග වෘක්ෂයෙක්හි; සැළලිහිණීන් අතුරු, ශාරිකාපක්ෂීන්ගේ මධ්‍යයෙහි; ඉද, නිෂද්‍යකොට; සිත්පිනවා, චිත්තප්‍රීතියට පමුණුවා, සුවද මඳමරු, සුගන්ධ මන්දමාරුතයන්; විද, ස්පර්ශකොට; ගත්සරතැස, ගාත්‍රයෙහි ශ්‍රාන්තභාවය; හැර, වර්ජිතකොට හෙවත් ගමන්විඩා දුරුකොට; පස්වරු, අපරාහ්ණ කාලයෙහි; කිත්සිරිමේ වෙහෙරට, කීර්ත්තිශ්‍රීමෙඝ නම්වූ විහාරයට; වඩුව, ප්‍රවේශ වව.

41 භාවය:-කොළවලින් සනාවූ පිපුණුමල් කරණ කොටගෙන (සිතට) ප්‍රිය කරන්නාවූ දෙඹරැකෙක්හි සැළලිහිණින් අතරෙහි වාසයකොට සිත පිනවාගෙන සුවඳ මදපවන් විද ඇඟෙහි විඩා දුරුකොට, සවස්වේලෙහි කීර්තිශ්‍රීමේඝ (නම් කිත්සිරි මෙවන්) විහාරයට ප්‍රවෙශ වව.

42 සො ද මුනිරද පිඩුකළ යස මෙරද ස ම
පු ද කළ ඔහු නෙත් නිල්කැලුමෙව් බැර ම
ස ද සුරු සඳවෙලෙන් රැඳි රුසිරි මනර ම
ව ද නෙහි තෝ දහගැප් මහබෝ පිළි ම

42 පදයොජනා:-සෙද මුනිරද පිඩුකළ යස මෙරද සම ඔහු පුදකළ බැරම නෙත් නිල්කැලුමෙව් සඳවෙලෙන් රැඳි සඳ සුරු මනරම රුසිරි දහගැප් මහබෝ පිළිම තෝ වඳනෙහි.

42 පදාර්ථ:-සොද, (සර්වගුණසෞන්දර්‍ය්‍යයෙන්) ප්‍රශස්තාවූ; මුනිරද, සර්වඥරාජොත්තමයාණන් වහන්සේගේ; පිඩුකළ, පිණ්ඩිකෘතවූ හෙවත් කැටිකරන ලද්දාවූ; යසමෙරදසම, යශොමේරුව හා සමානවූද; ඔහු ඒ සර්වඥයන්වහන්සේ විසින්, පුදකළ, පූජාකරනලද්දාවූ; බැරම, බෘහත්වූ (බොහෝවූ); නෙත්, නෙත්‍රයන්ගේ; නිල්කැලුමෙව්, නීලකාන්තීන් හා සමානවූද; සඳවෙලෙන් රැඳි, සන්ධ්‍යාවලාහකයෙන් රඤ්ජිතවූ; සඳසුරු, චන්ද්‍රබිම්බයට බඳුවූ ආකාර ඇති; මනරම, මනොඥවූ; රුසිරි, රූපශ්‍රී ඇත්තාවූද; දහගැප් මහබෝ පිළිම, (යථාක්‍රමයෙන්) ධාතුගර්භ චෛත්‍යයද මහා බොධීන් වහන්සේද ප්‍රතිමාරූපයද; තෝ වඳනෙහි, තෝ නමස්කාර කරන්නෙහි.

42 භාවය:-(සියලු ගුණයන්ගේ යහපත් භාවයෙන්) පසස්නා ලද බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කීර්තිරශ්මීන් පිඩුකළාක් වැනිවූද, උන්වහන්සේ විසින් (අනිමිෂලොචනසප්තාහයෙහිදී) පුදකරනලද බොහෝවූ නෙත්‍රයුග්මය පිළිබඳ නීලරශ්මීන් හා සමානවූද, සන්ධ්‍යාකාලයෙහි හටගත් වලාකුළින් රඳනාලද සඳමඬලට බඳු ආකාර ඇති මනහර රුසිරින් යුක්තවූද, (මෙකී විශෙෂණත්‍රයෙන් පිළිවෙළින් සැලකිය යුතුවූ) දාගැප්, මහබෝ, පිළිම යන ත්‍රිවිධ චෛත්‍යයන් තෝ නමස්කාර කරන්නෙහි.

43 ස ල් සපු කිණ දොඹ රැරඟ නා මිදෙ ලි
පු ල් එරහැඳි හෝ පලු මීඅඹ පලො ලි
පො ල් පුවකිඟු රඹ මලබුලත සලිම ලි
නි ල් ඝනසා සෙවණැලු දෙතෙර මනක ලි

43 පදයොජනා:-සල් සපු කිණ දොඹ රැරඟ නා මිදෙලි පුල් එරහැඳි හෝ පලු මීඅඹ පොල් පුවක් ඉඟුරඹ මලබුලත සලිමලි නිල්ගත සා සෙවණැලු මනකලි දෙතෙර.

43 පදාර්ථ:-සල්, ශාලවෘක්ෂය; සපු, චම්පකවෘක්ෂය; කිණ, නාමෙරු වෘක්ෂය; දොඹ, පුන්නාගවෘක්ෂය; රැරඟ, ඛදිර වෘක්ෂය; නා, නාගවෘක්ෂය; මිදෙලි, නිචුලවෘක්ෂය; පුල්, ප්‍රඵුල්ලවූ; එරහැඳි, කෘතමාල වෘක්ෂය; හෝ, අශොක වෘක්ෂය; පලු, පීලුවෘක්ෂය; මීඅඹ, සහකාරවෘක්ෂය; පලොලි පාටලීවෘක්ෂය; පොල්, නාරිකෙලවෘක්ෂය; පුවක්, පූග වෘක්ෂය; ඉඟු, ඉක්ෂුවනය; රඹ, රම්භවෘක්ෂය; මලබුලත, මලයතාම්බූලලතාලිඩ්ගිතවූ; සලිමලි, ශල්මලිවෘක්ෂය යන මොවුන්ගේ; නිල්, නීලවර්ණවූ; ඝන, සාන්ද්‍රවූ; සා, ශාඛා වන්ගේ; සෙවණැලු, ඡායාමණ්ඩලයෙන්; මනකලි, මනො ඥවූ; දෙතෙර, උභය තිරයෙහි.

කුලකහෙයින් මෙහි "දෙතෙර" යනු මත්තෙහි තුන්වැනි කවියෙහි "ළවැලිපිට හිඳ" යන තැනට සම්බන්ධයි.

43 භාවය:-සල්, සපු, කිණ, දොඹ, රැරඟ, නා, මිදෙල් යන වෘක්ෂ හා පිපුණු ඇසල, ගොපලු, මොර, මීඅඹ, පලොල්, පොල්, පුවක්, උක්, රඹ හා මලබුලත් ලියවැලඳි ඉඹුල්ය යන වෘක්ෂලතාවන්ගේ නීලවර්ණව ඝනවූ ශාඛාවන් සම්බන්ධ සෙවණැල්ලෙන් සිත් සතුටුකරන්නාවූ ගංඉවුරුදෙක්හි.

(මේ කවිය මතු කවිදෙක හා එක වාක්‍යත්වයෙන් සම්බන්ධ වේ. එහෙයින් මේ කවිතුන මුක්තකාදි කාව්‍යවශයෙන් 'කුලක' කාව්‍ය නම් වේ. "පඤ්චභිඃ කුලකං මතම්" යනු ප්‍රාඥික හෙයින් පසකින් හෝ ඉන් වැඩි අඩු ගණනෙකින් හෝ පරස්පර සම්බන්ධ එකවාක්‍යත්වයට පැමිණි පද්‍යයෝ "කුලක" නම් වෙති. එක්පද්‍යයෙකින් නිමි වාක්‍ය ඇත්තේ "මුක්තක" නම්.)

44 ග ව සා සුපුල් කඩුපුල්මල් නිල් වර ල
ස ල සා උතුළුවට රසුදුල මිණි මෙවු ල
ස ක සා දෙතන හරසඳුනෙන් කැරැ සිහි ල
දෙ ප සා ඉසිත නිල්පැහැ නෙතැ දිගුපුළු ල

44 පදයොජනා:-නිල්වරල සුපුල්මල් කඩු පුල්මල් ගවසා රසුදුළු මිණි මෙවුල උකුළුවට සලසා දෙතන හරසඳුනෙන් සකසා සිහිල කැරැ දිගුපුළුලනෙතැ නිල්පැහැ දෙපසා ඉසිනා.

44 පදාර්ථ:-නිල්වරල, (භ්‍රමර) නිලවූ බම්මිලලයෙහි; සුපුල්, සුපුලුලවූ; කඩු පුල්මල්, කාණ්ඩොත්පල පුෂ්පයන්; ගවසා, (සිදුරු නොපෙනෙන පරිද්දෙන්) පුරා පැලඳ; රසුදුළු, රශ්මියෙන් උජ්ජ්වලිතවූ; මිණිමෙවුල, මාණික්‍ය මෙඛලා දාමය; උකුළුවට, ජඝනවෘත්තයෙහි; සලසා, යොජිත කොට; දෙතන, පයොධර යුග්මය; හරසඳුනෙන්, මුක්තා හාරයෙන් හා (ගොශීර්ෂ) චන්දනයෙන්; සකසා; යහපත්ව; සිහිල කැරැ, ශීතලභාවයට පමුණුවා; දිගුපුළුලනෙතැ, ආයත විශාල නෙත්‍රයෙහි; නිල්පැහැ, නීලකාන්තීන්; දෙපසා, උභයපාර්ශ්වයෙහි, ඉසිනා, සෙවනය කරන්නාවූ.

44 භාවය:-(බමරපැහැය සේ) නිල්වූ කොණ්ඩයෙහි ඉතා හොඳින් පිපුණු කඩුපුල්මල් (එනම් දිව්‍යපුෂ්පයන්) පුරා පැලඳගෙන ශොභායෙන් දිලියෙන මැණික් ඉණපලඳනා උකුළුවට යොදා පියොවුරු යුවල මුතුහරින් හා ගෝසීසඳුනෙන් මනාසේ සිහිල්කොට දික් පුළුල් නෙත්‍රයන්හි නීල ප්‍රභා (ගඟ) දෙපසෙහි ඉසින්නාවූ.

45 ම න හර නාමණෙවියනිද'ලවැලිපි ට
ගෙ න මිණිවෙණ තත් නියගින් මැද රුව ට
ක න හෙවා කියන බුදුගුණ ගී මියුරු කො ට
සැ න හෙව කැලණිගඟබඩ මදකලක් සි ට

45 පදයොජනා:-මනහර නාමණෙවියන් අළු වැලිපිට ඉඳ මිණිවෙණ ගෙනතත් නියගින් රුවට මැද මියුරුකොට කියන බුදුගුණගී කනහෙවැ කැලණිගඟබඩ මඳකලක් සිට සැනහෙව.

45 පදාර්ථ:-මනහර, මනොඥවූ; නාමණෙවියන්, නාගමානවිකාවන් විසින්; අළුවැලිපිට, (ගංවතුරෙන්) වඩනලද්දාවූ නොහොත් (ගඞ්ගාප්‍රවාහයෙන්) අමුතුව රැස්කරනලද (ධවලවූ)පුලිනතලයෙහි; ඉඳ, නිෂද්‍යව කොට; මිණිවෙණ, මාණික්‍යයෙන් අලඞ්කෘතවූ වීණාවන්; ගෙන, ග්‍රහණය කොට; තත්, තන්ත්‍රි (පඞ්ක්තීන්); නියගින්, නඛාග්‍රයෙන්; රුවට, (ස්වරොත්පාදනය පිණිස) මනොඥ කොට, මැද,

මාර්ජනය කොට, මිහුරු කොට, මධුරවන පරිද්දෙන්; කියන, කථනය කරනු ලබන්නාවූ; බුදුගුණගී, බුද්ධගුණ ප්‍රතිසංයුක්ත ගීතිකාවන්; කන හෙවු, කණියෙහි බහා හෙවත් කන් නමා අසා; කැලණිගඟබඩ, කල්‍යාණී නම් නදගාව සමීපයෙහි; මඳකලක් සිට ස්වල්පකාලයක් අවස්ථානය කොට; සැනහෙව, (මාර්ගශ්‍රම දුරුකොට) සන්තර්පණයට පැමිණෙව.

45 භාවය:-(රුසිරින් දුටුවන්) සිත්ගන්නාවූ (දිව්‍ය) නානගුව තින් ටිසින් (ගංවතුරෙන්) එළවනලද හෝ රැස්කරන ලද (සුදු) වැලිතලාහි හිඳ මාණික්‍යයෙන් සරසනලද වීණාවන් ගෙන (හඬ උපදවනු පිණිස) නිය අගින් මනා කොට වීණාපත් පිරිමැද මධුරකොට කියනු ලබන බුදු ගුණ ගී අසමින් කැලණිගඟබඩ මඳවේලාවක් සිට (විඩා හැර) සැනහෙව.

46 ස පු ම ල් යොහොඹු ලා බැඳ වරල මනර ග
පැහැදුල් දෙඹකැකුළු හර කර ලා තන ග
රොනවුල් නා කුසුම් කන ලා කොඬොල් ර ග
ද හ ව ල් උයන් කෙළිකෙළු සලෙළුන් සමග

46 පදයොජනා:-සපුමල් යොහො ඹු ලා වරල මනරග බැඳ පැහැදුල් දෙඹ කැකුළු තනග හර කර ලා රොනවුල් නා කුසුම් කොඬොල් රග කන ලා සලෙළුන් සමග දහවල් උයන් කෙළි කෙළූ.

46 පදාර්ථ:-සපුමල් යොහොඹු, චම්පක පුෂ්ප හා මාධවී පුෂ්ප යන්; ලා, බහා; වරල, කෙශකලාපය; මනරග, සිත්වූ පරිද්දෙන්; බැඳ, බන්ධනයකොට; පැහැදුල්, (ධවල) වර්ණයෙන් බබළන්නාවූ; දෙඹකැකුළු, පුන්නාග මුකුල යන්; තනග, පයොධරාග්‍රයෙහි; හර කර ලා, මුක්තාහාර කොට පැලඳ; රොනවුලි, (ස්වර්ණවර්ණවූ) පුෂ්පරේණුයෙන් ගැවසීගත්තාවූ; නාකුසුම්, නාගපුෂ්පයන්; කොඬොල්රග, කුණ්ඩල විලාශයෙන්; කනලා කර්ණයෙහි බහා ප්‍රසාධනය කොට; සලෙළුන් සමග, තරුණ පුරුෂයන් හා එක්ව, දහවල්, දිවාභානයෙහි; උයන්කෙළි කෙළූ, උද්‍යාන ක්‍රීඩාකොට.

46 භාවය:- සපුමල් හා යොහොඹුමල් බහලා සිත්සේ කොණ්ඩය බැද, (සුදු) පැහැයෙන් දිලෙන දෙ,ඹමල් කැකුළු පියොවුරු අක්හි ඹූතුහර කොට, (පැලඳ) (රන්වන්) රෙණුයෙන් අකුලවූ නාමල් කුණ්ඩලාභරණ මෙන් කන්හි පැලද, තරුණ පුරුෂයන් හා එක්ව දහවල් කාලයෙහි උයන් බිම්හි ක්‍රිඩාකොට, (මතු දෙකව හා කුලකයි.)

47 නු ව නි න් නිල්උපුල් මදහසිනි හෙළැඹු ල
වු ව නි න් කමල් පැ ලවනතිනි රතුපු ල
ප ව නි න් අඹල රන ලියවන් ලියන් කැ ල
රු ව නි න් ලකල ගඟදිය කෙළැ නිවුණුක ල

47 පදයොජනා:- නුවනින් නිල්උපුල් මදහසිනි හෙළැඹුල වුවනින් කමල් ලවනතිනි රතුපුල් පැ පවනින් අඹල රනලිය වන් ලියන්කැල රුවනින් ලකළු ගඟදිය කෙළැ නිමුණු කල.

47 පදාර්ථ:- නුවනින්, නෙත්‍රයෙන්; නිල්උපුල්, නීලොත්පලයන්ද; මදහසිනි, මන්දහාස්‍යයෙන්; හෙළැඹුල, කුමුදයන්ද; වුවනින්, වක්ත්‍රයෙන්; කමල්, පද්මයන්ද; ලවනතිනි, අදරයෙන්; රතුපුල, රක්තොත්පලයන්ද; පැ, (ගඞ්ගාජලයෙහි) දක්වා; පවනින්, මාරුතයෙන්; අඹල, ආවෘතනවූ; රනලියවන්, සුවර්ණලතාවන් හා සාදෘශ්‍යවූ; ලියන්කැල, කාන්තාසමූහයා; රුවනින් ලකළ, රත්නයෙන් අලඞ්කෘතවූ; ගඟදිය කෙළැ, ගඞ්ගාජලයෙහි ක්‍රිඩා කොට; නිමුණු කල, සමාප්තවූ කාලයෙහි.

47 භාවය:- නෙත්වලින් නිල්මහනෙල් මල්ද, මදසිනාවෙන් සුදුමහනෙල් මල්ද, මුහුණින් රත්නෙළුම් මල්ද, දෙතොලින් රත්මහනෙල් මල්ද (ගඟදියෙහි) පෙන්වා, සුළඟින් කරකැවුණු රන්ලතා වැනි අඟනන් සමූහය මාණික්‍යයෙන් හෙබියාවූ ගඞ්ගාවෙහි ජලක්‍රිඩාකොට අවසානවූ කල්හි.

48 ව දි මි න් සවසතල හැසිරෙනා දිනතුව ල
යොබ මන් සුතිල්මිණි නිල් නුබතුරු විපු ල
ප ත ස න් අවරගිරි නැටියෙන් වැටෙනා ක ල
වි ලි කු න් සුරත් පලවැනිවේ රිවිමඩ ල

48 **පදයොජනා**:-(ගනතැල් සුනිල්පත් සඳවල නවකිසල යනු අධ්‍යාහාරයි) දිගුතුවල වදිමින් හැසිරෙන සවසනල සොබමන් සුනිල්මිණිනිල් විපුල තුබතුරු අවරගිරි නැවියෙන් වැටෙනකල අසන්පත් රිවිමඩල විලිතුන් සුරත් පල වැනි වේ.

48 **පදා**:-("ගනකැත් සුනිල්පත් සඳවල නවකිසල" යනු අධ්‍යාහාරයි.) (ගනකැත්, මේඝසමූහ නමැති; සුනිල්පත්, අතිනීලවර්ණවූ පත්‍රයන් ඇති; සඳවල, සන්ධ්‍යාවලාහක නමැති; නවකිසල, අභිනව පල්ලව ඇත්තාවූ;) දිගතුවල, දිශානමැති ශාඛාවන්හි; වදිමින්, ආස්ඵාලනය වෙමින්; හැසිරෙන, සංචාරය කරන්නාවූ; සවසනල, සායාහ්න මාරුතය ඇත්තාවූ; සොබමන්, ශොභමානවූ; සුනිල්මිණි නිල්, යහපත් ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යයක් මෙන් නීලවූ; විපුල මහත්වූ; තුබතුරු, ආකාශ නමැති; නැවියෙන්, වෘන්ත යෙන්; වැටෙනකල, (සමුද්‍රයෙහි) පතනය වන්නාවූ කාලයෙහි; අසන්පත්, අසන්නප්‍රාප්තවූ; රිවිමඩල, සූර්‍ය මණ්ඩලයතෙම; විලිකුන් සුරත්, පක්වාරුණ වර්ණවූ; පල වැනි වේ, ඵලයක් හා සමාන වන්නේයි.

48 **භාවය**:-(වලාකුළු සමූහ නමැති ඉතා නිල්කොළ ඇති, සැන්දෑවලා නමැති ලාදළු ඇති,) දිශා නමැති අතුවල වදිමින් හමන සවස් සුළඟ ඇත්තාවූ, හොබනා යහපත් ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යයක්සේ නිල්වූ, මහත්වූ ආකාශ නමැති වෘක්ෂයෙහි අස්තපර්වත නමැති නටුවෙන් (ගිලිහී මුහුදට) වැටෙනකල්හි (ජල) සමීපයට පැමිණි සූර්‍යමණ්ඩලය ඉදී රතුවූ ඵලයක් හා සමාන වේ.

49 ම හ තු න් හසළ තමහට යසපිහිට ලෙ ස
නි සැ කි න් නොහළසුතුබව පැමිණෙන වෙහෙ ස
සු ද න න් පැවැති සිරිතැසි දන්වල විල ස
තු බ මි න් සමග ගෙවෙනුය දවහල් දව ස

49 **පදයොජනා**:-තමහට යසපිහිට ලෙස හසළ මහතුන් වෙහෙස පැමිණෙන, නිසැකින් නොහළ සුතුබව සුදනන් පැවැති සිරිතැසි දන්වන විලස තුබමින් සමග දවහල් දවස ගෙවනු ය.

49 **පදා**:-තමහට යසපිහිටලෙස, තමාහට සුප්‍රසිද්ධ විලාස යෙකින්; හසළ, සචරිතවූ; මහතුන්, මහත්මයන්ට; වෙහෙස පැමිණෙන, විහිංසාවක් පැමිණිකල්හි; නිසැකින්

නිශ්චයෙන්; නොහළයුතුබව, පරිත්‍යාග නොකටයුතු භාවය හෙවත් හැර නොයායුතුබව; සුදනන්, සත්පුරුෂ ජනයන් විසින්; පැවැති සිරිතැයි, ප්‍රවෘත්තවූ චරිත්‍රයෙකැයි, දන්වන විලස, විඥාපනය කරන්නාවූ විලාසයෙන්; නුබ මින් සමග, සූර්‍ය්‍යමණ්ඩලය හා එක්ව; දවහල් දවස, දිවා භාගය තෙම; ගෙවෙනුය, ක්‍ෂය වන්නේයි.

49 **භාවය:**–තමහට යහපත් පිහිට ඇත්තන් ලෙස ඇසුරු කරනුලැබූ උතුමන්ට වෙහෙසක් පත්කල්හි නිශ්චයෙන්ම අත්නොහැරියයුතු බව සජ්ජනයන් විසින් පවත්වනලද චරිත්‍රයෙකැයි දන්වන්නාක් මෙන් සූර්‍ය්‍යමණ්ඩලය හා සමග දවහල් දවසද ගෙවෙන්නේය.

50 සැ දෑ ළෙන් වරුණ දෙව්රද මුහුද වි සූ
ස දෑ සහසකර එන මහවත සැල සූ
වි දැ උපුල් පිළමෙන් රත්පටින් වැ සූ
සැදෑ වලාපෙළ පැළදිගැ පෙනුණු ප සූ

50 **පදයොජනා:**–මුහුද විසූ සදෑ වරුණ දෙව්රද සැදෑ ළෙන් සහසකර එන මහවත සැලසූ රත්පටින් වැසූ විදැ උපුල් පිළමෙන් සැදෑවලා පෙළදිගැ පෙනුණු පසූ.

50 **පදාර්ථ:**–මුහුද විසූ, සමුද්‍රයෙහි වාසය කළාවූ; සදෑ, (දෙවජාති වශයෙන්) සමානජාති ඇත්තාවූ; වරුණදෙව්රද, වරුණ දෙවරාජයා විසින්; සැදෑළෙන්, ශ්‍රද්ධාචිත්තයෙන්; සහස කර, සහස්‍රකිරණයා; එන, (තමාගේ වාසභවනයට) එන්නාවූ; මහවත, මහාපථයෙහි; සැලසූ, යොජනය කරනලද්දාවූ; රත්පටින් වැසූ, රක්තපට්ටාස්තරණයෙන් ඡාදනය කරනලද්දාවූ; විදැඋපුල්පිළ මෙන්, කුරුවින්ද පාෂාණයන් බඩවූ වෙදිකාවක්මෙන්; සැදෑවලාපෙළ, සන්ධ්‍යාවලාහක පඞ්ක්තිය, පැළදිගැ, පශ්චිම දිශාවෙහි; පෙනුණුපසූ, දෘශ්‍යමානවූවාට පශ්චාත්කාලයෙහි.

50 **භාවය:**–සමුද්‍රවාසීවූ (දෙවනිකාය වශයෙන්) සවජාතිකවූ වරුණ දෙව්රජහු විසින් ශ්‍රද්ධාධ්‍යාශයෙන් යුක්තවැ තමාගේ වාසස්ථානයට සූර්‍ය්‍යදිව්‍යරාජයා එන්නාවූ මහාමාර්ගයෙහි සලසනලද රත්පටපිළියෙන් අතුළාවූ පද්මරාගමාණික්‍ය යෙන් බැඳි පිළිකඩක් මෙන් සැදෑ වලාකුළුපෙළ බටහිර දික්හි පෙනුණාව් පසු (මතු කව්දෙක හා කුලකයි)

51 උ දු ළ සොම්කැලුම් නිසයුරු හිමි පුව ළ
ප හ ළ වන බැවින් තමවෙත නිසඹු දෙ ළ
ල ක ළ ගුවන්තල සිරියහනැ නිකස ළ
අ තු ළ කුසුම් විලසින් සැදෙත තුරුවැ ළ

51 පදයොජනා:–උදුළ සොම්කැලුම් පුවළ නිසයුරුහිමි තමවෙත පහළවන බැවින් දෙළ නිසඹු නිකසළ ලකළ ගුවන්තල සිරියහනැ අතුළ කුසුම් විලසින් තුරුවැළ සැදෙත.

51 ප ඊ–උදුළ උජ්ජ්වලිතවූ; සොම්කැලුම්, සෞම්‍යකාන්ති ඇත්තාවූ; පුවළ, ප්‍රෞඪවූ; නිසයුරු නිශාකර නමැති; හිමි, වල්ලභයා; තම වෙත, ආත්මසමීපයට; පහළවන බැවින්, ප්‍රකාශවන භාවය හෙතුකොටගෙන; දෙළ, සාභිලාෂීවූ; නිශඹු, නිසාඬගනාව විසින්; නිකසළ, අබ්භ්‍රමහිකාදීන්ගේ අභාවයෙන්) කච්චර රහිතවූ; ලකළ, අලඞ්කෘතවූ; ගුවන්තල සිරියහනැ, ගගනතල නමැති ශ්‍රී ශයනමස්තකයෙහි; අතුළ, ආස්තරණය කරනලද්දාවූ; කුසුම් විලසින් පුෂ්පවිලාසයෙන්; තුරුවැළ, තාරකාවලීන්; සැදෙත, සජ්ජිත වනකල්හි.

51 භාවය:–දිලුණු සෞම්‍යකාන්ති ඇති ඉතා වැඩුණාවූ චන්ද්‍ර නමැති ස්වාමිපුරුෂයා තම වෙතට පැමිණෙන බැවින් කැමැතිවූ රාත්‍රි නමැති කාන්තාව විසින් පිරිසිදුවූ සිත්කලුවූ අහස්තල නමැති සිරියහනෙහි අතුරනලද මල් රැසක් මෙන් තාරකා සමූහය සැදෙනකල්හි.

52 ද න ගෙ න වුත් දමන ගොදුරට නොහැකි ළි ය
පැ න පැ න දියෙන් ඔවුනොවු නැඟෙහි පෙරැළි ය
ලෙහෙ ලු න කෙළින කැරැ පෙණ [illegible] ඩු රළරැ ළි ය
එ තැ නි න පියාසර කැරැ දකු මස්කෙ ළි ය

52 පදයොජනා:–එතැනින පියාසර කැරැ දන ගෙනවුත් දමන ගොදුරට නොහැකිළිය දියෙන් පැන පැන ඔවුනොවු නැඟෙහි පෙරැළිය පෙණපිඩු රළ රැළිය කැරැ ලෙහෙලුන කෙළින මස්කෙළිය දකු.

52 පදාර්ථ:–එතැනින, ඒ (පළමුවෙන් සිටියාවූ) කැලණිගඟබඩ සිට; පියාසරකැරැ, පක්ෂප්‍රසාරණය කොට; දන, ජනයන් විසින්; ගෙනවුත්, ග්‍රහණය කොට අවුත්; දමන, ක්ෂෙපණය කරනු ලබන්නාවූ; ගොදුරට, ආහාරයට; නො

හැකිළිය, සඬකුචිත නොව; දියෙන් (නදී) ජලයෙන්; පැන පැන, උල්ලඞ්ඝනය කොට කොට; ඔවුනොවුන් ගේ, අන්‍යෝන්‍ය ශරීරයෙහි; පෙරළිය, පරාවෘත්ත වූ; පෙණපිඬු, ඩිණ්ඩීර පිණ්ඩයන්ද; රළරැළිය, තරඞ්ගභඞ්ගයන්ද; කැරැ, (නිර්ජිත නය) කොට; ලෙහෙලුන, රෝහිත මත්ස්‍යයන් විසින්; කෙළින, ක්‍රීඩාකරනු ලබන්නාවූ; මස්කෙළිය, මස්කෙළිය නම්වූ නදිනිඑය; දකු, දර්ශනය කර.

52 භාවය:-ඒ පළමු කී කැලණිගඟබඩින් පියාසරකොට, ජනයන් විසින් ශෙනවුත් දමන ආහාරයට නොහැකිළි ගඟදියෙන් පැන පැන එකිනෙකාගේ ඇඟෙහි පෙරළී පෙණ පිඬුද රළිබිඳුම්ද නගා ලෙහෙල් මසුන් විසින් ක්‍රීඩාකරනු ලබන්නාවූ මස්කෙළිය නම් තොටුපළ දකුව.

53 පැ හැ ස ර ණී ය	මිණි පැමිණි ය	කොත්අග	ට
බ ද කි කි ණී ය	දද ගි ගි ණී ය	විමන්ව	ට
නොව පැ රැ ණී ය	වන රම ණී ය	විවින් වි	ට
සැ ළ ලි හි ණී ය	වදු කැල ණී ය	පුර වර	ට

53 පදයෝජනා:-කොත් අගට පැමිණීය පැහැසරණීය මිණි බද කිකිණීය දදගිගිණීය වට විමන් පැරැණීය නොව විවින්විට රමණීයවන කැලණීය පුරවරට සැළලිහිණීය වදු.

53 පදාර්ථ:-කොත්අගට, ස්තූපිකාග්‍රයට; පැමිණීය, ප්‍රාප්තවූ; පැහැසරණීය මිණි, කිරණශ්‍රේණියෙන් යුක්ත මාණික්‍ය ඇත්තාවූ; බදකිකිණීය, බදනාලද කිඞ්කිණිකා (ජාලාවෙන්, යුක්තවූ; දදගිගිණීය, ධවජයෙන් ගහනවූ; වට, හාත්පස්හි; විමන්, ප්‍රාසාදයන් ඇත්තාවූ; පැරැණීය නොව පූර්ණභාවයකට නොපැමිණ, විවින් විට, ක්ෂණක්ෂණයෙහි; රමණීයවන, මනොඥ වන්නාවූ; කැලණීය පුරවරට, කල්‍යාණීපුරප්‍රවරයට; සැළලිහිණීය, ශාරිකාපක්ෂිරාජය; වදු, ප්‍රවිෂ්ට ව.

53 භාවය:-කොත්මුදුනට පැමිණ රැස්විහිදීමෙන් යුත්වූ මැණික් ඇති, බදනාලද කිකිණිදැලින් යුත් ධවජවලින් ගැවසිගත්තාවූ හාත්පස ප්‍රාසාද ඇති, ජරාබවකට නොගොස් ඇසිල්ලක්පාස මනොරම්‍ය වන්නාවූ කල්‍යාණී නමැති උතුම් නගරයට සැළලිහිණීය ප්‍රවෙශ වෙහි.

54 දි ය ක ද   ගැඹර පිරි පුවතර මහසයු   ර
මු ව ර ද   ලෙසින් වත අගතිසි කරතඹ   ර
මන න ද   කරන මිණිගණ මෙන් දිසි එව   ර
පැහැනද   පහන් එගි මහවෙයැ බල මිතු   ර

54 පදයොජනා:–ගැඹර දියකද පිරි පුවතර මහසයුර අගතිසි කරතඹර මුවරද ලෙසින් වත, දිසි මනනදකරන මිණිගණ මෙන් එවර එගි මහවෙයැ පැහැනද පහන් මිතුර, බල.

54 පදාර්ථ:–ගැඹර, ගම්භිරවූ; දියකද, ජලස්කන්ධයෙන්; පිරි, සම්පූර්ණවූ; පුවතර, (ජගත්) ප්‍රසිද්ධවූ; මහසයුර, මහාසාගරය; අගතිසි, අගස්තිමහා ඍෂිහුගේ; කරතඹර, හස්තතාමරසයෙහි; මුවරද ලෙසින්, පුෂ්පරසයක් මෙන්; වත, වනකල්හි හෙවත් සියලු සමුද්‍රජලය හස්තපුටයෙන් ගත්කල්හි; දිසි, දෘශ්‍යමානවූ; මනනද කරන, මනොනන්දනය කරන්නාවූ; මිණිගණ මෙන්, මාණික්‍යරත්න සමූහයක් වැනිවූ; එවර, ඒ කාලයෙහි හෙවත් ඒ තරු පෙනෙන වේලෙහි; එගි, ඒ කලණිපුරප්‍රවරයෙහි මහවෙයැ, මහ වීථියෙහි; පැහැනද, ප්‍රභායෙන් ආර්ද්‍රවූ හෙවත් සිනිග්ධවූ ප්‍රභා ඇති; පහන්, ප්‍රදීපයන්; මිතුර, මිත්‍රය; බල, නිරීක්ෂණය කර.

54 භාවය:–ගැඹුරු දියකඳින් පිරුණු (ලොක) ප්‍රසිඩ මහාසමුද්‍රය අගස්ති නම් මහරුසිහුගේ අතුල් නමැති පියුමෙහි මල්මී ලෙසින් වනකල්හි හෙවත් ඒ ඍෂිහු සියලු මුහුදු දිය තමාගේ අත්ලට ගත්කල්හි (මුහුදු පත්ලෙහි) පෙනෙන මනොහරවූ මාණික්‍ය සමූහය මෙන් ඒ රාත්‍රි කාලයෙහි කැලණිපුර මහාවීථියෙහි (පෙනෙන්නාවූ) සිනිඳු පැහැ ඇති ප්‍රදීපයන් මිත්‍රය, බලව.

55 උ ද ය ග   පියුම්රා පැහැ වැදමෙන් ඇ   ලූ ණූ
පෙර දි ග   පෙනෙන සඳ සඳකැල් මෙන් දි   ලූ ණූ
ම න ර ග   එපුර සඳකත ගෙහඹින් ගැ   ලූ ණූ
සු ර ග ග   පතිනි දම්රැකුමෙහි මැ නියැ   ලූ ණූ

55 පදයොජනා:–උදයග පියුම්රා පැහැ වැද ඇලූණූ මෙන් සඳකැල්මෙන් දිලූණූ සඳ පෙරදිග පෙනෙන, එ පුරැ මනරග සඳකත ගෙහි අඹියෙ ගැලූණූ සුරගග පතිනිදම් රැකුමෙහි මැ නියැලූණූ.

55 පදාර්:-උදයගග, උදයපර්වත ශිඛරයෙහි; පිශුම්රාපැහැ, පද්මරාග මාණික්‍ය ප්‍රභාව; වැද, සොයීව; ඇලුණු මෙන්, රජනවූවාක් මෙන්; සඳකැල්මෙන්, සන්ධ්‍යාකාන්තියෙන්; දිලුණු, විස්ඵුරිතවූ; සඳ, චන්ද්‍රයා; පෙරදිග, පූර්විදිශාභාග යෙහි; පෙනෙත, දෘශ්‍යමාන වනකල්හි; එදුර, ඒ පුරයෙහි; මනරග, මනොඥවූ; සඳකත ගෙහි, චන්ද්‍රකාන්තපාෂාණ යෙන් නිර්මිතවූ ගෘහයෙහි; අඹින් ගැලුණු, ජලය කරණ කොටගෙන වර්ධිතවූ; සුරගඟ, ආකාශ ගඞ්ගාතොමෝ; පතිනිදම් රැකුමෙහි මැ, පතිව්‍රතාධර්මරක්‍ෂායෙහිම; නියැලුණු, තත්පරවූ.

චන්ද්‍රදර්ශනය හෙතුකොටගෙන ගඞ්ගාවලලහවූ සමුද්‍රය ජලාභිවෘද්ධියට පැමිණෙන කාලයෙහි මෙපුරෙහි උස්වූ චන්ද්‍රකාන්තපාෂාණමය ප්‍රාසාදයන්ගේ සලිලසංසර්ගයෙන් ආකාශ ගඞ්ගාවට ජලාභිවෘද්ධිය වූහෙයින් සමාන සුඛදුඃඛතාලක්‍ෂණවූ පතිව්‍රතාධර්මය රක්‍ෂා කළාෟ යී හඟු.

56 භාවය:-උදයගිරි මුදුනෙහි රක්තමාණික්‍යයන්ගේ කාන්තිය වැදී ඇලුණාක් මෙන් සන්ධ්‍යාකාන්තියෙන් දිලුණාවූ සඳ මඩල නැගෙනහිර දික්හි පෙනෙකල්හි, එනුවර චන්ද්‍රකාන්ත නම් (සඳපහනින් දිය වැහෙන) මාණික්‍ය විශෙෂයෙන් කරනලද ගෘහයන්හි (භිත්තියෙන් වැහෙන) ජලයෙන් ගලායන්නාවූ ආකාශ ගඞ්ගාතොමෝ පතිව්‍රතධර්මරක්‍ෂණයෙහිම නියුක්ත වූවාය.

මෙහි ආකාශ ගඞ්ගාව සමුද්‍රයාගේ පත්නීත්වයෙන්ද, සමුද්‍රය ඈයගේ වල්ලභත්වයෙන්ද, විවක්‍ෂිතයි. චන්ද්‍රදර්ශනයෙන් ගඞ්ගා වල්ලභවූ සමුද්‍රයාගේ ජලාභිවෘද්ධිය වනකල්හි පත්නීවූ ආකාශ ගඞ්ගාවගේද චන්ද්‍රකාන්තපාෂාණ ජලසංසර්ගයෙන් වූ අභිවෘද්ධිය අඹුසැමි දෙදෙනාගේ සමානසෞඛ්‍යතා ලක්‍ෂණය වේ නිමිහට පැමිණි දුකෙහි දුක්විමද, සුවෙහි සුවපත්විමද, පත්නියගේ සමාන සුඛදුඃඛතා ලක්‍ෂණ පතිව්‍රතාධර්මය යී සේයි.

56 සුනිල් වලා නවසඳ නිලුපුල් පබ එ
විමල් සක් ගිජිඳුකුඹු සිරිවස බැබ එ
විපුල් පුලින රඹ සිකිගල මුතුළඳ එ
ලකල් රනලියන් සරනා බල යහ එ

56 පදයොජනා:-සුනිල් වලා නවසඳ, නිලුපුල් පබළු, විමල්සක්, ගිජ්ඳුකුඹු, බැබළු, සිරිවස, විපුල් පුලින, රඹ, සිකිගල, මුතු, ළඳළු ළකල් සරනා රනලියන් යහළු, බල.

56 පදාර්ථ:-සුනිල්, අතිනීලවූ; වලා, මෙඝය, නවසඳ, අභිනව චන්ද්‍රය; නිලුපුල්, නීලොත්පලය; පබළු, ප්‍රවාලය; විමල්, නිර්දොෂවූ; සක්, ශඞ්ඛය; ගිජ්ඳුකුඹු, ගජරාජකුම්භය; බැබළු, භ්‍රාජිතවූ; සිරිවස, ශ්‍රීවත්සය; විපුල්, මහත්වූ; පුලින, වාලුකාස්ථලය; රඹ කදලීස්කන්ධය; සිකිගල, මයූර කණ්ඨය; මුතු, මුක්තාඵලය; ළඳළු, බාලපල්ලවය යන මෙයින්; ළකල්, මනොඥවූ; සරනා, සඤ්චාරය කරන්නාවූ; රනලියන්, ස්වර්ණලතාවන්; යහළු, මිත්‍රය; බල, දර්ශනය කර.

56 භාවය:-ඉතා නිල්වලාය, බාලචන්ද්‍රය, නිල්මහනෙල්ය, පබළු මැණික්ය, නිදොස්වූ සක්ගෙඩිය, ඇත්කුඹුය, බබළන්නාවූ ශ්‍රීවත්සය, මහත්වැලිතලාය, කෙසෙල්කඳය, මොනරුන්ගේ ශ්‍රීවාය, මුතුඇටය, ළාදළුය යන මේයින් සිත ප්‍රිය කරන්නාවූ, ඇවිදින ස්වර්ණලතාවන් මිත්‍රය, දර්ශනය කර.

(අතිප්‍රසිද්ධිය හෙතුකොට උපමානයෙන්ම, උපමෙයය හඳුන්වන මේ සමාසොක්තියෙන් ස්වර්ණලතොපමවූ පුරස්ත්‍රීන් වර්ණනා කළහ.)

ඉතා නිල්වලා බඳු කෙශකලාපයෙන්ද, බාලචන්ද්‍රයාට බඳු ලලාටයෙන්ද, නිල්මහනෙල්පෙති බඳුවූ නෙත්‍රයෙන්ද, ප්‍රවාල මාණික්‍යසේ රක්තවර්ණවූ දෙතොලින්ද, පිරිසුදු සක් සේ ධවලවූ දන්තයෙන්ද, ඇත්කුඹු වැනි පීනපයොධරයෙන්ද, ශ්‍රීවත්ස නම් ශ්වෙතරොමාවර්තවිශෙෂය වැනි වසාරොදින්ද, මහත් වැලිතලාවක් වැනි පුළුලුකුළින්ද, කෙසෙල්කඳ බඳු වෘත්තො-රුයෙන්ද, මොනරකර බඳු ජඞ්ඝායෙන්ද, මුතු බඳු නියපෙළින්ද, ළඳළුබඳු අතුල්පතුල් හා අඞ්ගුලියෙන්ද, සිත්කලුවූ ඇවිදිනා රන්ලතාවන් වැනි පුරඟනන් බලව යනු අභිප්‍රායයි.

57 ශ ද වැඩි කෙළිමඟුල් ලැබ තුටු නිසා කල
ස ද සක්මදෙසිනැද දෙත දුහුකැන් දුහු ල
සො ද පුරඟන පහසුමුගින් පැහැ උදු ල
සෙ ද දුනඹරමතු ඇය රැස්මිණිමෙවු ල

57 පදයොජනා:-ඔදවැඩි කෙළිමඟුල් ලැබ, තුටු නිසාකල සඳසක්මඤුසින් ඇද, දුනුකැන් දුහුල දෙන, සොඳ පුරඟන පැහැ උදුල පහසුමුගින් රැස්මිණිමෙවුල ඇය අඹරමතු සෙද දුන්.

57 පදවි:-ඔදවැඩි, ඔජොභූයිෂ්ඨවූ; කෙළිමඟුල් ලැබ, (ඒ පුරාඞ්ගනාව විසින් පමුණුවනලද රාත්‍රිභාගයට යොග්‍යවූ මධුපානරත්‍යුත්සවාදී) ක්‍රීඩාමඞ්ගලයට ප්‍රාප්තවැ; තුටු, සන්තුෂ්ටවූ; නිසාකල, නිශා නමැති කාන්තාව විසින්; සඳ සක්මඤුසින්, චන්ද්‍ර (මණ්ඩල) නමැති ශඞ්ඛමඤ්ජූෂායෙන් හෙවත් සක්පෙට්ටියෙන්; ඇද, ආකර්ෂණය කොට හයා ගෙන; දුනුකැන්, ජ්‍යොත්ස්නාසමූහ නමැති හෙවත් සඳ පහන් නමැති; දුහුල, දුකූලය සුදුපට; දෙන, දානය කරනකල්හි; සොඳ, සුන්දරවූ; පුරඟන, පුරාඞ්ගනාතොමෝ පැහැඋදුල, ප්‍රභායෙන් උජ්ජ්වලිතවූ; පහසුමුගින්, පාසාද නමැති සමුද්ගයෙන් හෙවත් කරඬුවෙන් (හැරගෙන); රැස්මිණි මෙවුල, රශ්මි නමැති මාණික්‍යමෙඛලාදාමය; ඇය, ඒ නිශාකාන්තාවගේ; අඹරමතු, වස්ත්‍රමස්තකයෙහි දෝහෝ නොහොත් ආකාශමස්තකයෙහි; සෙද, ශීඝ්‍රව; දුන්, ප්‍රදානය කළා.

රාත්‍රි නමැති කාන්තාව විසින් චන්ද්‍රමණ්ඩල නමැති සක් පෙට්ටියෙන් සඳපහන් නමැති සුදු පටසළුව ඇරගෙන, පුරාඞ්ගනාවට දුන්කල්හි, ඒ පුරාඞ්ගනාතොමෝද ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්නියක මෙන් රත්නප්‍රාසාද නමැති රන්කරඬුවෙන් රශ්මි නමැති මාණික්‍යමෙඛලාදාමය ඇරගෙන, නිශාකාන්තාවගේ අම්බරමස්තකයෙහි දෝහෝ නොහොත් ආකාශමස්තකයෙහි පැළඳවූවාය-යනු භාවයි.

57 භාවය:-(ඒ නගරි නමැති කාන්තාව විසින් කරවනලද මධුපාන රතිඋත්සවාදී) ක්‍රීඩාමඞ්ගලයන් ලැබ ප්‍රීතිබහුල වැ සතුටුවූ රාත්‍රි නමැති කාන්තාවද (ඊට ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්නියක මෙන්) සඳමඬල නමැති සක්පෙට්ටියෙන් නිකුත්කොටගෙන, චන්ද්‍රරශ්මිසමූහ නමැති සුදුපටසළුව (නගරී නමැති කාන්තාවට) දෙනකල්හි ඒ යහපත්වූ නගරී නමැති කාන්තාතොමෝද පැහැයෙන් දිලෙන්නාවූ රත්නප්‍රාසාද නමැති කරඬුවෙන් හැරගෙන, (මුක්තා

මණිකතදීන්ගේ) රශ්මි නමැති මෙවුල්දම ඒ රාත්‍රි නමැති කාන්තාවගේ වස්ත්‍රමස්තකයෙහි හෝ ආකාශමස්තකයෙහි වහාම පැලඳවූ.

58 තවර කැරැ කොකුම්සඳුනෙන් තුනුසිය ල
පවර සුවද මල්දම් පැලැද මනකා ල
බැහැර සිතුනොලූ හිමිනඹුවො කෙළිලො ල
එපුර ඉඳිති සඳපානේ සඳලුව ල

58 පදයොජනා:–කොකුම් සඳුනෙන් සියල තුනු තවර කැරැ, පවර සුවද මනකල මල්දම් පැලැද, බැහැර සිත නොලූ කෙළිලොල හිමිනඹුවො එපුර සඳලුවල සඳපානේ ඉඳිති.

58 පදාර්ථ:–කොකුම්සඳුනෙන්, කුඞ්කුමයෙන් යුක්තවූ චන්දනාඞ්ගරාගයෙන්; සියලතුනු, (ආලෙපයොග්‍යවූ) සකල ශරීරය; තවර කැරැ, විලිප්තකොට; පවර, උතුම්වූ; සුවද, (කස්තූරිකාදී) සුගන්ධ ද්‍රව්‍යයන්ද (මුව ලා); මනකල, මනොඥවූ; මල්දම්, පුෂ්පදාමයන්ද; පැලැද, ප්‍රසාධනය කොට; බැහැර, අන්‍යවිෂයෙක්හි; සිතු නොලූ, චිත්තාධානය නොකළාවූ; කෙළිලොල, ක්‍රීඩාලෞල්‍යයෙන් යුක්තවූ; හිමිනඹුවො, දම්පතීහු; එපුර, ඒ පුරයෙහි; සඳලුවල, චන්ද්‍රශාලාවන්හි; සඳපානේ, චන්ද්‍රාලොකයෙහි; ඉඳිති, නිෂද්‍යා කරන්නාහුය.

58 භාවය:–කොකුමින් යුත් සඳුන්විලවුනින් (ආලෙප කටයුතුවූ) සියලු දෙහය ගල්වා, උතුම් කස්තූරු ආදි සුවද (මුඛයෙහි ලා) සිතට ප්‍රියවූ මල්දම් පැලඳගෙන, අන්‍යස්ථානයෙක්හි සිත නොහැරියාවූ ක්‍රීඩනයෙහි ලොල්සිත් ඇති ජයම්පතිහු (අඹුසැමියෝ) සඳපහන ඇති රාත්‍රියෙහි එනුවර (මතුමහල්තල) චන්ද්‍රශාලාවන්හි හිඳිත්.

59 මුවලඹ රඹ වලුබර රන්තැඹිලි තුරු
සැදි ගෙළයන් ගෙවමින් වේමග අ තුරු
කරකැවෙමින් දකුණට අවුදින් මි තුරු
වඩු වෙහෙරට සිහිකැරැ නවගුණම තුරු

59 පදයොජනා:–මුවලඹරඹ, වලුබර රන්තැඹිලි, තුරුසැදි ගෙළයන් වේමගඅතුරු ගෙවමින්, දකුණට කර කැවෙමින් අවුදින්, නවගුණමතුරු සිහිකැරැ, මිතුරු, වෙහෙරට වඩු.

59 පදාර්:–චුවලඹ, චූතාවලම්බනයෙන් උපලක්ෂිතවූ; රඹ, කෙසෙල්ගසින්ද; වලුබර, ඵලභරිතවූ; රත්තැඹිලිතුරු, කනකසන්නිරවෘක්ෂයෙන්ද; සැදී, අලඞ්කෘතවූ; ගෙළයන් ගෘහෝද්‍යාන ඇත්තාවූ; වේමග අතුරු, වීථිමාර්ගාන්තරය; හෙවමින්, අවසාන කෙරෙමින්; දකුණට කරකැවෙමින්, දක්ෂිණාවෘත්ත වෙමින්; අවුදින්, ආගමනය කොට; නව ගුණ මතුරු, නවගුණමන්ත්‍රය; සිහිකැරැ, අනුස්මරණය කොට; මිතුරු, මිත්‍රය; වෙහෙරට, විහාරයට; වදු, ප්‍රවිෂ්ට වව.

59 භාවය:–මුව එලෙන්නාවූ කෙසෙල්ගසින්ද, වලුබරින් යුත් රන් තැඹිලි රුකින්ද, සැරසුනාවූ ගෘහෝද්‍යාන (ගේ අවට උයන්) ඇති වීථිමාගීාන්තරය පසුකරමින් දකුණට කර කැවී අවුත්, "ඉතිපි සො භගවා" යනාදී නවගුණපාඨ නමැති මන්ත්‍රය සිහිකොට මිත්‍රය විහාරයට ඇතුළු වෙව.

60 දි ය තෙ ක් පැතිර සිටි බුදුගුණ කියා හැ ම
ස ග මෝ ක් ලබනුවස් පියයුග ඔබා බි ම
සි ය ස ක් පුරා දුටුමෙන් තුටුවැ මුනිතු ම
ව දු ල ක් තිලක ගෙහි වැඩඋන් මහපිළි ම

60 පදයෝජනා:–හැම දියතෙක් පැතිර සිටි බුදුගුණ කියා, සගමොක් ලබනුවස් පියයුග බිම ඔබා, මුනිතුම සියසක් පුරා දුටුමෙන් තුටු වැ, ලක්තිලක ගෙහි වැඩඋන් මහපිළිම වදු.

60 පදාර්:–හැම දියතෙක්, සියලු ජගත්ත්‍රයයෙහි; පැතිර, ව්‍යාප්තව; සිට අවස්ථානය කළාවූ; බුදුගුණ, (ගාථාවිශෙෂයෙන් විරචිතවූ) බුඩගුණයන්; කියා, කථනය කොට; සගමොක් ලබනු වස්, ස්වර්ගමොක්ෂ (සම්පත්ති) ප්‍රතිලාභය පිණිස; පියයුග, පක්ෂපත්‍රයුග්මය; බිම ඔබා, භූමියෙහි පිහිටුවා; මුනිතුම, (ප්‍රියමාණවූ) මුනීන්ද්‍රයන් වහන්සේ; සියසක්, ස්වකීය නෙත්‍රය; පුරා (රූපවිලාසයෙන්) පරිපූර්ණ කොට; දුටුමෙන්, දර්ශනය කළාක්මෙන්; තුටු වැ, සන්තුෂ්ට වැ; ලක්තිලක ගෙහි, ලඞ්කාතිලක නම්වූ ප්‍රතිමාලයෙහි; වැඩඋන් මහපිළිම, වජ්‍රාසනාරූඪ වැ) වැඩහුන් මහපිළිම වහන්සේ; වදු, (මස්තකයෙන්) නමස්කාර කර.

60 භාවය:–මුළු (තුන්) ලොව පැතිරසිටියාවූ (ගාථාරචනායෙන් ප්‍රකාශිතවූ) බුඩගුණයන් කියා ස්වර්ගමෝක්‍ෂ සැප ලබන පිණිස පියාපත් දෙක බිම පිහිටුවා (ධරමානවූ) ශාක්‍ය මුනීන්‍ද්‍රයාණන් වහන්සේ තමඇස් පුරා දුටුවාක් මෙන් සතුටු වැ ලඞ්කාතිලක නම් ප්‍රතිමාලයෙහි (වජ්‍රාසනාරූඪ වැ) වැඩහුන් මහාප්‍රතිමා වහන්සේ නමස්කාර කර.

61 පෙ ර ද ල නිඳු දියකඳ රටබිම් ගල ත
සූ ර කු ල හිමි රකිනුව ලක මැවූ ස ත
ම න ක ල ඒ සමුදුර පැහැයෙන් දිමු ත
ව ඳු ස ල පිළිමහිමි සිරිසරණ සියප ත

61 පදයොජනා:–පෙරදලනිඳු දියකඳ රටබිම් ගලත, ලක සත රකිනුව සුරකුලහිමි මැවූ මනකල ඒ සමුදුර පැහැයෙන් දිමුත සලපිළිමහිමි සිරිසරණ සියපත වඳු.

61 පදා:–පෙර, පූර්වකාලයෙහි හෙවත් කැලණිතිස්රජ සමයෙහි; දලනිඳු, ජලනිධිනුගේ; දියකඳ, ජලස්කන්ධය; රටබිම් ගලත, ජනපද භූමිප්‍රදෙශයන් නිමගන කරනකල්හි; ලකසත, ලඞ්කාවාසි සත්වයන්; රකිනුව, රක්‍ෂාකරනු පිණිස; සුරකුලහිමි, ශක්‍රදෙවෙන්‍ද්‍රයා විසින්; මැවූ, නිර්මිත කළාවූ; මනකල, මනොඥවූ; ඒ සමුදුර පැහැයෙන්, ඒ සමුද්‍රයාගේ වර්ණයෙන්; දිමුත, දිප්තිමත්වූ; සලපිළිමහිමි, ශිලාප්‍රතිමා ස්වාමීන්ගේ; සිරිසරණ සියපත, ශ්‍රීපාද නමැති පද්මය; වඳු, නමස්කාර කර.

61 භාවය:–අතීතයෙහි හෙවත් කැලණිතිස් නිරිඳුගේ රාජ්‍ය කාලයෙහි සමුද්‍රයාගේ ජලස්කන්ධය ජනපදභූමි නිමගන කරනකල්හි ලක්වැසි සත්වයන් රක්නා පිණිස සක් දෙවිඳුහු විසින් මවනලද්දාවූ, සිත් ප්‍රියකරන්නාවූ, ඒ සමුද්‍රයාගේ වර්ණයෙන් දිලෙන්නාවූ සලපිළිම වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදපද්මය නමස්කාර කර.

62 ගි ලි ය නොදී සැටමහණන් බවමහ ණ
ම ලි ය දෙව් තෙරිඳු වැඩහිඳ දෙසූ බ ණ
දි ලි ය පස්මහල් පායෙහි මිණිකිර ණ
බැලි ය හැකිවිනම් දුක වැද යා කල ණ

62 පදයොජනා:–සැටමහණන් බවමහණ ගිලිය නොදී මලිය දෙව් තෙරිඳු වැඩහිඳ බණ දෙසූ පස්මහල් පායෙහි දිලිය මිණිකිරණ බැලිය හැකවිනම් දුක වැද කලණ, යා.

62 **පදාර්ථ:**–සැටමහණන්, සැටක් පමණ ශ්‍රමණයන් වහන්සේ, බවමහණ, සංසාරමහාර්ණවයෙහි; ගිලිය නොදී, නිමග්න වන්ට නොහැර; මලියදෙව් තෙරිඳු, මලියදෙව ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින්; වැඩහිද, උපවේශනය කොට; බණදෙසූ, ඡවතක සූත්‍රය දෙශනාකළාවූ; පස්මහල් පායෙහි පඤ්ච භූමික ප්‍රාසාදයෙහි; දිලිය, උජ්ජ්වලිතවූ; මිණිකිරණ, මාණික්‍යරශ්මින්; බැලියහැකිවීනම්, දර්ශනක්ෂම වීනම්; දැක, නිරීක්ෂණය කොට; වැඳ, නමස්කාර කොට; කලණ, කල්‍යාණය හෙවත් සුන්දරාංගය; යා, යාත්‍රා කර.

62 **භාවය:**– භික්ෂූන් සැටනමක් භවසාගරයෙහි ගිලෙන්ට නොදී 'මලියදෙව' නම් ක්ෂීණාශ්‍රවස්ථවිරෙන්ද්‍රයන් වහන් සේ වැඩහිද ධම්මය දෙශනාකළාවූ පස්මහල් ප්‍රාසාදයෙහි දිලියෙන මාණික්‍යරශ්මින් බැලියහැකි වූවහොත් දැක වන්දනය කොට යහපත් ස්වරූප ඇති මිත්‍රය, ගමන් කර.

63 පෙ ර උ වි ඳු තෙ න ගි රි ඳු සිඳු සල ත
නැ ගි පැහැදු පෙ ණ ස මු දු සැටි නුමු ත
මෙ න උ ළි ඳු පැ හැ වි හි දු නෙ දිගුබි ත
සැ දි ව ට දා ගෙ හි ව ඳු දා ගැබ දිමු ත

63 **පදයෝජනා:**–පෙර උවිඳු ගිරිඳු සිඳු සලත, පැහැදු නැඟි පෙණසමුදු, සැටි නුමුත, උළිඳු මෙන පැහැ නෙ දිගුබිත විහිදු සැදි වටදාගෙහි දිමුත දාගැබ වඳු.

63 **පදාර්ථ:**–පෙර, පූර්වකාලයෙහි; උවිඳු, උපෙන්ද්‍රය; ගිරිඳු, මන්දර පර්වතරාජයා; ගෙන, ග්‍රහණය කොට; සිඳු, (ක්ෂීර) සාගරය; සලත, මථනය කරනකල්හි; පැහැදු, ප්‍රසන්න වූ; නැඟි, උද්ගතවූ; පෙණසමුදු, ඵේණරාශියක්හුගේ; සැටි, සංස්ථානය; නුමුත, නොහැරියාවූ; උළිඳුමෙන, චන්ද්‍රයා හා සමානවූ; පැහැ, ප්‍රභාව; නෙදිගුබිත, නොයෙක් දිශා භිත්තියෙහි; විහිදු, විස්තීර්ණ කොට; සැදී, සැරසුණාවූ; වටදාගෙහි, වෘත්තධාතු ගෘහයෙහි; දිමුත, දීප්තිමත්වූ; දාගැබ, ධාතුගර්භය; වඳු. නමස්කාර කර.

63 **භාවය:**–(බාහිරකථාවශයෙන්) අතීතකාලයෙක්හි විෂ්ණුහු පැහැදී මන්දරනම් මහාපර්වතය ගෙන (කිරි) සයුර කලඹන කල්හි පැන නැංගාවූ පෙණරැසක ආකාරය අත්නොහැරියාවූ චන්ද්‍රයාට බඳුවූ පැහැය නොයේක් දික්නමැති බිත්තියෙහි විහිදුවා සැරසුණාවූ වටදාගෙහි දිලියෙන්නාවූ දාගැබ් වහන්සේ වන්දනය කර.

64 දි ගු නෙ ත් නිලුපුලෙව් රතදර පබළුර ග
සි රි ම ත් සුපුන්සඳ වැනි වුවන මනර ග
පැ හැ ප ත් ලකළ රන්වන් විලසින් ලොව ග
වැ ද හොත් පිළිමහිමි වදු පාගැ පැළදි ග

64 පදයොජනා:–නිලුපුලෙව් දිගුනෙත් පබළුරග රතදර සිරිමත් සුපුන්සඳ වැනි මනරග වුවන පැහැපත් ලකළ රන්වන් විලසින් ලොවග පැළදිග පාගැ වැදහොත් පිළිමහිමි වදු.

64 පදාර්:–නිලුපුලෙව්, නීලොත්පලයට බඳුවූ; දිගුනෙත්, ආයත නෙත්‍ර ඇත්තාවූ; පබළුරග, ප්‍රවාලාකාරවූ; රතදර, රක්තාධරයෙන් යුක්තවූ; සිරිමත්, ලක්‍ෂ්මීමත්වූ; සුපුන්සඳ වැනි, සම්පූර්ණ චන්‍ද්‍රයාට බඳුවූ; මනරග, මනොරඤ්ජනය කරන්නාවූ; වුවන, ශ්‍රීමුඛමණ්ඩලයක් ඇත්තාවූ; පැහැපත්, ප්‍රභාප්‍රාප්තියෙන්; ලකළ, අලඞ්කෘතවූ; රන්වන් විලසින්, ස්වර්ණවර්ණවූ(රූප)විලාසයෙන්; ලොවග, ලොකොත්තමවූ; පැළදිග පාගැ, පශ්චිම දිශාභාගයෙහි (පිහිටි) ප්‍රාසාදයෙහි, වැදහොත්, ශයනප්‍රාප්තවූ; පිළිමහිමි, ප්‍රතිමාස්වාමීන් වහන්සේ; වදු, නමස්කාර කර.

64 භාවය:–නිල්මහනෙල් (පෙති) බඳු දික් ඇස් ඇති, ප්‍රවාල මාණික්‍යයට බඳු පැහැයුත් රත් අදරයුග්ම ඇති, ශොභායෙන් යුත්, පූර්ණචන්‍ද්‍රමණ්ඩලය මෙන් සිත් සතුටු කරවන්නාවූ මුඛමණ්ඩලයක් ඇති, පැහැපත් බැවින් අලඞ්කෘතවූ, රන්වන් ශරීරශ්‍රීයෙන් ලොවට අග්‍රවූ බටහිර ප්‍රාසාදයෙහි සැතපෙන පිළිම වහන්සේ වදුව.

65 අ හ සින් අවුත් මිණිඅක් නයිඳු යැදුම ට
ර හ තන් මැදෙහි මුනි හිඳ මිණිපලග පි ට
ද හ මුත් දෙසූ තැනැකළ සැටරියන්කො ට
ම හ දගැප් හිමින් වදු සොළොසතැන් සි ට

65 පදයොජනා:–මිණිඅක්නයිඳු යැදුමට මුනි අහසින් අවුත් රහතන් මැදෙහි මිණිපලගපිට හිඳ දහමුත් දෙසූ තැනැ සැටරියන්කොට කළමහ දගැප් හිමින් සොළොස තැන්සිට වදු.

65 පදාර්:–මිණිඅක්නයිඳු, මණිඅක්ඛික නම් නාගරාජයාගේ; යැදුමට, යාච්ඤාවට; මුනි, සර්වඥයන්වහන්සේ අහසින් අවුත්, ආකාශයෙන් වැඩ; රහතන් මැදෙහි

(පන්සියයක්) ක්ෂිණාශ්‍රවයන් මධ්‍යයෙහි; මිණිපලග පිට, රත්නමය පර්‍යඞ්කමස්තකයෙහි; හිඳ, උපවේශන ප්‍රාප්ත වැ; දහමුත් දෙසූ තැනැ, ධර්‍මයන් දෙශනාකළාවූ ස්ථානයෙහි; සැටරියන් කොට; ෂෂ්ටිහස්තප්‍රමාණ කොට; කළ, කරනලද්දාවූ, මහදාගැප් හිමින්, මහා චෛත්‍යස්වාමින් වහන්සේ; සොළොසතැන් සිට, ෂොඩශස්ථානයෙන්හි සිට, වඳු, වන්දනාය කර..

65 භාවය:–මණ්‍යක්ෂ නම් නාගරාජයාගේ ආරාධනාව සිදුකරනු සඳහා (ශාක්‍ය) මුනීන්ද්‍රයන් වහන්සේ ආකාශමාර්ගයෙන් වැඩ(පන්සියක්)අර්හතුන්ගේ මධ්‍යයෙහි මාණික්‍යපර්‍යඞ්කමස්තකයෙහි වැඩහිඳ (දානයන් පිළිගෙන) ධර්‍මයන් දෙශනාකළ තන්හි වඩුසැටරියන් ප්‍රමාණ කොට කරනලද මහාචෛත්‍යස්වාමින්වහන්සේ (ප්‍රදක්ෂිණා කෙරෙමින්) සොළොස්තැනෙක සිට නමස්කාර කර.

66 ස ව න සතියැ මැසි වසි නා දස දි ගෙ හි
පෙණින සෙවෙනි මුදලිඳු නා දරණ ගෙ හි
ස ව න හිඳිනු දන න ද නා නෙතුයු ගෙ හි
ව ඳි න මැනවි පිළි ම ය නා පිළිම ගෙ හි

66 පදයොජනා:–දසදිගෙහි වැසිවසිනා සවන සතියැ පෙණින සෙවෙනි මුදලිඳුනා දරණනෙහි සවන හිඳිනු දනන් නෙතුයුගෙහි අදනා නා පිළිමගෙහි පිළිමය වඳින මැනවි.

66 පදාර්‍ථ:–දස දිනෙහි, දශදිශායෙහි; වැසිවසිනා, (ස්නානාභ වද්දලිකා වශයෙන්) වර්‍ෂණය කරන්නාවූ; සවන සතියැ, (බුදුවූ) සවන සප්තාහයෙහි; පෙණින, ඵණමණ්ඩලය කරණකොටගෙන; සෙවෙනි, ඡදනය ඇත්තාවූ; මුදලිඳු නා, මුචලින්ද නම් නාගරාජයාගේ; දරණගෙහි, භොගාවලී ගෘහයෙහි; සවන, සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ; හිඳිනු, වැඩ හිඳිනා භාවය; දනන්, සත්ත්වයන්ගේ; නෙතුයුගෙහි, නෙත්‍රයුග්මයෙහි; අදනා, අඤ්ජනය කරන්නාවූ හෙවත් දක්වන්නාවූ; නාපිළිමගෙහි, නාගප්‍රතිමාලයෙහි; පිළිමය, ප්‍රතිමාව; වඳින මැනවි, නමස්කාරකරනු යහපති.

66 භාවය:–දසදිග වැසිවස්නාවූ බුද්ධත්වයෙන් සවෙනි සප්තාහයෙහි පෙණමඩලින් කරනලද සෙවෙනි ඇති, මුචලින්ද නම් නාරජුගේ දරණ නමැති ලැගුම්ගෙහි සර්‍වඥයන්

වහන්සේගේ වැඩහිඳිම ජනයන්ගේ දෙනෙතෙහි අඳ වන්නාවූ නාගප්‍රතිමාලයෙහිවූ ප්‍රතිමා වහන්සේ වන්‍දනය කළහොත් මනොඥයි.

67 ස ස රි න් මුදා ලෙව් සදහම් අ මා දී
එ ක ගි න් මුනිඳු උන්වැනි නිපර මා දී
ල කු ණෙ න් සපිරි පිළිමය දුක ස මා දී
වැ ඳ ග න් මිතුර තුන්සිත කැරැ ස මා දී

67 පදයොජනා:–සදහම් අමාදී ලෙව් සසරින් මුදා නිපර මාදී මුනිඳු එකගින් උන් වැනි ලකුණෙන් සපිරි සමාදී පිළිමය දුක මිතුර, තුන්සිත සමාදී කැරැ වැඳගන්.

67 පදාර්ථ:–සදහම්අමා දී; සද්ධර්ම නමැති අමෘතය (විභාග කොට) දී; ලෙව්, සත්වලොකයා; සසරින් මුදා, සංසාර (බන්ධන) යෙන් මොචනය කොට; නිපරමාදී, සමෘතිවිප්‍ර වාසයක් නැත්තාවූ; මුනිඳු, මුනීන්‍ද්‍රයාණන් වහන්සේ; එකගින්, චිතෙතකාග්‍රතායෙන් යෙදී; උන් වැනි, වැඩ උන්නාක් වැනිවූ; ලකුණෙන්, (උත්තම දර්‍ශනීය) ලක්‍ෂණ යෙන්; සපිරි, සම්පූර්ණවූ; සමාදී පිළිමය දුක, සමාධිනම්වූ ප්‍රතිමාව දර්‍ශනය කොට; මිතුර, යහළුව; තුන්සිත, ත්‍රිවිධ චිත්තය; සමාදී කැරැ, එකග කොට නොහොත් ප්‍රසන්න කොට; වැඳගන්, නමස්කාර කොට (කුසල) ග්‍රහණය කර.

67 භාවය:–සදහම් නමැති අමාව බෙදා දී සත්වසමූහයා සසර බැම්මෙන් මුදා අප්‍රමාදීවූ සර්වඥයන් වහන්සේ සිත එක ගින් යුත්ව වැඩඋන්නාක් වැනි (උතුම් දුකුම් කටයුතු) ලකුණින් පිරුණාවූ සමාධිප්‍රතිමා වහන්සේ දුක මිත්‍රය, තුන්සිත එකඟ කොට වැඳ පින් ලබා ගනුව.

68 අ ප මු නි ඳු බුදුවන දින මුරුන් පි ඳු
පැ හැ වි හි ඳු දිලි කලදොයටින් යෙ ඳු
සැ දි සි නි ඳු ඉඳුනිල්මිණි සතෙක බ ඳු
වැ ඳ දු මි ඳු වන පින්පල තඅත් බ ඳු

68 පදයොජනා:–අපමුනිඳු බුදුවන දිනැ මුරුන් පිඳු පැහැ විහිඳු දිලි කලදො යටින් යෙදු සැදි සිනිඳු ඉඳුනිල්මිණි සතෙක බඳු දුමිඳු වැඳ වන පින්පල ත අත් බඳු.

68 **පදාර්ථ**:-අප මුනිඳු, අපගේ (ගෞතම) සර්වඥරාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ, බුදුවන දින, සර්වඥපදප්‍රාප්ත වන දිනයෙහි; මුරුත් පිඳු, දෙවතාවන් විසින් පූජාකරනලද්දාවූ; පැහැ විහිදු, ආලෝක පතුරුවනලද, දිලි, දීප්තිමත්වූ; කලද්‍යෝ යටින්, කලධෞත යෂ්ටියෙන් හෙවත් රිදීමිටකින්, යෙදූ, යොජිතවූ; සැදි, අලඞ්කෘතවූ; සිනිඳු, සනිග්ධවූ; ඉඳුනිල්මිණි සතෙක බඳු, ඉන්ද්‍රනීලමාණික්‍යච්ඡත්‍රයක් හා සමානවූ; දුමිඳු, බෝධිද්‍රැම රාජයන්වහන්සේ; වැඳ, නමස්කාර කොට; වන, සම්භවවන්නාවූ; පින්පල, පුණ්‍යඵලය; න අත් බඳු, තාගේ හස්තප්‍රාප්ත කර; නොහොත් තාගේ චිත්තයෙහි බන්ධනය කර.

68 **භාවය**:-අපගේ (ශාක්‍ය) මුනීන්ද්‍රයන් වහන්සේ බුද්ධපද ප්‍රාප්තවන දිනයෙහි දෙවියන් විසින් (උන්වහන්සේට) පූදනලද්දාවූ රැස්විහිදෙ දිලියෙන රිදීමිටකින් යුක්තවූ, සර සනලද සිනිඳුවූ ඉන්ද්‍රනීලමාණික්‍ය ඡත්‍රයක් හා සමානවූ බෝධිද්‍රැමෙන්ද්‍රයා නමස්කාර කොට එයින් ජනිතවන පුණ්‍යඵලය තාගේ හස්තයෙහි බැඳ ගනුව නොහොත් තාගේ සිතෙහි තබා ගනුව.

69 වි ටංක පැකිලිදු දකුණස දෙරටුයෙ න
නි සංක යෙන් පුදනන්තුරු ගොසසමි න
ක ලංක නොවැ කළ සුබලකුණු බබළ න
ති වංක නම් දෙපිළිම නැමද බැසග න

69 **පදයොජනා**:-විටංක පැකිලි ඉඳු දකුණස දෙරටුයෙන නිසංකයෙන් පුදනන් තුරුගොස සමින කලංක නොවැ කළ සුබ ලකුණු බබලන තිවංක නම් දෙපිළිම නැමද බැසගෙන.

69 **පදාර්ථ**:-විටංක, කොබෝගෙඩිවලල්ලෙහි; පැකිලි, ප්‍රස්ඛලිතාවූ; ඉඳු, චන්ද්‍රයා ඇත්තාවූ; දකුණස දෙරටුයෙන, දක්ෂිණ දිශාභාගයෙහි ගොපුර ද්වාරයෙන් (නික්ම); නිසංකයෙන් නිශ්ශඞ්කායෙන් හෙවත් සැකනැතිව; පුදනන්තුරු ගොස සමින, පූජාවූ නොයෙක් තූර්යඝොෂයන් ශ්‍රවණය කෙරෙමින්; කලංකා නොවැ, දොෂයක් නැතිව; කළ, කරනලද්දාවූ; සුබ ලකුණු බබළන, ශුභලක්ෂණයෙන් භ්‍රාජිතවන්නාවූ; තිවංක නම්, ත්‍රිවඞ්ක යන නමින් ප්‍රසිද්ධවූ; දෙපිළිම, ප්‍රතිමාවයට; නැමද, නමස්කාර කොට; බැසගන, (මාර්ගයට) අවතීර්ණවූ.

69 භාවය:–(ඉතා උස්හෙයින්) කොබෝගෙහි වළල්ලෙහි වැදුණු (හැපුණු) සඳමඩල ඇති දකුණුදිග වාසලින් (නිකුත්ව) නිසැකව පූදපිණිස පවත්වන නොයෙක් තූර්‍ය්‍ය ඝොෂයන් අසමින් නිදෙස්ලෙස කරනලද ශුභ ලක්‍ෂණ යෙන් බබලන්නාවූ ත්‍රිවඞ්ක නමින් ප්‍රසිද්ධවූ පිළිම දෙදෙනා වහන්සේ වැඳ මඟට බැසගන.

70 සමනොළ ගිරි ගිජිඳු දිගුකළ සොඬෙක සැ ටි
සි හි ල ළ ගඟැ සිලිල් සනහා මුනි නොගැ ටි
පැහැ දු ළ තුන්සිවුරු ඇඳ පෙරෙවැ වැඩසි ටි
තැනැකළ සිවුරු දෘගැබ වඳු නොපැ පි ටි

70 පදයොජනා:–සමනොළගිරි ගිජිඳු දිගුකළ සොඬෙක සැටි සිහිලළ ගඟැ නොගැටි මුනි සිලිල් සනහා පැහැදුළ තුන් සිවුරු ඇඳ පෙරෙවැ වැඩසිටි තැනැ කළ සිවුරු දෘගැබ පිටි නො පැ වඳු.

70 පදා:–සමනොළගිරි, සමනතකූටපර්‍වත නමැති; ගිජිඳු, ගජෙන්ද්‍රයා විසින්; දිගුකළ, ප්‍රසාරිතවූ; සොඬෙකසැටි, ශුණ්ඩාදණ්ඩකට බඳුවූ සටහන් ඇති; සිහිලළ ගඟැ, ශීතලස්පර්‍ශවූ ගඞ්ගායෙහි; නොගැටි, වීතරාගවූ; මුනි, සර්‍වඥයන් වහන්සේ; සිලිල් සනහා, ජලස්නානය කොට; පැහැදුළ, (සඞ්ඛවලාහක) ප්‍රභායෙන් දිලිහෙන්නාවූ; තුන්සිවුරු, ත්‍රිචීවරය; ඇඳ පෙරෙවැ, නිවාසනප්‍රාවරණය කොට; වැඩසිටි, සම්ප්‍රාප්තවූ; තැනැ, ස්ථානයෙහි; කළ, විරචිතවූ; සිවුරු දෘගැබ, චීවරධාතුගර්‍භයට; පිටි නොපැ, පරාඞ්මුඛ නොවී; වඳු, නමස්කාර කර.

70 භාවය:–සුමනකූටපර්‍වත නමැති ඇත්රජු විසින් දිගුකළාවූ සොඬක් හා සමානවූ ශීතස්පර්‍ශය එළවූ (කල්‍යාණී) ගඞ්ගා යෙහි වීතක්ලෙශවූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජලස්නානය කරවදැරු, (සැදෑවලා) පැහැයෙන් දිලියෙන තුන්සිවුරු ඇඳ පෙරව වැඩසිටි ස්ථානයෙහි කරනල විසිතුරුවූ සිවුරු දෘගැබ පිටි නොපා වන්‍දනය කර.

71 නි රි දු න් කැලණිතිස් නිවැරදි රහත් තැ න
සැක යෙන් ලැවූ හුණුතෙල් සැළ තුබූතැ න
බැති යෙන් පිනැතියන් කළ විසිතුරු විම න
වැ ඩ උ න් පිළිමහිමි නමදින් යහදස න

71 පදයොජනා:–කැලණිතිස් නිරිඳුන් නිවැරදි රහත් තැනා සැකයෙන් ලැවූ හුණුතෙල් සැළ තුබූ තැන පිනැතියන් බැතියෙන් කළ විසිතුරු විමන වැඩඋන් පිළිමගිම් යහදසන, නමඳින්.

71 පදාර්ථ:–කැලණිතිස් නිරිඳුන්, කල්‍යාණිතිස්ස රජහු විසින්; නිවැරදි රහත්තැන, නිරපරාධ රහත්කෙනකුන්වහන්සේ; සැකයෙන්, (අග්‍ර මහිෂින්කෙරෙහි සම්බන්ධ) ශඞ්කායෙන්; ලැවූ, ප්‍රක්ෂෙප කරවූ; හුණු තෙල් සැළ, තප්තතෛල ස්ථාලියෙ; තුබූ තැන, ස්ථාපිතස්ථානයෙහි; පිනැතියන්, පුණ්‍යකර්මින් විසින්; බැතියෙන්, භක්තියෙන්; කළ, කරනලද්දාවූ; විසිතුරු විමන, විචිත්‍ර (කර්මාන්තයෙන් යුක්තවූ) විමානයෙහි; වැඩඋන්, උපවෙශනප්‍රාප්තවූ; පිළිමහිමි, බුඩප්‍රතිමාස්වාමින්; යහදසන, ප්‍රියදර්ශනය; නමඳින්, නමස්කාර කරන්.

71 භාවය:–කල්‍යාණිතිෂ්‍ය නරෙන්‍ද්‍රයන් විසින් නිරපරාධවූ රහත් කෙනකුන් වහන්සේ සාපරාධයහ යන සැකයෙන් (වධ පිණිස) බහාලූ උණු තෙල්සැළ පිහිටි ස්ථානයෙහි (පසුකාලයෙක්හි) පින්කැමැත්තන් විසින් (චෛත්‍යවශයෙන්) කරවනලද විසිතුරු මන්දිරයෙහි වැඩහිඳින ඉරියව් වෙන් යුත් බුඩප්‍රතිමා වහන්සේ ප්‍රිය දක්නම් ඇති මිත්‍රය, නමස්කාර කර.

72 පි රි සි ද නොහැකි මෙවැඳුම් පුද පින්පඩු රු
මෙ න බැ ඳ රැගෙන දෙනලෙස දක එසුරවි රු
සු ර ර ද පායවන් විජයොත් නම් මහ රු
එ ම ස ද වඩන රජගෙට මිතුර වැඩක රු

72 පදයොජනා:–පිරිසිඳ නොහැකි මෙ වැඳුම් පුද පින් පඩුරු එසුරවිරු දක දෙනලෙස මෙත බැඳ ඇරැගෙන සුරරද මහරු විජයොත් නම් පායවන් රජගෙට වැඩකරු මිතුර, එම සඳ වඩන.

72 පදාර්ථ:–පිරිසිඳ නොහැකි, පරිච්ඡෙදයක් කොට ගත නොහැක්කාවූ; මෙවැඳුම්පුද, මේ නමස්කාර පූජායෙන් (ජනිතවූ); පින්, පුණ්‍යචෙතනා නමැති; පඩුරු, ප්‍රාභෘතය; එසුරවිරු, ඒ විභීෂණ නම් සුරවීරයා; දක, දර්ශනය කො

දෙනලෙස, දානය කරන පරිද්දෙන්; මෙන, චිත්තයෙහි; බැඳ, බන්ධනය කොට; ඇරැගෙන, ආභරණග්‍රහණය කොට; සුරරද, ශක්‍රදෙවරාජයාගේ; මහරු, මහාර්ඝවූ; විජයොත් නම්, වෛජයන්ත නම්වූ; පාය වන්, ප්‍රාසාදය හා සමානවූ; රජගෙට, (දෙව) රාජභවනයට; වැඩකරු, අභිවෘද්ධිකරවූ; මිතුර, මිත්‍රය; එම සද, ඒ ක්‍ෂණයෙහිම; වඩන, ගමනප්‍රාප්ත වන්නෙහි.

72 භාවය:-අසංඛ්‍යයවූ හෙවත් (ගණනාවෙන්) සීමාවක් නොකළහැකිවූ මේ වැඳුන පූජනයෙන් (හටගත්). කුශල කර්ම නමැති පූදපඬුරු ඒ විශිෂණ සුරෙන්ද්‍රයා දැක පිළිගත් වන ලෙසින් සිත්හි තබාගෙන සක්දෙව්රජහුගේ මාහැඟිවූ වෛජයන්ත නම් ප්‍රාසාදය බඳු දෙවාලයට හිතකාරිවූ මිත්‍රය, එකෙණෙහි ම යව.

73 පු ලා සුවඳමලවුල් කැරැ වරල් බැ ඳ
දු ලා රන්පතින් සරසා සවන් සො ඳ
නී ලා දිගු නුවන් රසඳුන් තනා ඇ ඳ
බ ලා සිටු රගන රගමඩල කල්බ ඳ

73 පදයොජනා:-පුලා සුවඳමල් අවුල් කැරැ වරල් බැඳ සොඳ සවන් දුලා රන්පතින් සරසා නීලාදිගු නුවන් රසඳුන් තනා ඇඳ රගමඩල රගන කල්බඳ බලා සිටු.

73 පදාර්ථ:-පුලා, ප්‍රඵුල්ලවූ; සුවඳමල්, (ජාතිකහ්ලාරාදි) සුගන්ධ පුෂ්පයෙන්; අවුල් කැරැ, ආකුල කොට (ගවසා); වරල්, කෙශකලාපය; බැඳ, බන්ධනය කොට; සොඳ, සුන්දරවූ; සවන, කර්ණපාශය; දුලා, ප්‍රභාස්වරවූ; රන්පතින්, කනක පත්‍රයෙන්; සරසා, අලඞ්කෘත කොට; නීලා, නීලවර්ණවූ; දිගු, දීර්ඝවූ; නුවන්, නෙත්‍රයන්හි; රසඳුන්, රසාඤ්ජනයන්; තනා, අලඞ්කෘත කොට; ඇඳ, අජිත කොට; රගමඩල, රඞ්ගමණ්ඩලයෙහි; රගන, නෘත්‍යය කරන්නාවූ; කල්බඳ, (නාටක) ස්ත්‍රීන්; බලා සිටු, අවලොකනය කොට අවස්ථා නය කර.

73 භාවය:-පිපියාවූ (දෑසමන් හෙල්මැලි ආදී) සුවඳමලින් ගවසා කොණ්ඩය බැඳ යහපත්වූ කන්පෙති දිලෙන රන් පතින් සරසාගෙන නිල්දික් නෙත්‍රයන්හි රසඳුන් මනා කොට ඇඳ නෘත්‍යභූමියෙහි නැටුම් පවත්වන මනොඥ අඞ්ගනාවන් (මිත්‍රය,) බලා සිටුව.

74 වි දෙ න ලෙ ළෙ න නරුබර පුළුලුකුළු රැ ඳි
හෙළ න න ග න අතැ නුවනග බැලුම් දි දි
රැ ව න දි ලෙ න අබරණ කැලුම ගතැ සෙ දි
සැලෙ න ප හ න සිළු වැනී රඟන ලිය සැ දි

74 පදයොජනා:–පුළුලුකුළු රැඳි විදෙන ලෙළෙන නරුබර හෙළන නගන අතැ නුවනග බැලුම් දිදී රුවන දිලෙන අබරණ කැලුම ගතැ සෙදි සැදී රඟන ලිය සැලෙන පහනසිළු වැනි.

74 පදවි:–පුළුලුකුළු, පෘථුලවූ ජඝනස්ථලයෙහි; රැඳි, රක්ෂිතවූ; විදෙන, (සඞ්කොචභාවය හැර) විකසිත වන්නාවූ; ලෙළෙන, ලීලොපෙත වන්නාවූ; නරුබර, අවලහාරයෙන් යුක්තවූ; හෙළන නගන, උත්ක්ෂෙපණාවක්ෂෙපණ කරන්නාවූ; අතැ, හස්තයෙහි; නුවනග බැලුම් දිදී, නෙත්‍රප්‍රාන්තදර්ශනය පවත්වා පවත්වා; රුවන, (පද්මරාගමරකතාදි) රත්නයෙන්; දිලෙන, ජ්වලමානවූ; අබරණකැලුම, භූෂණකාන්තියෙන්; ගතැ, (හස්තපාදාදි) ගාත්‍රයෙහි; සෙදී, යුක්ත වැ; සැදී, (නාටිකාවෙශයෙන්) අලඞ්කෘත වැ, රඟන, නෘත්‍ය කරන්නාවූ; ලිය, කාන්තාවෝ; සැලෙන, චලත්වූ; පහනසිළු වැනි, ප්‍රදීපශිඛාවන් මෙනි.

74 භාවය:–පුළුල් උකුළු පෙදෙසෙහි රැඳුණාවූ (විවිත් විට) පිපෙන ලෙළදෙන බරවූ නරුපට ඇත්තාවූ, හෙළන්නාවූද දෙඅතෙහි නෙත්කෙළවර බැල්ම හෙළමින් (රක්තමාණික්‍යාදි) මැණිකින් දිලියෙන ආභරණයන්ගේ ශොභායෙන් ශරීරයෙහි යෙදුම් ඇතිව නිළිවෙසින් සැරසී නටන්නාවූ, ස්ත්‍රීහු චචලවන පහන් සිළු වැන්නාහුය.

75 ළකල පුළුලුකුළු බඳ මිණි මෙවු ල් ලා
සමග රන්සලඹ රැව් දී වෙවු ල් ලා
වයන පදට තබමින් පද කම ල් ලා
රඟන ළඳුන් බල රුසිරු සිය ල් ලා

75 පදයොජනා:–ළකල පුළුලුකුළු බඳ මිණිමෙවුල්ලා සමග රන්සලඹ වෙවුල්ලා රැව් දී වයන පදට තබමින් පද කමල්ලා රඟන ළඳුන් රුසිරු සියල්ලා බල.

75 පදාර්ථ:-ලකල, මනොඥවූ; පුළුලුකුළු, විශාලවූ ශ්‍රොණිභාගයෙහි; බඳ, බන්ධනය කරනලද; මිණිමෙවුල්ලා මාණික්‍යමෙඛලාදාමය හා; සමග, එක්ව; රන්සලඹ, ස්වර්ණ නූපුරය; වෙවුල්ලා, කම්පා කොට; රැව් දී, ශබ්ද පවත්වා; වයන පදට, අතෝර්නා (මද්දලධවනි) පදයට; පදකමල්ලා; පාද පද්මයන්; තබමින්, වින්‍යාස කෙරෙමින්; රඟන; නෘත්‍යකරන්නාවූ; ළඳුන්, කාන්තාවන්ගේ; රුසිරු සියල්ලා, සකල රූපසම්පත්තිය; බල, නිරීක්ෂණය කර.

75 භාවය:-සිත්කළුවූ පුළුල් උකුලෙහි බඳනාලද මාණික්‍යරසනාදාමයන් හා සමග (පාදයෙහි වූ) රන්සලඹ කම්පිත කොට නාද පවත්වා අත යොමුකරන (බෙර) පදයටයොග්‍යලෙස පාපියුම් තබතබා නටන්නාවූ අඟනන්ගේ සියලු රූපශ්‍රීය බලව.

76 ව ස් දඹු බිඟු කොවුල් විණා නද මියු රු
රැ ස් වූ සෙයින් සත්සරරස ගී සොඳු රු
අ ස් වන ලියන් දැක ලියකිඳුරඟන යු රු
තොස් කර තසිත සවනත නුවනත මිතු රු

76 පදයොජනා:-වස්දඹු, බිඟු, කොවුල්, විණා නද මියුරු රැස්වූ සෙයින් සත් සර රස සොඳුරු ගී අස්වන ලිය කිඳුරඟනායුරු ලියන් දැක මිතුරු, තසිත සවනත නුවනත තොස් කර.

76 පදාර්ථ:-වස්දඹු, වස්කුලල්ය; බිඟු, භෘංගය; කොවුල්, කොකිලය; විණා, විපංචිකාය යන මොවුන් සම්බන්ධිවූ; නද, නාදයන්ගේ; මියුරු, මාධුර්‍යගුණය; රැස්වූ සෙයින්, රාශිභූතවූවාක් මෙන් හෙවත් එක්තැන්වූවාක් මෙන්; සත් සරරස, ස-රි-ග-ම-ප-ධ-නි යන සප්තස්වර රසයෙන් යුක්තවූ; සොඳුරු, (එහෙයින් ම) මනොඥවූ; ගී, ගීතිකාවන්; අස්වන, ශ්‍රාවණය කරන්නාවූ; ලියකිඳුරඟනයුරු, ලියකිඳුරු අඞ්ගනාන් වැනිවූ; ලියන්, කාන්තාවන්; දැකැ, දර්ශනය කොට; මිතුරු, මිත්‍රය; තසිත, තාගේ චිත්තයද; සවනත, ශ්‍රවණයද; නුවනත, නෙත්‍රයද; තොස්කර, සන්තොෂ කර.

76 භාවය:-වස්කුලල්, බමර, කොවුල්, වීණා යන මොවුන් පිළිබඳ නාදයන්ගේ මිහිරිගුණය එකතුවූවාක් වැනි ෂඩ්ජ, ඍෂභ, ගාන්ධාර, මධ්‍යම, පඤ්චම, ධෛවත, නිෂාද යන සප්තස්වර රසයෙන් යුත් මනහර ගීතිකා අස්වන්නාවූ ලියකිඳුරු අඟනන් බඳු සත්‍රිත් දැක මිතුර, තාගේ සිත් කන් නෙත් සතුටු කර.

"ෂඩ්ජ ඍෂභගාන්ධාරා මධ්‍යමඃ පඤ්චමස්තථා,
ධෛවතශ්ච නිෂාදශ්ච ස්වරාඃ සප්ත ප්‍රකීර්තිතාඃ"
යනු භරතශාස්ත්‍රයි.

77	මෙ සේ	පැවැති අනතුරු ගිරුගුම්පූ	ද
	තො සේ	සිතින් වැඩසිටි සුරවිමන් මැ	ද
	ය සේ	පතල දියතුල උතුල මනනා	ද
	ඇ සේ	පුරා දකු විබිසණ සුරඳුස	ද

77 පදයොජනා:-මෙසේ පැවැති ගිරුගුම් පුද අනතුරු තොසේ සිතින් සුරවිමන් මැද වැඩසිටි දියතුල පතල උතුල මනනාද යසේ විබිසණ සුරිඳු සඳ ඇසේ පුරා දකු.

77 පදාර්:-මෙසේ යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන්; පැවැති, ප්‍රවෘත්තවූ; ගිරුගුම් පුද අනතුරු, ගීතනෘත්‍ය පූජාවට අනන්තර වූ; තොසේ සිතින්, සන්තොෂ චිත්තයෙන්; සුරවිමන් මැද, දෙවවිමාන මධ්‍යයෙහි; වැඩසිටි, ස්ථාන ප්‍රාප්තවූ; දියතුල, ජගදභ්‍යන්තරයෙහි; පතල, ව්‍යාප්තවූ; උතුල, ඉතිරගියාවූ; මනනාද, මනොනන්දනීයවූ; යසේ, කීර්ති ඇති, විබිසණ සුරිඳුසඳ; විභීෂණ නම් සුරෙන්ද්‍රොත්තමයා; ඇසේ පුරා, දෘෂ්ටිපූරණය කොට; දකු, දර්ශනය කර.

77 භාවය:-මේ කියනලද පරිද්දෙන් පැවැත්තාවූ ගීතනෘත්‍ය පූජායෙන් පසු දෙවවිමාන මධ්‍යයෙහි සතුටුසිතින් වැඩ සිටියාවූ ලොකාභ්‍යන්තරයෙහි පැතිර ඉතිරගිය මනොඥ කීර්ති ඇති විභීෂණ දිව්‍යරාජයාණන් ඇස පුරා දැක ගනුව.

78	පැ මි ණ	සිටි අඳුන් ගිරිකුළු මුඳුන් වෙ	ත
	රෙ හෙ ණ	නකත් ගැලුසිරි විලසින් දිමු	ත
	ස ර ණ	මුළුලොවට එසුරිඳු සිරස ප	ත
	ක ල ණ	කිරුළ දිසි මුතුලැල් රුවන්ශු	ත

78 පදයොජනා:–අදුන් ගිරිකුළු මුදුන් වෙත පැමිණ සිටි රෙහෙණි නකත් ගැළසිරි විලසින් දිමුත මුළුලොවට සරණ එසුරිඳු සිරස පත මුතුලැල් රුවන්යුත කලණ කිරුළ දිසි.

78 පද.:–අදුන් ගිරිකුළු මුදුන්වෙත, අඤ්ජනපර්වත කූටමස්තක යක්හුගේ සමීපයෙහි; පැමිණ සිටි, ප්‍රාප්තවැ සිටියාවූ; රෙහෙණි නකත් ගැළසිරි, රොහිණී නක්‍ෂත්‍රශකටශ්‍රීහුගේ; විලසින්, විලාසයෙන්; දිමුත, දීප්තිමත්වූ; මුළුලොවට, සමස්ත ලොකයට; සරණ, ප්‍රතිෂ්ඨාබාරවූ; එසුරිඳු, ඒ විහිෂණ නම් සුරෙන්‍ද්‍රයාගේ; සිරස පත, මූර්ධයෙහි නියුක්තවූ; මුතුලැල්, මුක්තාලතිකායෙන් හා; රුවන්යුත, රත්න යෙන් යුක්තවූ; කලණ කිරුළ, ස්වර්ණකිරීටයතෙම; දිසි, දෘශ්‍යමාන වී.

78 භාවය:–අඳුන්වන් (නීල) පර්වතකූටයක්හුගේ මුදුන් අහසෙහි පැමිණ සිටි රෙහෙණි නකත සම්බන්ධි ශකටශ්‍රීයගේ ආකාරයෙන් දිල්යෙන්නාවූ මුළු ලෝවැස්සන්ට පිහිටවූ ඒ විහිෂණ දෙව්රජහුගේ සිරසෙහි පලඳනාලද මුතුලැලින් හා මාණික්‍යයෙන් යුත් රන්වොටුන්න දක්නා ලැබේ.

රෙහෙණි නකත වනාහි ශකටාකාරයෙන් පිහිටි පඤ්චතාරාත්මක නක්‍ෂත්‍රයෙකි. එහෙයින් "ගැළසිරිවිලසින්"යි ජ්‍යොතිස්තන්ත්‍රොක්ති සලකා කීහු.

"තුරගමුඛසමං ඛං යොනිරූපං ක්‍ෂුරාභං
ශකටමනිභමමෛණ්ණසෞත්‍යතාමාංඝ්ගතා තුල්‍යම්"

යනාදීන් නාක්‍ෂත්‍රස්වරූප දැක්වූ පරිදි දතයුතු.

79 සු නි ලේ පැහැය හැරැ සුදුවනුය ගනවෙ ලේ
වි දු ලේ එයින් වියොවට පැමිණ වියවු ලේ
නි ස ලේ එමේසිරි ගත් සුරිඳු නැමක ලේ
උ දු ලේ දෙහෝ රන්පට මෙන් නළල්තෙ ලේ

79 පදයොජනා:–ගනවෙලේ සුනිලේ පැහැය හැරැ සුදුවනුය එයින් විදුලේ වියොවට පැමිණ වියවුලේ ඇමකලේ නිසලේ මේ සිරිගත් එසුරිඳුන් නළල්තෙලේ රන්පට මෙන් උදුලේ දෙහෝ.

79 පද.:–ගන, සාන්‍ද්‍රවූ; වෙලේ, වලාහකතෙම; සුනිලේ, අතිනීලවූ; පැහැය, ප්‍රභාව; හැරැ, හරණය කොට හෙවත් පරිත්‍යාග කොට; සුදුවනුය, ශුභ්‍රවර්ණ වන්ශේය; එයින්, ඒ (වර්ණවිපර්‍ය්‍යාස වන්නාවූ) කාරණයෙන්; විදුලේ

විද්‍යුල්ලතාතොමෝ; වියොවට පැමිණ, (ඒ මෙඝ නමැති වල්ලභයා හා එක්ව ශරත්කාලාදියෙහි) වියොගයට පැමිණ; වියවුලේ, ව්‍යාකූලයෙන්; ඇමකලේ, සදාකාලයෙහි; නිසලේ, නිශ්චලවූ හෙවත් අනාවර්ණයකට නොපැමිණෙන්නාවූ; මේසිරිගත්, මෙඝශ්‍රිය දැරුවාවූ; එසුරිඳුන්, ඒ සුරෙන්‍ද්‍රයාණන්ගේ; නළල්තෙලේ, ලලාටස්ථලයෙහි; රන්පට මෙන්, උෂ්ණීෂපට්ටාකාරයෙන්; උදුලේ දෝ හෝ, බබළන්නි දෝ හෝ.

79 **භාවය:**-ඝනවූ මෙඝයතෙම (තමාගේ) ඉතා නිල්වූ වර්ණය හැර (ශරත්කාලාදියෙහි) සුදුපැහැ ඇති වන්නේය; ඒ වර්ණවිපර්‍යාසය හෙතුකොටගෙන (මෙඝයාගේ පත්නීවූ) විදුලි තොමෝ (හිමියා හැඳින ගතනොහී) වියොගයට පැමිණ (එම) වියවුල හෙතුකොටගෙන (හිමියා අත්හැර) සියලු කාලයෙහි නිශ්චලවූ නීලමෙඝයස්හුගේ ශොභාව ගත් ඒ විභීෂණ දෙව්රජහුගේ නළල්තෙලෙහි රන්පට වැනිව බබළන්නී දෝ හෝයි (හඟිමි.)

80 රු වි නේ උතුම් එසුරිඳු මිණිරිල මෙ නේ
ස ව නේ රැදුණු රසුදුළු තෝඩු ගනර නේ
වූ ව නේ වැජඹි සිරිසරසවිය හැමදි නේ
සොබ නේ කනා කැටපත් යුවළ විලසි නේ

80 **පදයොජනා:**-රුවිනේ උතුම් එසුරිඳු මිණිරිල මෙනේ සවනේ රැදුණු රසුදුළු ගනරනේ තෝඩු වූවනේ හැමදිනේ වැජඹි සිරි, සරසවිය කනාකැටපත් යුවළ විලසිනේ සොබනේ.

80 **පදාර්ථ:**-රුවිනේ උතුම්, රූපයෙන් උත්තමවූ; එසුරිඳු, ඒ සුරෙන්ද්‍රයාගේ; මිණිරිල මෙනේ, (ඉන්ද්‍රනීල) මාණික්‍ය දෙලාවන් වැනිවූ; සවනේ, කර්ණපාශයෙහි; රැදුණු, රඤ්ජිතවූ; රසුදුළු, රශ්මියෙන් උජ්ජ්වලිතවූ; ගනරනේ, ඝනකනකමයවූ; තෝඩු, තාඩංක (යුග්මය) තෙම; වූවනේ, මුඛ (පද්ම) යෙහි; හැමදිනේ, සදාකාලයෙහි; වැජඹි, විජෘම්භිතවූ; සිරිසර සවිය, ශ්‍රී සරස්වතී දෙදෙනාගේ; කනාකැට පත් යුවළ, ස්වර්ණමයවූ දර්පණ යුග්මයක්හුගේ; විලසිනේ; විලාසයෙන්; සොබනේ, ශොභමාන වන්නේයි.

80 **භාවය:**-රුවින් උතුම්වූ ඒ දෙව්රජහුගේ කන්පෙති සිදුරෙහි රැදුණාවූ ඉඳුනිල්මිණි ඔබිල දෙකක් බඳු ගනරන් තෝඩු යුවළතෙමේ (ඒ සුරෙන්ද්‍රයාගේ) මුහුණෙහි හැමවේලෙහි වැජඹෙන ශ්‍රී, සරස්වතී යන දෙවඟනන් දෙදෙනාගේ රන් කැටපත් දෙකක් මෙන් බබළන්නේය.

81 න ම ක ළ ස ත හැ ලේ සි හි ලේ සැපසිලි ලී
බි ය සෙ ණ රු පු කැ ලේ තු මූ ලේ දෙන නොක ලී
න ළ ල ත ගි රි තෙ ලේ සු නී ලේ රැසිනිපි ලී
සු ර ර ද දෙ බැ ම ලේ ග න ලේ සිරි කිය ලී

81 පදයොජනා:–නමකළ සත හැලේ සිහිලේ සැපසිලිලී තුමූලේ රුපුකැලේ නොකලී බිය සෙන දෙන නළලත ගිරි තෙලේ සුනිලේ රැසින් ඉපිලී සුරරද දෙබැමලේ ගනලේ සිරි කියලී.

81 සදෘ ඊ:-නමකළ, නමස්කාරකළාවූ; සත, සත්වනමැති; හැලේ, ශාලිකෙෂත්‍රයන්ට; සිහිලේ, ශීතලවූ; සැපසිලිලී, සම්පත්ති නමැති ජලධාරාවන්ද; තුමූලේ, මහත්වූ; රුපුකැලේ, ශත්‍රුගුල්මයට හෙවත් සතුරු නමැති වනළැහැබට; නොකලී, අමනොඥවූ; බියසෙණ, භය නමැති නිඝාත යන්ද; දෙන, දානය කරන්නාවූ; නළලත, ලලාටතල නමැති; ගිරිතෙලේ, පර්වතතලයෙන්; සුනිලේ රැසින්, අතිනීල කාන්තියෙන් (උපලක්ෂිත වැ); ඉපිලී; උද්ගතවූ; සුරරද දෙබැමලේ, සුරේන්ද්‍රයාගේ භ්‍රැලෙඛායුග්මය තෙම ගනලේසිරි කියලී, මෙඝාවලීන් (දෙදෙනාකුත්ගේ) ශොභාව ප්‍රකාශ කෙළේයි.

81 භාවය:–වන්‍දනය කළාවූ සත්වසමූහ නමැති ඇල්කෙත් වලට සම්පත් නමැති සිහිල් ජලයද, මහත්වූ සතුරු නමැති පඳුරට හෙවත් වනළැහැබට අනිෂ්ටවූ භය නමැති සෙනද (යථාක්‍රමයෙන්) දෙන්නාවූ නළල්තල නමැති පර්වතසමීපයෙන් ඉතා නිල්පැහැයෙන් යුක්ව නැංගාවූ දෙව්රජහු පිළිබඳ බැමරෙද යුවළතෙමේ වලාපෙළ දෙකක්හුගේ ශොභාව පහළකෙළේය.

82 ස තු රු සුර අඳුරු එකපැහැර දුරුක ළ
මි තු රු තඹුරුවන නිරතුරු පුබුදු ක ළ
අ තු රු තුසර සිඳුවන දූකුමෙන් පහ ළ
ළ හි රු සිරින් දිලිහිණි හිමි නෙත්සග ළ

82 පදයොජනා:–සතුරු සුර අඳුරු එක පැහැර දුරුකළ මිතුරු තඹුරුවන නිරතුරු පුබුදුකළ පහළ අතුරු තුසර දූකුමෙන් සිඳුවන හිමි නෙත්සගළ ළහිරු සිරින් දිලිහිණි.

82 පදාර්ථ:-සතුරු, විරුද්ධවූ; සුර, දෙවතා නමැති; අඳුරු, අන්ධකාරය; එකපැහැර, එකප්‍රහාරයෙන්; දුරුකළ, නිරසනය කළාවූ; මිතුරු තඹුරුවන, මිත්‍ර නමැති තාමරසවනය; නිරතුරු, නිරන්තරයෙන්; පුබුදුකළ, ප්‍රබුද්ධ කළාවූ; පහළ, ප්‍රකාශවූ; අතුරු, අන්තරාය නමැති; තුසර, තුෂාරබින්දූන්; දැකුමෙන්, දර්ශනයෙන්, සිඳුවන, ශුෂ්ක කරවන්නාවූ; හිමි, ස්වාමීහුගේ; නෙත්සඟළ, නෙත්‍රයුග්මය තෙම; ළහිරු සිරන්, බාලාර්ක (මණ්ඩල) ශොභායෙන්; දිලිහිණි, ජ්වලිත විණි.

82 භාවය:-විරෝධිවූ දෙවතා නමැති අඳුරු එකවිටම දුරුකළාවූ, මිත්‍රවූ දෙවතා නමැති පියුම්වනය නිතර ප්‍රබොධ කළාවූ, පැනෙන අනතුරු නමැති පිනිබිඳුන් දැක්මෙන් වියළවන්නාවූ දෙවස්වාමීහුගේ නෙත්යුවළතෙම තරුණ සූර්‍ය්‍යබිම්බයුග්මයක්හුගේ ශොභායෙන් දිලුණේය.

83 ය ස ගා නකළ තැන තැන සිදගනන් සැ දි
නොළ ගා එහිමි දිගුතුඟු නැහැයට වොරැ දි
ස ම ගා රදුන් දෙවියන් සෙවුමින් නිසැ දි
මූ ර ගා අහෝ මිණිකාලම වෙහෙස වි ඳි

83 පදයොජනා:-සැදි සිදගනන් තැන තැන ගාන කළ යස එහිමි දිගු තුඟු වොරැදි නැහැයට නොළගා මිණිකාලම රදුන් දෙවියන් සමඟා නිසැදි සෙවුමින් මූරගා වෙහෙස විඳි, අහෝ!

83 පදාර්ථ:-සැදි, අලංකෘතවූ; සිදගනන්, සිද්ධාංගනාවන් විසින්; තැන තැන, ඒ ඒ ස්ථානයන්හි; ගාන කළ, ගානය කරන ලද්දාවූ; යස, කීර්ති ඇත්තාවූ; එහිමි, ඒ (දිව්‍ය) රාජයාගේ; දිගු, දීර්ඝවූ; තුඟු උත්තුංගවූ; වොරැදි, විරාජමානවූ; නැහැයට, නාසිකාවට; නොළගා, (ආකාරසාදෘශ්‍යයෙන්) ආසන්න නොවී; මිණිකාලම, මාණික්‍ය කාහලයතෙම; රදුන්, රජදරුවන් හා; දෙවියන්; දෙවතාවන් හා; සමඟා, එක්වැ; නිසැදි, නිරන්තරයෙන්; සෙවුමින්, සෙවනය කෙරෙමින්; මූරගා, උද්ඝොෂණය කොට; වෙහෙස විඳි, දුක් විඳිනේය; අහෝ, ඛෙදයෙකි!

83 භාවය:-සැරසුණාවූ සිද්ධජාතික අංගනාවන් විසින් තන්හි තන්හි ගානය කළාවූ, කීර්ති ඇති, ඒ විශිෂ්ට දෙව්රජහුගේ දික්වූද, උස්වූද බබළන්නාවූ නාසිකාවට (හැඩහුරුකමින්) ළං නොවූ හෙවත් ළංවිය නොහැකිව ඉඳුනිල් මැණික් හොරනාව රජුන් හා ද දෙවියන් හා ද එකතුව නිරතුරු (ඔවුන්) සෙවනය කෙරෙමින් මූරගා (අතිමහත සිද්ධිය පිණිස) වෙහෙස විඳියි, අදෝමය!

84 සි රි ස ර හිඟුල්විලැ සේහසවැලෙව් ග න
සු ර ව ර සලෙළ රතලවනත දළ දුල න
ම න හ ර සඳවලාපෙළ කෙළවර පෙනෙ න
පැ හැ ස ර ළසඳ සුවලෙක් ඇත්නම් එමෙ න

84 පදයොජනා:–සිරිසර හිඟුල්විලැ ගන සේහසවැලෙව් සුරවර සලෙළ රත ලවනත උදුලන දළ මනහර සඳවලාපෙළ කෙළවර පෙනෙන පැහැසර ළසඳසුවලෙක් ඇත්නම් එමෙන.

84 පදාර්ථ:–සිරිසර, ශ්‍රීසාරවූ; හිඟුල්විලැ, ජාතිහිඞ්ගුල තටාක යෙක්හි;* ගන, සාන්‍ද්‍රවූ; සේහසවැලෙව්, ශ්වෙතහංසාවලී (යුග්මයක්) හා සමානවූ; සුරවර, දිව්‍යරාජයාගේ; සලෙළ, ලීලාසහිතවූ; රතලවනත, රක්ත ධරාන්තයෙහි; උදුලන, දිලිහෙන්නාවූ; දළ, දංෂ්ට්‍රා (යුග්මය) තෙම; මනහර, මනොඥවූ; සඳවලාපෙළ, සන්ධ්‍යාබ්‍රපඞ්ක්තීන්ගේ; කෙළවර; අවසානයෙහි; පෙනෙන, දෘශ්‍යමානවූ; පැහැසර, ප්‍රභාස්වරවූ; ළසඳ සුවළෙක්, බාලචන්ද්‍රයුගලයෙක්; ඇත් නම්, විද්‍යමාන විනම්; එමෙන, ඒ හා සමානයි.

84 භාවය:–ශොභාවෙන් සාරවූ දූහිගුල් (සාදිලිඞගම්) විලෙක්හි ඝනව පෙළ සැදී සිටි ශ්වෙතහංසයන් දෙපෙළක් හා සමානවූ, දෙව්රජහුගේ ලීලොපෙත රක්තවණි අධරයුග්ම යාගේ කෙළවරෙහි දිලියෙන්නාවූ, දළයුවළතෙම සිත් කලුවූ සැදෑවලාපෙළ දෙකක්හුගේ අන්තයෙහි පැනෙන් නාවූ දීප්තිමත් තරුණ සඳමඩුලුදෙකක් ඇත්තේ වීනම් එවැනි වේ.

(මේ පද්‍යය ව්‍යක්තොපමා අද්භූතොපමා යන අලඞකාර ද්වයකින් අලඞකෘතයැ. පළමුවන අලඞකාරයෙහි උපමෙයවූ අධරයුග්මයට හිඟුල්විල උපමායැ, උපමෙයවූ දංෂ්ට්‍රායුග්මයට සේහසවැළ උපමායි. දෙවන අලඞකාරයෙහි අධරයුග්මයට සඳවලාපෙළ උපමායැ, දංෂ්ට්‍රායුග්මයට ළසඳයුවළ උපමායි.)

85 ක නා මිණ්වළලු නැඟිරුස් මල් කැනැ ති
ම නා දිගු ඇඟිලි නව තඹ ළපලු ඇ ති
ද නා කැමැති දෙන පලඹත එසුරප ති
දි නා දිමුතු අතුසිරි සුරතුරු පැවැ ති

*තටාක යනුත් තඩාග ශබ්දයාගේම පුරාණ පාඨාන්තරයෙකි.

85 පදයොජනා:- කනා මිණිවලලු නැගි රැස් මල්කැනැති මනා දිගු ඇඟිලි නවතඹ ලපලු ඇති දනා කැමැති දෙන එසුර පති පලඹන සුරතුරු පැවැති දිමුතු අතුසිරි දිනා.

85 පදවි:- කනාමිණිවලලු, කනකමාණික්‍ය නිර්මිතවූ කටකයෙන්; නැගි, උද්ගතවූ; රැස්, රශ්මි නමැති; මල්කැනැති, පුෂ්පස්තවකයන් ඇත්තාවූ; මනා, යහපත්වූ; දිගුඇඟිලි, දීර්ඝාඞ්ගුලි නමැති; නව, අභිනවවූ; තඹ, රක්තවර්ණවූ; ලපලුඇති, බාලපල්ලවයන් ඇත්තාවූ; දනා, ජනයන්ට; කැමැති දෙන, අභිමත වස්තුප්‍රදානය කරන්නාවූ; එසුර පති පලඹන, ඒ විභීෂණ සුරේන්ද්‍රයාගේ ප්‍රලම්බ හස්තය තෙම; සුරතුරු පැවැති, කල්පවෘක්ෂයෙහි ප්‍රවෘත්තවූ; දිමුතු දීප්තිමත්වූ; අතුසිරි, ශාඛාවන්ගේ විභූතිය; දිනා, ජය ගන්නේයි.

85 භාවය:- රන්මැණික් වළලුවලින් නැංගාවූ කාන්ති නමැති මල්පොකුරු ඇති, යහපත් දික් ඇඟිලි නමැති අලුත් තඹවන් ලදළු ඇති, සත්වයන්ට කැමැති දෑ දෙන්නාවූ ඒ විභීෂණ දෙව්රජහුගේ එල්ලෙන්නාවූ අත යුග්මය තෙම කප්රුකෙක්හිවූ දිලියෙන අතුදෙකක්හුගේ ශොභාව පරදවයි.

86 පා නා සෙනේ සසිනිඳු මදලස බැ ල් ම
ගා නා නිමහමෙව් දෙවඟන නෙත් කැ ල් ම
නා නා සුරිඳු පුළුලුර සිරිසඳ ඇ ල් ම
නූ නා කෙළන ගලතල වැනි ඉඳුනි ල් ම

86 පදයොජනා:- දෙවඟන සෙනේ පානා සසිනිඳු මදලස බැල්මගානා නිමහමෙව් නෙත් කැල්ම නානා සුරිඳු පුළුලුර සිරිසඳ ඇල්ම නූනා කෙළන ඉඳුනිල්ම ගලතල වැනි.

86 පදවි:- දෙවඟන, දිව්‍යාඞ්ගනාවන්ගේ; සෙනේ පානා, ස්නේහය ප්‍රකාශ කරන්නාවූ; සසිනිඳු, ස්නිග්ධවූ; මද ලස බැල්ම, මන්දාලස්‍ය නිරීක්ෂණය කරණකොටගෙන; ගානා, ආලේප කරන්නාවූ; නිමහමෙව්, සමාප්තිකර්මයෙහි කරනලද අඤ්ජන රේඛාවන් හා සමානවූ; නෙත්කැල්ම, නෙත්‍රකාන්ති නමැති (ජලයෙන්); නානා, ස්නානය කරන්නාවූ; සුරිඳු පුළුලුර, (ඒ) සුරේන්ද්‍රයාගේ පෘථුලවූ

වක්‍ෂඃස්ථලය; සිරිසඳ, ශ්‍රීකාන්තාව විසින්; ඇල්ම, අනු රාගය; නූනා, විමුක්ත නොකොට; කෙළන, ක්‍රීඩාකරන් නාවූ; ඉඳුනිල්ම, ඉන්‍ද්‍රනීලමාණික්‍යමයවූ; ගලතල වැනි, ශිලාතලයක් මෙනි.

86 භාවය:-දෙවඟනන්ගේ ප්‍රේමය පහළ කරන ඉතා සිනිඳු මදක් මැළිවූ බැල්ම කරණකොටගෙන සිත්තම්තිමාමෙහි කරන අඳුන්රෙබා වැනි නෙත් කැලුම් නමැති ජලයෙන් පවිත්‍රවන්නාවූ, ඒ දෙව්රජුගේ පුළුල්වූ ළයතෙම ශ්‍රී කාන්තාව විසින් ආලය අඩුනොකොට ක්‍රීඩනය කරනු ලබන ඉඳුනිල්මිණිමුවා ගලතලක් මෙනි.

87 ල කු ළු පුළුලුකුළු වටබිම එසුරවි රු
මෙ ර ළු මිණිකැලුම් පතරින් මෙවුලතු රු
නැ ඹු ළු සොඳුරු සසිලිටු වටොර රඹ තු රු
බැ බ ළු සිලිල් ඉසිනා විලස සිරි දු රු

87 පදයොජනා:-එසුරවිරු පුළුලුකුළු වට බිම ලකුළු මෙවුලතුරු වෙරළුමිණි කැලුම් පතරින් නැඹුළු සොඳුරු සසිලිටු වටොර රඹතුරු බෑබළු සිලිල් ඉසිනා විලස සිරි දුරු.

87 පදාර්ථ:-එසුරවිරු, ඒ විභීෂණ නම් සුරෙශ්වරයාගේ; පුළුලු කුළුවටබිම, පෘථුලවූ ශ්‍රොණිවෘත්ත නමැති භූමියෙහි; ලකුළු, අලඞ්කෘතවූ; මෙවුලතුරු, මෙඛලාන්තරයෙහි; වෙරළුමිණි කැලුම් පතරින්, වෛදූර්‍ය මාණික්‍ය කාන්ති සමූහය කරණකොටගෙන; නැඹුළු, මහත්වූ; සොඳුරු, සුන්‍දරවූ; සසිලිටු, සුශ්ලිෂ්ටවූ; වටොර රඹතුරු, වෘත්තවූ; ඌරු (වත්වය) නමැති රම්භාවෘක්‍ෂයෝ දෙදෙන; බැබළු, භ්‍රාජිතවූ; සිලිල් ඉසිනා විලසසිරි, ජල සෙවනය කරනු ලබන්නාවූ විලාසශොභාව; දුරු, ධැරුවාහුයි.

87 භාවය:-ඒ විභීෂණ දෙව්රජහුගේ පුළුල්වූ, වට:, උකුළු නමැති භූමියෙහි අලඞ්කාරවත්වූ මෙවුල්දමෙහි වූ වෛදූර්‍ය මාණික්‍යයන්ගේ රශ්මි සමූහය කරණකොට ගෙන මහත්වූ, යහපත්වූ, ඉතා සිලිටුවූ, වටවූ, ඌරු යුග්මය නමැති කෙසෙල්රුක් දෙදෙනා බබළන්නාවූ දිය වත් කරනු ලබන ශොභාව ධැරූහ.

88 ව ද නා සුරන් කිරුළග රුවන කැලුමෙ නා
බ ද නා කොමල ලතුවිලසළ රතින් ම නා
ම ඩ නා බැවින් සියපත එ හිමි පතුලෙ නා
බි යෙ නා ළතඹ හෝපලු සදිසි මෙවුල නා

88 පදයෝජනා:-වදනා සුරන් කිරුළග රුවන කැලු මෙනා බදනා කොමළ ලතුවිලසළු රතින් මනා එ හිමි පතු ලෙනා සියපත මඩනා බැවින් ළතඹ හෝපලු බියෙනා වෙවුලනා සදිසි.

88 පදාර්ථ:-වදනා, නමස්කාර කරන්නාවූ; සුරන්, දෙවතාවන් ගේ; කිරුළග, කිරීටාග්‍රයෙහි; රුවනත කැලුමෙනා, (පද්මරාග) මාණික්‍ය කාන්තින් හෙතුකොටගෙන; බදනා, බන්ධනය කරන්නාවූ; කොමළ, මනොඥවූ; ලතුවිලසළු, අලක්තකරස විලාසය එළවූ; රතින්, රක්තවර්ණයෙන්; මනා, යහපත්වූ; එ හිමි පතුලෙනා, ඒ ස්වාමීහුයේ පාද තලයෙන්; සියපත, පද්මය ද්‍යොහෝ නොහොත් පද්ම පීඨය; මඩනා බැවින්, මර්දනය කරන භාවයෙන්; ළතඹ හෝපලු, බාලවූ රක්තාශොක පල්ලවයෝ; බියෙනා, භීතියෙන්; වෙවුලනා සදිසි, කම්පාවන්නාවූන් වැන්නාහුයි.

88 භාවය:-වන්දනා කරන දෙවියන්ගේ ඔටුනු අත්හිවූ (රක්ත) මාණික්‍යයන්ගේ කාන්ති හෙතුකොටගෙන ආලෙප කරනු ලබන මොලොක් ලතුදිය ශොභාව පැවාවූ, රත්පැහැයෙන් මනොඥවූ, (ඒ විශිෂ්ට දෙව) ස්වාමීහුගේ පතුලෙන් (රක්ත) පද්මය ද්‍යොහෝ නොහොත් පද්මාකාරවූ පාදුටුව මඩනා බැවින් තරුණවූ, රක්තවර්ණවූ හොපලුදළු භයින් වෙවුලන්නාවූන් වැනි වෙත්.

මෙහි ප්‍රකෘති ආකාරයෙන් වන හොපලුදළු සැලීම බියෙන් වෙව්ලීමෙකැයි කවීහු විසින් උත්ප්‍රෙක්ෂිත (සලකනලද) හෙයින් මේ උත්ප්‍රෙක්ෂාලඞ්කාරයෙන් අලඞ්කෘතයි.

89 වෙ සෙ සි න් පහන් පැහැසර ගැඹුරු පිවිතු රු
බැ ලු ව න් ඇලුම් කරවන යළිඳු බියක රු
සි රි පි න් රුවන්පිරි එසුරිඳු සයුර යු රු
මු වෙ කි න් කියා නිමවිය හැකිද රුසි රු

89 පදයෝජනා:-වෙසෙසින් පහන් පැහැසර ගැඹුරු පිවිතුරු බැලුවන් ඇලුම් කරවන යළිඳු බියකරු සිරිපින් රුවන් පිරි (නොහොත්) සිරි පින් රුවන් පිරි, සයුර යුරු එසුරිඳු, රුසිරු මුවෙකින් කියා නිමවිය හැකිද?

89 පදාර්ථ:-වෙසෙසින්, විශෙෂයෙන්; පහන්, ප්‍රසන්නාවූ; පැහැසර, ප්‍රභාස්වරවූ; ගැඹුරු, ශීතොෂ්ණාදි දුඃඛපීඩා සහනය කරන හෙයින් ගම්භීරවූ; පිවිතුරු, පවිත්‍රවූ; බැලූවන්, අවලොකනය කරන්නවුන්; ඇලුම්කරවන, ප්‍රෙම ඇතිකරවන්නාවූ; යළිඳු, නැවතද; බියකරු, භයඞ්කරවූ; සිරිපින්, ශ්‍රීසෞභාග්‍ය පුණ්‍යසම්පත්ති නමැති; රුවන්පිරි, රත්නයෙන්; සම්පූර්ණවූ; නොහොත්-සිරි, ලක්ෂ්මියගෙන් හා, පින්, පවිත්‍රවූ; රුවන්, රත්නයෙන්; පිරි, සම්පූර්ණවූ, සයුරපුරු, සාගරයට බඳුවූ ආකාරඇති; එසුරිඳු, ඒ සුරෙන්ද්‍රයාගේ; රුසිරු, රූපසම්පත්තිය; මුවෙකින්, එක මුඛයෙකින්; කියා, කථනය කොට; නිමවිය හැකිද, සමාප්තියට පැමිණ්විය හැක්කෙද? (නොහැක්කේ මැයි.)

89 භාවය:-ඉතාම ප්‍රසන්නාවූ, ප්‍රභා නිකුත්වන්නාවූ, (දුක්පීඩා ඉවසියහැකි හෙයින්) ගැඹුරුවූ, පිරිසුදුවූ, දුටුවන් ප්‍රියකරවන්නාවූ, යළිත් (දුටුවන්) බිය කරවන්නාවූ, ශ්‍රීමත් පුණ්‍ය ලක්ෂණ නමැති රත්නයෙන් පිරුණාවූ නොහොත් සෞභාග්‍යයෙන් හා පවිත්‍රවූ රත්නයෙන් පරිපූර්ණවූ සමුද්‍රයට බඳු ආකාර ඇති ඒ (විශිෂ්ණ) දෙව්රජහුගේ රූපශ්‍රිය (එක්) මුඛයෙකින් කියා කෙසේ නිමවිය හැකිද? (නොහැකි මැයි.)

90 ලෙ ව් හට තමන් නම කිව රිසි දෙනවි සිනී
දෙ ව් තුරු සුරබි සුරමිණි සරිද කෙලෙ සිනී
ප ව් රෝදුකුඳු දුරලන පොකුරඹ හ සිනී
දෙ ව් වෙද ඇසෙන පමණෙකි වියතුන් බ සිනී

90 පදයොජනා:-තමන් නම කිව, ලෙව්හට රිසි දෙන විසිනි දෙව්තුරු, සුරබි, සුරමිණි කෙලෙසින් සරිද? පොකුරඹ හසිනි පව්රෝ දුකුඳු දුරලන දෙව්වෙද වියතුන් බසිනි ඇසෙන පමණෙකි.

90 පදාර්ථ:-තමන් නම කිව, තමන්ගේ (විශිෂ්ණයයි යන) නාමය උච්චාරණය කළකල්හි; ලෙව්හට, ලොකවාසීන්ට රිසිදෙන විසිනි අභිමතාර්ථ ප්‍රදානය කරන හෙයින්; දෙව්තුරු, මන්දාරාදි කල්පවෘක්ෂය; සුරබි, කාමධෙනුය; සුරමිණි, චින්තාමාණික්‍යය යන මොහු; කෙලෙසිනි, කවර ප්‍රකාරයෙකින්; සරිද, සදෘශ වෙත්ද; පොකුරඹ හසිනි, පුෂ්කර

පත්‍රයෙහි (ලග්න නොවන්නාවූ) ජලයක් මෙන්; පව්රෝග් දුකුදු, පාපදුඃඛය හා රෝගදුඃඛයද (යන දෙකයන්); දුරලන, තිරස්කරණය කරන්නාවූ; දෙව්වෙද, නාසත්‍යයහයන දෙවවෛද්‍යයන් දෙදෙනාකුන් (ඇතැයි කියා); වියතුන් බසිනි, ශාස්ත්‍රකාරකයන්ගේ වචනයෙන්; ඇසෙන පමණෙකි, ශ්‍රවණවිෂය වන මාත්‍රයක් මැයි.

90 භාවය:-තමන්ගේ (විභීෂණය යන) නාමය කී කල්හි ලෝවැස්සන්ට කැමැති දෑ දෙනහෙයින් කල්පවෘක්ෂ, සුරෙභිධෙනු, චින්තාමාණික්‍ය යන මොහු (මේ විභීෂණ දෙව්රජහු හා සමග) කෙසේ නම් සමාන වෙත්ද? (නොවෙත්මය.) නෙළුම්පතෙහි නොඇලෙන ජලයක් සෙයින් පව්දුක් හා රෝදුක් දුරුකරන්නාවූ අශ්විත් යන නාමැති දෙවවෙද්‍ය දෙදෙනකුන්(ඇතිබව) ශාස්ත්‍රඥයන්ගේ කියමනින් ඇසෙන පමණෙකි. (මේ) දෙව් රජතෙම ප්‍රත්‍යක්ෂවම පාපරොග දුඃඛයන් දුරලන්නේයැයි සේයි.

91 ම න් පිනවන යස සිරි තෙද නැණ විපු ල
සෙ න් සුද ජය රජබව තනතුරු සිය ල
දෙ න් නෙන් පැතුවිට සුබවැඩ දිගා බ ල
පි න් නම් සතුන්කළ දෙව්රජමය මේකා ල

91 **පදයොජනා:**-මන් පින්වන යස, සිරි, තෙද, විපුල නැණ, සෙන්, සුදජය, රජබව, සියල තනතුරු, සුබවැඩ, දිගා, බල පැතුවිට දෙන්නෙන් සතුන් කළ පින්කම් මෙකල දෙව් රජ ම ය.

91 **පදාර්ථ:**-මන්පිනවන, මනඃප්‍රීණනය කරවන්නාවූ; යස, කීර්තිය; සිරි, ඓශ්වර්යය; තෙද, තේජසය, විපුල නැණ, මහත්වූ ප්‍රඥාය; සෙන්, සේනාය; සුදජය, යුධයෙහි ජය ගැන්මය; රජබව, රාජ්‍යප්‍රාප්තිය; සියල තනතුරු, (සේනාපත්‍යාදි) සකලස්ථානාන්තරය; සුබවැඩ, මඞ්ගලාභිවෘද්ධිය; දිගා, දීර්ඝායුෂය; බල, කායශක්තිය යන අභිමතාර්ථයන්; පැතුවිට, ප්‍රාර්ථනා කළ කාලයෙහි; දෙන්නෙන්, ප්‍රදානය කරන හෙයින්; සතුන්කළ පින් නම්, සත්වයන් විසින් කරනලද (අනවද්‍ය ඉෂ්ටවිපාක ලක්ෂණවූ) කුශලය නම්, මෙකල, මේ කාලයෙහි; දෙව්රජමය, විභීෂණ දිව්‍ය රාජයා මැයි.

91 භාවය:-සිත පිනවන්නාවූ යස, ඉසුරු, තෙද, මහනුවණ, සෙනා, යුධජය, රාජ්‍යලාභ, (සෙනෙවි ආදි) තනතුරු, මඞ්ගලාභිවෘද්ධි, දීර්ඝායුෂ්, ශරීරශක්ති යන කැමැති දෑ පැතූ කොණෙහිම දෙනහෙයින් ජනයන් විසින් කරනලද පින නම් මේ කාලයෙහි මේ විභීෂණ දෙවරජතෙමේ මැයි.

92 තු න් ලෝ තමා නතුකල රවුළු සොහොවු රු
තු න් කල් බලා රම්දුට වූ ඉටුමිතු රු
තු න් වේ ඇදුරු පුලතිසිකුල මිණිමිතු රු
තු න් විටෙකම වඳු එසුරිඳු පාතඹු රු

92 පදයොජනා:-තුන්ලෝ තමා නතු කල රවුළු සොහොවුරු, තුන්කල් බලා රම්දුට ඉටු මිතුරුවූ, තුන් වේ ඇදුරු, පුලතිසිකුල මිණිමිතුරු, එසුරිඳු පාතඹුරු තුන් විටෙකම වඳු.

92 පදා:-තුන්ලෝ, ස්වර්ග, මර්ත්‍ය, පාතාල සඞ්ඛ්‍යාත භුවනත්‍රය දාසින්; තමා නතුකල, තමහට අවනතකලාවූ; රවුළු සොහොවුරු, රාවණමහා රාජයාහට සහොදරවූ; තුන්කල් බලා, (භූත, භවිෂ්‍යද්, වර්තමාන යන) කාලත්‍රය පරීක්ෂා කොට; රම්දුට, ශ්‍රීරාමචන්ද්‍රයාහට; ඉටුමිතුරු වූ, කල්‍යාණ මිත්‍රවූ; තුන්වේ ඇදුරු, (ඍග්, යජුස්, සාම යන) වෙදත්‍රයට ගුරුවූ; පුලතිසිකුල, පුලස්ති මහර්ෂීහුගේ වංශයට; මිණි මිතුරු, රත්නප්‍රදීපායමානවූ; එසුරිඳු, ඒ (විභීෂණ) දෙව රාජයාගේ; පාතඹුරු, පාදපද්මය; තුන්විටෙකම, ත්‍රිවාර යෙක්ම; වඳු, නමස්කාර කර.

92 භාවය:-දෙව්ලොව, මිනිස්ලොව, නාලොව යන තුන්ලොව වැස්සන් තමා වශග කලාවූ, රාවණ මහරජහට සහොදරවූ අතීතානාගත, වර්තමාන යන තුන්කාලය බලා (රාම රාවණ යුධයෙහිදී) රාමරජහට ඉෂ්ටමිත්‍රවූ, ඍග්, යජුස්, සාම යන තුන්වෙදයට ගුරුතැන්පත් පුලස්ති නම් මහර්ෂිහුගේ ගොත්‍රයට මිණිපහනක් වැනිවූ, ඒ විභීෂණදෙව රජහුගේ පාපියුම්යුවල තුන්වරක්ම වන්‍දනාය කර.

93 අනතුරු බලා අදහස අවසර විග ස
සුනුසුලූනොවී සලකා පසු පලමු බස ස
පෙරදූරි කැරැ සුරිඳුව තිසුවදන් ගො ස
සැලකර ත ගිය කටයුතු සිට එකත්ප ස

93 පදයොජනා:–අනතුරු අදහස අවසර විගස බලා, හුනු හුලු නොවී, පසු පලමු බස සලකා, සුරිඳුට නිසුවදන් ගොස, පෙරදූරි කැරැ, එකත්පස සිට, තා ගිය කටයුතු සැල කර.

93 පදාර්ථ:–අනතුරු, තදනන්තර වැ; අදහස, (ඒ දේවරාජයාගේ) අධ්‍යශයද; අවසර විගස, අවකාශක්ෂණයද; බලා, අවලොකනය කොට; හුනුහුලු නොවී, තුරිතභාවයෙන් චාපල්‍යයට නොපැමිණ; පසු පලමුබස, පූර්වාපර වාක්‍ය (සම්බන්ධය); සලකා, විමර්ශනය කොට; සුරිඳුට, (ඒ) සුරෙන්ද්‍රයාහට; නිසුවදන්ගොස, සතුතිවචන ඝොෂණය; පෙරදූරිකැරැ, පූර්වඞ්ගමකොට; එකත්පස සිට, එකපාර්ශ්වයෙහි අවස්ථිත වැ; තා ගිය කටයුතු, තා ගියාවූ කාර්‍ය්‍ය; සැල කර, විඥාපනය කර.

93 භාවය:–(වැඳීමෙන්) පසු ඒ දෙව්රජහුගේ අදහසද අවකාශ කාලයද කල්පනා කොට, ඉක්මන් නොව, පෙරපසු වචන සම්බන්ධය විමසා, ඒ දෙවිඳුහට (මේ මතු දක්වන) සතුති වචන පැවැත්වීම පෙරටු කොට එක් පාර්ශ්වයෙහි සිටගෙන, තා ගියාවූ කටයුත්ත සැලකරව.

දූත් පලමුවෙන් කිවමනා සතුති වාක්‍යය හා විඥාපනය කටයුතු වාර්තාවිශෙෂය දක්වන්නාහු "තරසර සුනෙර" යනාදී කීහු.

94 තරසර සුනෙර තදතෙද දිමුතු දිවයු ර
පූවතර ගැඹර සමුඳුර කැලුම නිලඹ ර
සොම්බර පවර නිසයුර නුවණ සුරගු ර
සුරවර දෙසැර විබිසණ නම් කැලණි පු ර

94 පදයොජනා:–තරසර සුනෙර, තදතෙද දිමුතු දිවයුර, පූවතර ගැඹර සමුඳුර, කැලුම නිලඹර, සොම්බර පවර නිස යුර, නුවණ සුරගුර, කැලණිපුර විබිසණ නම් සුරවර, සැරදෙ.

94 පදාර්ථ:–තරසර, ස්ථිරසාර ගුණයෙන්; සුනෙර, මහාමෙරු පර්වත රාජයා වැනිවූ; තදතෙද, ඝනබද්ධ තෙජසින්; දිමුතු, දීප්තිමත්වූ; දිවයුර, දිවාකරයා වැනිවූ; පූවතර, ප්‍රසිද්ධවූ; ගැඹර, ගම්භීර ගුණයෙන්; සමුඳුර, සමුද්‍රය වැනිවූ; කැලුම, (දෙහ) කාන්තියෙන්; නිලඹර, නීලාම්බරය හා සමානවූ; සොම්බර, සෞම්‍යාකාරයෙන්; පවර, උත්තමවූ; නිසයුර,

චන්‍ද්‍රයා වැනිවූ; නුවණ, ප්‍රඥායෙන්; සුරගුරු, බෘහස්පතියා වැනිවූ; කැලණිපුර, කල්‍යාණී පුරප්‍රවරාධිපතිවූ; විබිසණ නම් සුරවර, විභීෂණ නම්වූ දෙවමහරජාණන් වහන්ස; සැර දෙ, චිරකාලයක් ජීවත්වූව මැනැවි.

94 **භාවය:**-ස්ථිරත්වයෙන් හා සාරත්වයෙන් මෙරුපර්වතය බඳුවූ; තදවූ තෙජෝගුණයෙන් බබලන සූර්‍ය්‍යයා බඳුවූ, ප්‍රසිද්ධ ගම්භීර ගුණයෙන් මහාසමුද්‍රය බඳුවූ, ශරීරකාන්තියෙන් නිලවණී ආකාශය බඳුවූ, අධිකවූ සෞම්‍යගුණයෙන් උගම් සඳමඬල බඳුවූ; නුවණින් බෘහස්පතිහු බඳුවූ, කල්‍යාණි පුරප්‍රවරයෙහි (වැඩවසන්නාවූ), විභීෂණ නම් සුරරාජයාන් වහන්ස, (තුබවහන්සේ) චිරාත්කාලයක් මුළුල්ලෙහි ජීවමාන වන සේක්වා.

95 ර ජ කු ල සුපුල්විලැ රජහස වන් සර න
පෙ ර ම ල වියාවන රුසිරෙන් මනනද න
හැ ම ක ල විපුල සව්සැපතින් නොහඩුව න
තෙද බ ල විකුම් ගුණ මිණිබරණින් තෙවු න

95 **පදයොජනා:**-රජකුල සුපුල්විලැ සරන රජහස වන්, මනනදන රුසිරෙන් පෙර මලවියා වන්, හැමකල විපුල සව සැපතින් නොහඩුවන, තෙදබල විකුම් ගුණ මිණිබරණින් සෙවුන.

95 **පදාර්ථ:**-රජකුල, රාජවංශ නමැති; සුපුල්විලැ, සුප්‍රපුල්ලවූ පද්මවනයෙහි; සඤ්චාරය කරන්නාවූ; රජහසවන, රාජහංසයකු වැනිවූ; මනනදන, මනොනන්‍දනීයවූ; රුසිරෙන්, රූපශ්‍රීයෙන්; පෙර මලවියාවන්, පූර්වමන්මථයා හා සමානවූ; හැමකල, සර්වකාලයෙහි; විපුල, මහත්වූ; සව්සැපතින්, සකලසම්පත්තියෙන්; නොහඩුවන, ඌනත්වයක් නැත්තාවූ; තෙදබල විකුම්ගුණ, තෙජෝබල වික්‍රම්ගුණ නමැති; මිණිබරණින්, මාණික්‍යාභරණයෙන්; සෙවුන, විරාජමානවන්නාවූ.

95 **භාවය:**-රාජවංශ නමැති සුපිපි (පියුම්) විලෙහි හැසිරෙන රාජහංසයකු බඳුවූ, සිත් සතුටු කරවන රූපසෞන්දර්‍ය්‍යයෙන් (පෙර මහාදෙවියාගේ ලලාට නෙත්‍රාග්නියෙන් දවනු ලැබීමට) පළමු ප්‍රකෘතිරූපශ්‍රීන් යුක්තව සිටි කාමදෙවයා බඳුවූ, සියලු සැපතින් අඩුවක් නැත්තාවූ, තෙජෝබල වික්‍රම ගුණ නමැති රත්නාභරණයෙන් දිලියෙන්නාවූ.

96 ග රු ත ර   නන්දුරුතුනයා නමැති මැ   ති
සි හි කැ ර   නිතර මහපුද පඩුරු දී රු   ති
නොවි සි ර   ඔබට දන්වන ලෙස කී සිතැ   ති
සු ර ව ර   මදක්කල් එපවත් ඇසියයු   ති

96 පදයොජනා–ගරුතර නන්දුරුතුනයා නමැති මැති නිතර සිහිකැර රුති මහපුද පඩුරු දී සිතැති නොවිසිර ඔබට දන්වන ලෙස කී. සුරවර, එපවත් මදක් කල් ඇසිය යුති.

96 පදාර්ථ:–ගරුතර, අතිශයින් මහත්වූ ගුණඇති; නන්දුරුතුනයා නමැති, නන්දුරුතුනයාභිධානවූ; මැති, (සේනානායක) අමාත්‍යතෙම; නිතර සිහිකැර, නිරන්තරයෙන් (ඔබවහන්සේ) සදහන් කොට; රුති, අභිමතවූ; මහ පුද පඩුරු දී, මහත්වූ පූජෝපහාරයන් ප්‍රදානය කොට; සිතැති, (ස්වකීය) චිත්තසන්තානවර්තීවූ අභිප්‍රාය; නොවිසිර, විසිණි නොකොට–හෙවත් අනාවිගිත නොවී; ඔබට, ඔබවහන්සේට; දන්වන ලෙස, විඥාපනය කරන පරිද්දෙන්; කී, කථනය කෙළේය; සුරවර, දෙව රාජෝත්තමයාණන් වහන්ස; එපවත්, (ඔහු විසින් කියා එවනලද) ඒ ප්‍රවෘත්තිය; මදක්කල්, ස්වල්පමාත්‍ර කාලයක් මුළුල්ලෙහි, ඇසියයුති, ශ්‍රවණය කටයුත්තිය.

96 භාවය:–අතිශයෙන් ගරුවූ ගුණඇති, "නන්දුරුතුනයා" නම් සෙනෙවිරත් ඇමැතිතෙම නිතර (නුබවහන්සේ) සිහිකොට කැමැතිවූ මහත් පුදපඩුරු දී (තමන්) සිත්හි පවත්නා අදහසක් සාවධානව නුබවහන්සේට සැලකරනමෙන් (මට) කීයේය. දෙවිතුමාණෙනි, ඒ (අමාත්‍යොත්තමයන් සැලකර එවූ) ප්‍රවෘත්තිය මදවේලාවක් ඇසියයුත්තිය.

97 රි වි කු ල   ලමැණිගොත් පිරිසුදු ගුවන්මැ   ද
පැහැදු ල   සරාකල් පත් සහසකර බ   ද
කිවි කැ ල   ගලට මුතුහරවන් යස පබ   ද
සි රි ක ල   කුලතිවෙස් දියපතළ තදතෙ   ද

97 පදයොජනා:–රිවිකුල ලමැණිගොත් පිරිසුදු ගුවන් මැද සරාකල් පත් පැහැදුල සහසකර බද, කිවිකැල ගලට මුතුහරවන් යස පබද, සිරිකල කුලතිවෙස් දියපතළ තදතෙද.

97 පදාර්ථ:–රිවිකුල, සූර්‍ය්‍යවංශයෙහි (ප්‍රවෘත්තවූ), ලම්කණ්ගොත්, ලම්බකර්ණවංශ නමැති; පිරිසුදු, නිම්ලවූ; ගුවන්මැද, ගගනමධ්‍යයෙහි, සරකල්පත්, ශරත්කාලයට ප්‍රාප්තවූ; පැහැදුල, ප්‍රභායෙන් දිලිහෙන්නාවූ; සහසකරබද, සහස්‍ර කිරණයා වැනිවූ; කිවිකැල, කවිසමූහයාගේ, ගලට; කණ්ඨයට; මුතුහරවන්, මුක්තාහාරයක් බඳුවූ; යසපබද, කීර්ති ප්‍රබන්ධ ඇති; සිරිකල, ශ්‍රීකාන්තාවට; කුලනිවෙස්, කුල ගෘහයක් බඳුවූ; දියපතළ, ජගද්ව්‍යාප්තවූ; තදතෙද, ස්තාබ්ධ තෙජස් ඇත්තාවූ.

97 භාවය:–සූර්‍ය්‍යවංශයෙහි වූ ලම්බකර්ණගොත්‍ර නම් රජ පෙළපත නමැති නිම්ල ආකාශමධ්‍යයට ශරත්කාලයෙහි පැමිණියාවූ ප්‍රභාකදම්බයෙන් දිලියෙන සූර්‍ය්‍යමණ්ඩලය බඳුවූ, කවිජනසමූහයාගේ කණ්ඨයට මුක්තාහාරයක් වැනි කීර්තිරාශියක් ඇත්තාවූ, ශ්‍රීකාන්තාවගේ වාසයට කුල පරම්පරාගත මන්දිරයක් බඳුවූ, ලොකයෙහි පතළ තද තෙද ඇත්තා :.

98 හ ළ දුසිරි දුන තෙවලා මුනිඳුබ ණ
කෙ ළ පත් සියල් අවිසිප් කිවිනළු සත ණ
ඔ ළ මොළ රුපුන් දප මැඩ පෑ උපානෑ ණ
කා ළ මුළු ලක්දිව එකසේසත් සෙව ණ

98 පදයොජනා:–තෙවලා මුනිදුබණ දුන දුසිරිහළ, සියල් අවිසිප් කිවිනළු සතණ කෙළපත්, උපානෑණ පෑ ඔළමොළ රුපුන් දප මැඩ, මුළු ලක්දිව එක්සේසත් සෙවණ කළ—

98 පදාර්ථ:–තෙවලාමුනිඳු බණ, ත්‍රිපිටක බුද්ධවචනය; දුන, (ශ්‍රැත මය ඥානයෙන්) අවබොධ කොට; දුසිරී, දුශ්චරිතයන් හෙවත් දශඅකුශල කර්මපථයන්; හළ, පරිත්‍යාග කළාවූ; අවිසිප්, (චාප, චක්‍ර, ප්‍රාසාදි) සියලු ආයුධශිල්ප හා; කිවිනළු සතණ, කාව්‍ය, නාටක (තර්ක, ව්‍යාකරණාදි) ශාස්ත්‍ර නමැති සමුද්‍රයෙහි; කෙළපත්, කොටිප්‍රාප්තවූ; උපානෑණ පෑ, (සාම, දානාදි චතුර්විධ) උපායඥානය දක්වා; ඔළමොළ රුපුන්, උද්දාම ගුණයෙන් ප්‍රචණ්ඩවූ ශත්‍රූන්ගේ; දප මැඩ, දර්ප මර්දනය කොට; මුළුලක්දිව, සමස්ත ලඞ්කා ද්වීපය; එකසේසත් සෙවණ කළ, එකශ්වෙතච්ඡත්‍රච්ඡායාවට පැමිණවූ—

98 භාවය:–ත්‍රිපිටක බුද්ධධර්මය (ඇසීමෙන්) අවබෝධ කොට දුසිරිත් දුරු කළාවූ, (දුනු, සක්, කුන්තාදි සියලු) ආයුධශිල්ප හා කාව්‍ය, නාටක (තර්ක, ව්‍යාකරණාදි) ශාස්ත්‍ර නමැති සාගරයාගේ පරතෙරට පැමිණියාවූ, (සාම, දාන භේද, දණ්ඩ යන සිව්වැදෑරුම්) උපාතුවණ ප්‍රකාශ කොට, චණ්ඩාතිචණ්ඩවූ සතුරන්ගේ අභිමාන මැඩ පවත්වා, සකල ලඞ්කාද්වීපය එක සේසත් සෙවණට පත්කළාවූ–

99 සතනෙත දුන් රුසිරු රස අ — දුන් ව න
පත නරලොව පුරදරසිරි හ — දුන් ව න
විකුමෙන් මෙදඹදිවැ නිරිඳුන මු — දුන් ව න
අප පැරකුම් නිරිඳුට් දූ ළ — දුන් ව න

99 පදයොජනා:–සත නෙත දුන් රස අඳුන්වන රුසිරු, නරලොව පත පුරදර සිරි හඳුන්වන, විකුමෙන් මෙ දඹදිවැ නිරිඳුන් මුදුන්වන අප පැරකුම් නිරිඳුට දූ ළඳුන්වන–

99 පදාර්ථ:–සතනෙත දුන්, (සකල) සත්ත්වයාගේ නෙත්‍රයට (ආලම්බන වශයෙන්) දෙනලද්දාවූ; රසඅඳුන්වන, රසාඤ්ජනයක් හා සමානවූ; රුසිරු, රූපශ්‍රී ඇත්තාවූ; නරලොව පත, මනුෂ්‍යලොකප්‍රාප්තවූ; පුරදරසිරි, පුරන්දර ශ්‍රීය; හඳුන්වන, ප්‍රත්‍යභිඥාන කරවන්නාවූ; විකුමෙන්, වික්‍රමයෙන්, මෙදඹදිවැ නිරිඳුන්, මේ ජම්බුද්වීපයෙහි නරෙන්ද්‍රයන්ට, මුදුන්වන, ශිරොභූතවූ; අප පැරකුම් නිරිඳුට, අපගේ ශ්‍රීපරාක්‍රමබාහු මහාරාජොත්තමයාණන්ට; දූ ළඳුන්වන, දුහිතෘභාවයට පැමිණි තරුණවියෙහි සිටියාවූ–

99 භාවය:–ජනයන්ගේ ඇසට දෙනලද රසාඤ්ජනයක් වැනි රූපශ්‍රී ඇත්තාවූ, මිනිස්ලොවට පැමිණි සක්දෙවිඳුහුගේ ශොභාව අඳුන්වන්නාවූ, අතිශූරත්වයෙන් මේ ජම්බුද්වීපයෙහි රජුන්ට මුදුන් පැමිණියාවූ අපගේ ශ්‍රීපරාක්‍රමබාහු නරෙන්ද්‍රයාණන්ට දුහිතෘ කුමාරිදූ–

100 සි රි ස ඳ ව න් සව්සිරි දියුණු වැ රඳ — නා
සි තු මි ණ ව න් යදී යදිගට දනින් දෙ — නා
ස ර ස වි ව න් නුවණින් පහළවූ පෙනෙ — නා
නා ව ස ඳ ව න් ලෙව්වැසි අදරින් වඳ — නා

100 පදයොජනා:–සව්සිරි දිලුණු වැ රදන සිරිසඳවන්, යදි යදීහට දෙන දනින් සිතුමිණ වන්, නුවණින් පහල වැ පෙනෙන සරසවිවන්, ලෙව්වැසි අදරින් වදන නවසඳවන්–

100 පදාර්ථ:–සව්සිරි, සියලු(ත්‍රිවර්ග)සම්පත්තිය; දිලුණුවැ, අතිකවැ; රදන, රඤ්ජමානවූ; සිරිසඳවන්, ශ්‍රීකාන්තාව හා සමානවූ; යදි, යාච්ඤාකළාවූ; යදීහට, යාචකසමූහයාහට; දෙන, පරිත්‍යාග කරන්නාවූ; දනින්, දෙයධර්මය කරණකොටගෙන; සිතුමිණවන්, චින්තාමාණික්‍යයක් බඳුවූ; නුවණින්, බුද්ධියෙන්; පහල වැ පෙනෙන, ප්‍රකාශව දෘශ්‍යමානවූ; සරසවිවන්, සරස්වතිය හා සමානවූ; ලෙව්වැසි, ලොකවාසීන්; අදරින්, ආදරයෙන්; වදන, නමස්කාර කරනු ලබන්නාවූ; නවසඳවන්, අභිනව චන්‍ද්‍ර (රේඛාවක) බඳුවූ–

100 භාවය–(ධර්මය, අර්ථය, කාමය යන) සියලු ත්‍රිවර්ගසම්පත්තියෙන් දිලුණුව රදනාවූ, (ප්‍රත්‍යක්‍ෂ) ශ්‍රීකාන්තාව හා සමානවූ, අයදුම් කළ අර්ථිජනයාහට දෙනුලබන දාන වස්තූන් කරණකොට ගෙන සිතුමිණි රුවනක් වැනිවූ, ඥානය කරණකොටගෙන ප්‍රත්‍යක්‍ෂව ප්‍රකාශවූ සරස්වති දෙවිය වැනිවූ, ලෝවැස්සන් ආදරයෙන් වඳිනු ලබන පූරසඳරේඛාවක වැනි වූ–

101 යෙ හෙ ළි න් කෙරේ සකිසැප සමග සි ත් මේ
කු ලු ණෙ න් දූසිදසුන් වෙතැ වසින ව ත් මේ
ර කි මි න් පතිනි දම් යහපත් සිරි ත් මේ
සි හි ණෙ න් නිපන් වන් දසපින් පැවැ ත් මේ

101 පදයොජනා:–යෙහෙළින් කෙරේ සකිසැප සමග සිත්මේ, කුලුණෙන් දූසි දසුන් වෙතැ වත්මේ වසින, පතිනිදම් මේ යහපත් සිරිත් රකිමින් දසපින් පැවැත්මේ සිහිණෙන් නිපන් වන්.

101 පදාර්ථ:–යෙහෙළින්කෙරේ, සඛීජනයා කෙරෙහි; සකිසැප සමග, ස්වකීය සම්පත්තියෙහි (වෙනසක් නැතිව) සමගව පවත්නාවූ; සිත්මේ, චිත්තයක්ම ඇති; කුලුණෙන්, කරුණායෙන්; දූසිදසුන්වෙතැ, දෘශිදෘශ ජනයා කෙරෙහි; වත්මේ, වස්තු නමැති මෙඝය; වසින, වර්ෂණය කරන්නාවූ; පතිනිදම්, පතිව්‍රතාධර්මය හා; මේ, මෙධ්‍යවූ හෙවත් පවිත්‍රවූ;

යහපත් සිරිත්, මනොඥවූ චාරිත්‍රයන්; රකිමින්, රක්‍ෂා කෙරෙමින්; දසපින් පැවැත්මේ, (දාන, ශීලාදි) දශපුණ්‍ය ක්‍රියා වස්තූන් ප්‍රවෘත්තිනයෙහි; සිහිණෙන් නිපන්වන්, සිහි නුවණින් උපන්නියක වැනිවූ–

101 භාවය:–මිතුරු අඟනන් කෙරෙහි තමන් සැපෘතහි නොවෙනස්ව පවත්නා චිත්තයක් ම ඇත්තාවූ, දයාව කරණකොට ගෙන දුසිදස්ජනයන් කෙරෙහි වස්වන ධන නම්වැති මෙඝය ඇත්තාවූ, පතිව්‍රතා ධර්මය හා පිරිසුදු මනා සිරිත් රක්‍ෂාකෙරෙමින් දශපුණ්‍ය ක්‍රියා පැවැත්වී මෙහි සිහිනුවණින් (නිර්මිතව) උපන්නියක වැනිවූ–

102 මි හි රි තෙපලැ තන්වැසි කිවිකම් පුරු දු
ඉ ති රි බැති පෙමැති පෙළදහමෙහි මුනි ඳු
නො හැ රි පෝයැ අටසිල් රැකුම පිරිසු දු
ස සි රි උලකුඩය දේවිහට පසි ඳු

102 පදයොජනා:–මිහිරි තෙපලැ තන්වැසි, කිවිකම් පුරුදු, මුනිඳු පෙළදමෙහි ඉතිරි බැති පෙමැති, පෝයැ පිරිසුදු අටසිල් රැකුම නොහැරි, පසිඳු සසිරි උලකුඩය දේවිහට–

102 පදාර්ථ:–මිහිරි තෙපලැ, මධුරවචනයෙහි; තන්වැසි, නො පිපිසරවූ ප්‍රෞඪවූ හෙවත් ප්‍රසන්නාවොචිත කොට ප්‍රියතෙපුල් කිමෙහි දක්‍ෂවූ; කිවිකම් පුරුදු, කාව්‍යකර්මයෙහි පරිචිතවූ හෙවත් ගද්‍ය, පද්‍ය බන්ධනයෙහි යමක, ප්‍රහෙලිකා, ක්‍රියා, ගුප්තක, අක්‍ෂරච්‍යුතක, ගූඪචතුර්ථාදිවූ අනෙක කවි ක්‍රියා යෙහි දක්‍ෂවූ; මුනිඳු, මුනීන්ද්‍රවූ සර්වඥයන් වහන්සේගේ; පෙළදහමෙහි, (ත්‍රිපිටක) පාලිධර්මයෙහි; ඉතිරි, අධිකවූ; බැතිපෙමැති, භක්තිප්‍රෙම ඇත්තාවූ; පෝයැ, පෞෂධ දින යෙහි; පිරිසුදු, නිර්මලවූ; අටසිල් රැකුම, අෂ්ටාඞ්ගශීල රක්‍ෂණය; නොහැරි, වර්ජනය නොකළාවූ; පසිඳු, ප්‍රසිද්ධවූ; සසිරි, සශ්‍රිකාවූ; උලකුඩය දේවිහට, **ලොකනාථා** නම්වූ රාජකුමාරිකාවට–

102 භාවය:–මිහිරිබස් කිමෙහි තැන්පත්වූ, යමක බන්ධනාදී කාව්‍යරචනායෙහි පුහුණුවූ, ශාක්‍යමුනීන්ද්‍රයන් වහන්සේ ගේ පාලිධර්මයෙහි අත්‍යන්ත භක්තිප්‍රෙමාන්විතවූ, පොහෝ දවස්හි පිරිසුදු අෂ්ටාඞ්ගශීල සංරක්‍ෂණය අත්නොහැරි යාවූ, ප්‍රසිද්ධ ශ්‍රීමත්වූ **"ලොකනාථා"** නම් රාජකුමාරිකා වන්ට–

103 දි ත් රුපුකිරුළු මල්දම් සුවඳ මී වැ ස
තෙ ත් සිරිපාසුත් සුරිඳුනී තිලෝ ඇ ස
සි ත් පිනවන ඇති ආ සිරි නුවණ ය ස
පු ත් රුවනක් සොඳ දුනමැනැවි නිසිලෙ ස

103 පදයොජනා:-දිත්රුපු කිරුළු මල්දම් සුවඳ මී වැස තෙත් සිරිපාසුත්, තිලෝ ඇස සුරිඳුනි, සිත් පිනවන ආ, සිරි, නුවණ, යස ඇති සොඳ පුත්රුවනක් නිසිලෙස දුන මැනැවි.

103 පදාර්ථ:-දිත්රුපු කිරුළු, දෛත්‍යාරි දෙවරාජයන්ගේ කිරීටයන්හි; මල්දම්, මාලාදාමයන්ගේ; සුවඳ මී වැස. සුගන්ධ මකරන්දවර්ෂණය කොට; තෙත්, ආර්ද්‍රවූ; සිරිපාසුත් ශ්‍රීපාදයෙන් යුක්තාවූ; තිලෝඇස. ත්‍රෛලොක්‍යනෙත්‍රවූ; සුරිඳුනි එම්බා විභීෂණ නම් දෙවරාජයාණනි, සිත් පිනවන, ජන මනොරඤ්ජනය කරවන්නාවූ; ආ, ආයුෂය; සිරි, (ත්‍රිවර්ග) සම්පත්තිය; නුවණ, ප්‍රඥාය; යස, කීර්තිය යන මෙකී ගුණයන්; ඇති, විද්‍යමානවූ; සොඳ, සුන්දරවූ; පුත්රුවනක්, පුත්‍රරත්නයක්; නිසිලෙස, යොග්‍යවූ පරිද්දෙන්; දුන මැනැවි, ප්‍රදානය කළ මැනැවි.

103 භාවය:-අසුරශත්‍රුවූ දෙව්රජුන්ගේ වොටුනුමල්දම් පිළිබඳ සුවඳ මුවරඳ වැස්සෙන් තෙත්වූ සිරිපතුල් ඇති, තුන්ලොවට ඇසක් බඳුවූ, (විභීෂණ) සුරේන්ද්‍රයාණනි, (ජනයන්ගේ) සිත් පිනවන්නාවූ ආයුශ්, ශ්‍රී, ප්‍රඥා, කීර්ති ඇති යහපත් පුත්‍රරත්නයක් නිසිසේ ප්‍රදානය කළහොත් යෙහෙකි.

104 බි සො ව ට පළමු රත්නාවලි නම් සොඳු රු
ස හ තු ට දෙවූ හිමි දිවැසින් කුලුණු පි රු
මෙ ල ක ට ඉසුරු වී පැරකුම් රජකුම රු
ප ළ කො ට කිමෙක ඔබ සොඳ තෙදබල මහ රු

104 පදයොජනා:-පළමු සොඳුරු රත්නාවලි නම් බිසොවට හිමි කුලුණු පිරුණු දිවැසින් සහතුට දෙවූ පැරකුම්රජ කුමරු මෙලකට ඉසුරුවී, ඔබ සොඳ මහරු තෙදබල පළකොට කිමෙක?

104 පදාර්ථ:-පළමු, පූර්වකාලයෙහි; සොඳුරු, සෞන්දර්යයෙන් යුක්තාවූ; රත්නාවලි නම් බිසොවට, (මහලු විජයබාහුනම් රජ්ජුරුවන්ගේ දූ වූ මානාභරණ රජ්ජුරුවන්ට බිසෝවූ)

රත්නාවලී නම් බිසොවුන්ට; හිමි, ස්වාමිභූ විසින්; කුලුණු පිරුණු, කරුණාපූර්ණවූ; දිවැසින්, දිව්‍යදෘෂ්ටි ප්‍රභාවයෙන්; සතුටුව, සන්තොෂ සහිත වූ; දෙවූ, ප්‍රදානය කරවූ; පැරකුම් රජකුමරු, පරාක්‍රමබාහු නම් රාජකුමාරතෙම; මෙලකට ඉසුරු වී, මේ ලඞ්කාද්වීපයට අධිපති වූයේය; ඔබ, තනුභවත්වූ නුබවහන්සේගේ; සොඳ, සුන්දරවූ; ළතරු, මහාර්ඝවූ; තෙදබල, තෙජොබලය; පළකොට ණමෙන, ප්‍රකාශකොට (කියනු මැ) කවරේද?

104 භාවය:-(මීට) පූර්වකාලයෙහි (මානාභරණ නරේන්ද්‍රයාණන්ගේ) සුන්දරවූ රත්නාවලී නම් මෙහෙසියට දෙවිස්වාමි දරුවන් විසින් කරුණායෙන් පිරුණු දිවඇසින් (බලා) සතුටු සහිතවූ දෙවාවදාළාවූ පරාක්‍රමබාහු නම් රාජකුමාර තෙම මේ ලක්දිවට අගරජ විය. ඔබගේ යහපත් මාහැඟි තේජස් ශක්තිය ප්‍රකාශකොට (කාලක්ෂෙප කිරීමෙන්) ප්‍රයෝජන කවරේද?

105 එ සෙ යි න් දසමත් මහනෙල් කුසුම් ගෙ න
පු ද මි න් එසුරවර සිරිසරණ වඳිමි න
බු හු ම න් කරන රජදූසඳුට මෙකිය න
දූ න ප න් සමග යසසිරි වඩී පුත්රුව න

105 පදයොජනා:-එසෙයින් දසමත් මහනෙල් කුසුම් ගෙන පුදමින් එසුරවර සිරිසරණ වඳිමින බුහුමන් කරන මෙකියන රජ දූ සඳුට පුත්රුවන දුන, පින් සමග යස සිරි වඩී.

105 පදාර්ථ:-එසෙයින්, ඒ කාරණයෙන්; දසමත් මහනෙල් කුසුම් ගෙන, ජාතිසුමනාපුෂ්පාරකොත්පලපුෂ්පයන් ග්‍රහණය කොට; පුදමින්, පුෂ්පාංජලිකොට අර්චනය කොරමින්; එසුරවර, ඒ (විශිෂණ) සුරොත්තමයාගේ; සිරි සරණ වඳිමින, ශ්‍රීපාදය නමස්කාර කෙරෙමින්; බුහුමන් කරන, භක්තිබහුමාන කරන්නාවූ; මෙකියන, මේ යථොක්තවූ; රජදූ සඳුට, උත්තමවූ රාජපුත්‍රියට; පුත්රුවන, පුත්‍ර රත්නයක්; දුන, ප්‍රදානය කළහොත්; පින් සමග, ධර්මය හා සමග; යසසිරි වඩී, කීර්තිශ්‍රීවර්ධනය වන්නේයි.

105 භාවය:-එසේහෙයින් දසමත්, රත්මහනෙල්මල් (ආදිය) ගෙන (මල් දෙහොතින්) පුදකෙරෙමින් ඒ දෙවිතුමාගේ

සිරිපා වඳමින් බැතියෙන් ගෞරව කරන්නාවූ මේ පෙරකී උතුම් රජකුමරියට පුත්රුවනක් දෙවා වදාළහොත් පින් හා සමග යශශ්ශ්‍රීඃධීනය වේ.

106 මෙ හ සු න් සුරිඳුහට් සැලකැරැ මෙ සේ යා
ව ඳි මි න් බැතින් පැදකුණුකොට තො සේ යා
ද කි මි න් බිසෝ දෙවියන් නොව ල සේ යා
කි ය මි න් යදින් සකිසද මෙම ලෙ සේ යා

106 පදයොජනා:-මෙහසුන් සුරිඳුහට මෙසේයා සැලකැරැ, බැතින් වඳමින් තොසේයා පැදකුණුකොට, බිසෝ දෙවියන් දකිමින් නොව ලසේයා සකිසද, මෙ ම ලෙසේයා කියමින් යදින්.

106 පදා:-මෙහසුන්, මේ (යථොක්තවූ) සන්දෙශය; සුරිඳුහට, විභීෂණ නම්) සුරෙන්ද්‍රයාහට; මෙසේයා, එතත්ප්‍රකාර යෙන්, සැලකැරැ, විඥාපනය කොට; බැතින්; භක්තියෙන්, වඳමින්, නමස්කාර කෙරෙමින්; තොසේයා, සන්තොෂ (එතත)යෙන්; පැදකුණු කොට, ප්‍රදක්ෂිණ කොට; බිසෝ, දෙවියන්, (ඒ සුරෙන්ද්‍රයාහට) අග්‍රමහිෂී වූ දෙවතාදුව; දකි මින්, දර්ශනය කෙරෙමින්; නොව ලසේයා, (එතත්හි) ප්‍රමාද නොවී; සකිසද. මිත්‍රාත්මය; මෙම ලෙසේයා, මේ ලෙසයෙන් ම; කියමින්, කථනය කෙරෙමින්; යදින්, යාච්ඤා කරන්.

106 භාවය:-මේ පණිවුඩය මෙලෙසින් විභීෂණ දෙවිඳුට සැල කර, ආදරයෙන් වන්දනය කෙරෙමින් සතුටුසිතින් ප්‍රදක්ෂිණ කොට, ඒ දෙවිඳුගේ අගමෙහෙසි දෙව්දුව දකිමින් එහි පමානොව මිතුර, තුමනී, මෙලෙසින් ම (ඇයට ද) සැල කෙරෙමින් යාච්ඤා කරව.

107 පැ හැ ප ත් පුත්සඳෙව් කිරිසමුදුරැ පළි ට
සි ය ගො ත් බබුළුවන දෙව්රජ කුමරහ ට
නැ ව ත ත් එකලා ව අවසර ලැබුණුවි ට
මෙ ප ව ත් කියව සැලකරනුව සුරරදු ට

107 පදයොජනා:-කිරිසමුදුරැ පළට පැහැපත් පුත්සඳෙව් සියගොත් බබුළුවන දෙව්රජ කුමරහට නැවතත් එකලාව අවසර ලැබුණු විට සුරරදුට මෙපවත් සැලකරනුව කියව.

107 පදාර්ථ:- කිරිසමුදුරෙහි, ක්ෂීරසාගරයෙහි; පළවු, ප්‍රකටවූ, පැහැපත්, ප්‍රභාප්‍රාප්තවූ; පුන්සඳෙව්, පූර්ණචන්ද්‍ර මණ්ඩලය මෙන්; සියමහාන, ස්වකීයවූ (පෞලස්ත්‍ය) ගෝත්‍රය; බබුළුවන, දීප්තිමත් කරවන්නාවූ; දෙව්රජ කුමරුහට, ඒ දෙව්රජහුගේ පුත්‍රවූ කුමාරදෙවියන්ට; නැවතත්, නිවෘත්තව හෙවත් දෙවෙනිවත්; එකලාව, එකාකිව; අවසර ලැබුණු විට, අවසරප්‍රාප්තවූ කල්හි හෙවත් ප්‍රාප්තාවසරයෙහි; සුරරදුට, (ඒ විභීෂණ) නම් සුරරාජයාහට; මෙපවත්, මේ ප්‍රවෘත්තිය; සැලකරනුව, විඥාපනය කරනු පිණිස; කියව, කථනය කරව.

107 භාවය:- කිරිසයුරෙහි පැවි දීප්තිමත් පූර්ණචන්ද්‍රයා මෙන් තමන්ගේ පුලස්ති සාම්වංශය බබුළුවන්නාවූ විභීෂණ පුත්‍රවූ කුමාරදෙවියනට දෙවනුවත තනිව අවකාශලත් විටෙක විභීෂණ දෙවිඳුහට මේ තොරතුර සැලකරනු පිණිස ආරෙචනය කරව.

108 මේ සි ය ලුම අදහස කුලුණෙන් ගිහි ණි
සේ සි ය පත සලසා උ යැ දිනම් ණි
නෑ සි ය ඉටුම්තුරු සමගිය සැළලිහි ණි
වා සි ය පවතු සතුලෙස සැපතින් පැමි ණි

108 පදයෝජනා:- සැළලිහිණි, මේ සියලුම අදහස ගිහිණි කුලුණෙන දිනමිණි උදයැ සියපත සේ සලසා, සිතු ලෙස පැමිණි සැපතින් නෑසිය ඉටුම්තුරු සමගින් වාසිය පවතු!

108 පදාර්ථ:- සැළලිහිණි, එම්බා ශාරිකාපක්ෂිරාජෝත්තමය; මේ සියලුම අදහස, මේ (යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් නිර්දිෂ්ටවූ) සියලු අධ්‍යාශයම්; ගිහිණි, (එතනයෙන්) ග්‍රහණය කරන ලද්දාවූ-ගෘහීත ගණණවූ; කුලුණෙන්, කරුණාවිශෙෂය හෙතුකොටගෙන; දිනමිණි, නානොරත්නවූ සහස්‍රරශ්මි හුගේ; උදයැ, ප්‍රාදුර්භූතවන්නාවූ කාලයෙහි; සියපත සේ, ශතපත්‍රයක් මෙන්; සලසා, සංශ්ලෂ්ට භාවයට අභිප්‍රාය සම්බන්ධයට පමුණුවා; හෙවත් යම්සේ හිරු උදාවූ පමණින් ඒ හිරුහුගේ අන්‍ය ප්‍රයොගයක් නැතිව පද්මය තෙම පත්‍රවිකසනාදි කාර්‍ය්‍යයන් යුක්තව ප්‍රබුද්ධ වේද එසේම මෙහි කිවාවූ වචන සංක්ෂෙප වූවද විස්තරවශ

යෙන් ප්‍රස්තාවානුරූප කොට තමාගේ ස්වානොචිත ප්‍රඥායෙන් අනුක්තකාණ්ඩ විස්තර කොට පරීක්ෂා කිරීමෙන් නිෂ්පත්තියට පමුණුවා; සිතුලෙස, චිත්තානුකූලවූ පරිද්දෙන්; පැමිණි, සම්ප්‍රාප්තවූ; සැපතින්, (යොගක්ෂෙම) සම්පත්තියෙන් යුක්තවැ; නෑසිය ඉටුමිතුරු සමගින්, ඥාති ජනයා හා ස්වකීය පරිවාර ජනයා හා ඉෂ්ටමිත්‍රයන් සහිත වැ; වාසිය පවතු, වර්ෂ ශතයක් මුළුල්ලෙහි සැපසේ ජීවත්වා.

108 භාවය:-පින්වත් සැළලිහිණි පක්ෂිරාජය, මේ පෙරකී පරිද්දෙන් විස්තර කරනලද සියලුම අභිප්‍රාය සිතින් ගත් (සිතෙහි ගහණ වූ හෝ) කරුණුයෙන් සූර්‍යොදය කාලයෙහි ප්‍රබොධවන පද්මයක්සේ සිද්ධියට පමුණුවා සිත්වූ පරිද්දෙන් ලබනලද සැපතින් යුක්ත වැ නෑදෑපිරිවර ජනයන් හා ද කල්‍යාණ මිත්‍රයන් හා ද සමගව සියක් හවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ජීවත්වා!

සැළලිහිණි සන්දෙශ සන්නය නිමි.

---

109 පැ ර කු ම් රජුට පන්තිස්වනු නවම්ම ස
ම න ර ම් කැරූ බඳුතු මෙහසුන් නොවීල ස
අ ය දු ම් ලෙසට සිදුකැරූ කිවිඳු අදහ ස
දෙ ව් ර ම් මිතුරු දුන් ගැබ බිසොවට සක ස

109 පදයොජනා:-පැරකුම් රජුට පන්තිස්වනු නවම්මස මෙහසුන් මනරම් කැරූ ලස නොවී බඳුතු, රම්මිතුරු දෙව් කිවිඳු අදහස අයදුම් ලෙසට සිදුකැරූ සකස බිසොවට ගැබ දුන්.

109 පදාර්ථ:-පැරකුම් රජුට, ශ්‍රීසඞ්ඝබොධි ශ්‍රී පරාක්‍රමබාහු නරෙන්ද්‍රයාහට; පන්තිස්වනු, (රාජ්‍යාදියෙන්) පඤ්චත්‍රිංශත්තම වර්ෂයෙහි; නවම්මස, මාඝමාසයෙහි; මෙහසුන්, මේ ශාරිකා සන්දෙශ නම් දූතකාව්‍යය; මනරම්කැරූ, මනොරම්‍ය කොට; ලස නොවී, අනලස වැ; බඳුතු. (පද්‍ය රචනා වශයෙන්) බන්ධනය කළ කල්හි, රම්මිතුරු, රාම හඳුයාහට මිත්‍රවූ; දෙව්, (විශේෂණ) සුරෙන්ද්‍රතෙම; කිවිඳු, කවීන්ද්‍රයාගේ; අදහස, අධ්‍යාශය; අයදුම් ලෙසට, ආයා

වනාවූ පරිද්දෙන්; සිඳුකැරැ, සිඩකොට; සකස, මනා කොට; බිසොවට, (ලොකනාථා නම්වූ) මහිෂියට; ගැබ, දුනුගන්ස; දුන්, ප්‍රදානය කෙළේයි.

110 ස තිස් වනු නවමැ පුර අස්ලිස නාක ත
ප හස් ලැබ ඳුපුන්සඳ නුබතුරැ පැනෙ ත
ස හස් කර කුලව වැඩවන ලෙස සත ත
වෙ සෙස් රජකුමරු විලසින් දැකුම්ප ත

10 පදයොජනා:-සතිස්වනු නවමැ පුර අස්ලිස නාකත පහස් ලැබ ඳුපුන්සඳ නුබතුරැ පැනෙත, සහස්කර කුලව සැතත වංඩවන ලෙස වෙසෙස් රජකුමරු විලසින් දැකුම් පත.

110 පදවි:-සතිස්වනු, (ඒ මහරජහට) ෂට්ත්‍රිංශත්තම වර්‍ෂයෙහි; නවමැ, මාඝමාසයෙහි; පුර, ශුකල පක්‍ෂයෙහි; අස්ලිස නාකත, අශ්ලෙෂා නක්‍ෂත්‍රයාගේ; පහස් ලැබ, ස්පර්‍ශ ප්‍රතිලාභ කොට, ඳුපුන්සඳ, සම්පූර්‍ණ චන්ද්‍රයා; නුබතුරැ; නභොමධ්‍යයෙහි, පැනෙත, දෘශ්‍යමානවූකල්හි; සහස්කර කුලව, සහස්‍රකිරණ වංශයට හෙවත් හිරුගොත් රජ පරපුරට; සතත, නිරන්තරයෙන්; වැඩවනලෙස, අභිවෘද්ධි වන පරිද්දෙන්; වෙසෙස්, විශිෂ්ටවූ; රජකුමරු, ක්‍ෂත්‍රිය කුමාරතෙම; විලසින්, දෙහවිලාසයෙන්, දැකුම්පත, දර්‍ශනා ප්‍රාප්ත විය හෙවත් මාතෘකුක්‍ෂියෙන් නිෂ්ක්‍රාන්තවැ ප්‍රකාශ වී.

111 ක ද වූ රු කුලමැඳුරැ මිණිපහනෙව් සුසැ ඳි
නැණ ගු රු සබස සමයද දැනුමෙහි වොරැ ඳි
ර ජ ගු රු විජයබාපිරුවන් හිමි පැහැ ඳි
මෙ මි යු රු පදැති සැලලිහිණිය අස්න යෙ ඳි

111 පදයොජනා:-කඳවුරු කුලමැඳුර මිණිපහනෙව් සුසැඳි නැණගුරු සබස සමයද දැනුමෙහි වොරැඳි රජගුරු විජයබා පිරුවන් හිමි පැහැඳි මියුරු පදැති මෙ සැලලිහිණිය අස්න යෙඳි.

411 පදයෝජනා:-කඳවුරුකුල, ස්කන්ධාවාරවංශ නමැති; මැඬුරු, මන්දිරයෙහි; මිණිපහනෙව්, රත්නප්‍රදීපයක්මෙන්; සුසැදි, සුසජ්ජිතවූ; නැණගුරු, නුවණින් සුරාචාර්‍ය්‍යයා වැනිවූ; සබස, (සංස්කෘත, ප්‍රාකෘතාදි) ෂඩ්භාෂාවන් හා; සමයද, ස්වසමය, සමයාන්තරයන්ද; දනුමෙහි, පරිඥාන යෙහි; වොරැඳි, විරාජිතවූ; රජගුරු, රාජගුරුපදප්‍රාප්තවූ; විජයබාපිරුවන්හිමි, ශ්‍රීසඞ්ඝබෝධි විජයබාහු පරිවෙණාධි පති ශ්‍රීරාහුල ස්වාමිතෙම; පැහැදි, ප්‍රසාදගුණවත්වූ; මිහුරු පදැති, මධුරපදාන්විතවූ, මෙ සැළලිහිණිය අස්න, මේ ශාරිකාසන්දෙශය; යෙදී, රචනාකළසේක.

අභිනව කරනලද
උපසංහාර කාව්‍යාර්ථ වර්ණනාවයි.

ග්‍රන්ථි පද විවරණය.

අක්ෂරච්‍යුතක–පද්‍යයෙක්හි අක්ෂරයක් අඩුකොට ඒ පද්‍යයෙන්ම එය ගත හැකි සේ ගුප්ත කොට රචනා කරන (දුෂ්ටප්‍රහෙලිකාවන්ට ඇතුළත්) "ච්‍යුතාක්ෂර" නම් ප්‍රහෙලිකාවිශෙෂය.

"පදමෙකං න කා යාති
සදි හාරෙණ වර්ජිතා" යනු මෙනි.

මෙහි "සාහාරෙණ" යි කියයුතු තැනි.

අක්ෂිපක්ෂ්මස්පන්දන–ඇසිපිය සැලීම.

අචලභාර–නරුපටෙහි හෙවත් නෙරියෙහි බර.

අතෝනා–(සි) (අත්-ඕනා) අත තබන.

අනවද්‍යසුඛවිපාකලක්ෂණ–නිවරදබව හා සැපවිපාක ගෙනදීමත් ලක්ෂණ කොට ඇති (කුශලධර්ම)

අනුවර්තන–වැරීම; (පූර්ව වාක්‍යයක පදයක් අපර වාක්‍යයක් හා සම්බන්ධවීම)

අන්‍යවිෂය–අනික් තැනක්; අනික් අරමුණක්.

අපභ්‍රංශ–ෂඩ්භාෂාමය දෘශ්‍යකාව්‍යයන්හි ගොපල්ල සැඩොල් ආදීන් විසින් කියයුතු සේ යොදන හීනභාෂාව.

"අපභ්‍රංශෙන තුෂ්‍යන්ති ස්වෙන නාන්‍යෙන ගූර්ජරාඃ" යනු කී හෙයින් අපභ්‍රංශය ගුර්ජර දෙශවාසීන්ට ප්‍රියභාෂාවක් වේ. "ෂඩ්භාෂා" යන්න බලනු.

අපරාර්ධ–(අපර-අර්ධ) පද්‍යයෙක තුන්වන සතරවන පාදදෙක; (පද්‍යයක් දෙකට බෙදූ සමභාගදෙකින් දෙවෙනි සමභාගය.)

අබ්භ්‍රමහිකාදි–(අබ්භ්‍ර-මහිකා-ආදි) වලා පිනි ආදිය.

අභිලාෂ–කැමැත්ත.

අර්චන–පූජාව; පිදීම.

අලකාපුර–වෛශ්‍රවණ දෙව්රජහුගේ අගනුවර.

අලක්තකරස–ලතුදිය; ද්‍රවවූ ලාකඩ.

අවනත–නැමුණු; යොමුවූ.

අවයවාර්ථ–පදයක් පාසා කියයුතු අර්ථය; (පදගතාර්ථය.)

අවසර–අවකාශකාලය; ඉවරඇති වේලාව.

අවස්ථාන–සිටීම; (පොරොත්තු වීම).

අශ්වමුඛ–අශ්වාකාර මුහුණක් හා මනුෂ්‍යාකාර ශරීරයක් ඇති කින්නර විශෙෂය.

අශ්විනී ගමනෙ ශ්‍රේෂ්ඨා-අස්විද නකත ගමනෙහි උතුම්; (යනු මේ ශ්ලෝකපාදයෙහි අර්ථයි.)

අෂ්ටාදශරාග-ගීතියෙහි අඩගුව ස්වරභෙද අටළොසක්, (සඞ්ගීත ශාස්ත්‍රඥයන්ගේ මතභෙදයෙහි මාලවරාග, මල්ලාරරාග, ශ්‍රීරාග, වසන්තරාග යනාදීව භෙද සතිසක් කියත. එහින් ද්‍රාවිඩ සඞ්ගීතයට අනුරූප කොට මෙහි අටළොසක් කිහයි හැකේ.)

ඊෂද්‍රක්ත-(ඊෂත්-රක්ත) මදරත් පැහැය.

උච්චක්ෂෙත්‍ර-ග්‍රහයාගේ උසස්ගුණය ධරන රාශිය; උසස් ස්ථානය.

උත්ක්ෂෙපණාවක්ෂෙපණ-උඩට නැගීම හා පහතට හෙළීම.

උදයපර්වත-හිරු උදාවන තැන; පළමුකොට ඉර උදාවනු පෙනෙන තැන. (මෙහි පර්වතයක් නැතත් උපචාරවශයෙන් පර්වතයයි කියනු ලැබේ.)

උෂ්ණීෂපට්ට-නළල්පට නම් පළඳනාව.

ඒකශ්වෙතච්ඡත්‍රච්ඡායා-(රාජසිංහාසන මස්තකයෙහි ඔසවන ලද) එකම සේසතෙහි සෙවණ; එකම අණසක.

ඓරාවණහස්තිරාජ-ශක්‍රදෙවේන්ද්‍රයාගේ ඇත්රජු.

ඔජොභූයිෂ්ඨ-ඔජස් අධික; දීප්ති අධික.

ඔෂධිවෘක්ෂ-රාත්‍රිකාලයෙහි ආලොකවත්වූ රැරගනම් වෘක්ෂ විශෙෂය.

කච්චර-කසළ; කිලුට.

කථාශරීර-කථාවේ ස්වරූපය; කථාතත්වය.

කර්ණාවතංස-කන්පළඳනාව.

කලහපීඩා-ඩබරින් වන බාධාව.

කල්පවෘක්ෂ-සිතූපැතූ දෑ දෙන දිව්‍යවෘක්ෂ.

කස්තූරිතිලක-නළල් ආදිතැන කස්තුරු කල්කයෙන් තබන ලපය.

කහ්ලාර-දියෙහි හටගන්නා හෙල්මැලිනම් ඉතා මොළොක් මල්වගීය.

කාඤ්චනදීපයෂ්ටි-(සිටුවන පහනක) රනින් කළ පහන්දණ්ඩ.

කාමධෙනු-සිතූ පැතූ දෑ ප්‍රසව කරන දිව්‍යධෙනුව, සුරභිදෙනුව.

කාව්‍ය-දෘශ්‍ය, ශ්‍රව්‍ය වශයෙන් දෙවැදෑරුම් ප්‍රබන්ධ (ප්‍රධානවශයෙන් ශ්‍රව්‍යකාව්‍යවූ ශිශුපාලබධ-කිරාතාර්ජුනීය-රඝුවංශාදි පද්‍යග්‍රන්ථද කාදම්බරී-වාසවදත්තා ආදී ගද්‍ය ග්‍රන්ථද මෙහි කාව්‍ය නමි.)

කිඞ්කිණී-රසුවැල, ඝුගපළඳනාව.

කිරණශ්‍රේණී-රශ්මිපඞ්ක්තිය; රශ්මිසමූහය.

කීර්තිශ්‍රීමෙඝවිහාර–කීර්තිශ්‍රීමේඝවර්ණ නම් රජහු විසින් කැලණිගඟ දක්ෂිණතීරයෙහි කරවූ කිත්සිරිමෙවන් කැලණි විහාරය.

කුක්කුටෙන්ද්‍රධ්වජ–කුකුළුරාජයන්ගේ රූපයෙන් යුත් ධ්වජ.

කුඞ්කුමාඞ්ගරාගරේණු–කොකුම්පොතුයෙන් කළ ඇඟ ගානා විලවුන් සුණු.

කුණ්ඩලවිලාස–කන්තෝඩුවක ආකාරය.

කුත්සිත නර–නින්දිත මනුෂ්‍ය.

කුරුවින්දපාෂාණ–පද්මරාගමාණික්‍ය, (රතුමැණික්)

කුලක–පද්‍ය පසකින් හෝ ඉන් අධිකවූ ගණනකින් පරස්පර සම්බන්ධ ඒකවාක්‍යත්වයට පැමිණි රචනා.

කුශලප්‍රශ්න–සැපපහසු ඇසීම.

කුසුමකෙශර–මල්රේණු.

කූල–ඉවුර; ගඞ්ගා ආදීන්ගේ අසබඩ.

කෘතපුණ්‍යභාව–පෙර කළ පින්ඇතිබව.

කෘතමාලවෘක්ෂ–ඇසළරුක්.

කෛරවපුෂ්ප–හෙළ මහනෙල්මල්.

ක්‍රියාගුප්තක–ක්‍රියාපදය අන්‍යපදයෙකින් වසා නොහැඟෙනසේ සඟවා රචනාකරන ප්‍රහෙලිකාවිශෙෂය. මීට උදාහරණ:–

> **"ඝනාජඝනහරාගිරමමන්දං**
> **ගවනම්දං මදිරාරුණෙක්ෂණාඃ"** යනුයි.

මෙහි ජඝනශබ්දය ලංවූ හෙයින් ඝනශබ්දයයි හැඟෙනුමිස "නඝන"යි අව්‍යපදයුක්ත ක්‍රියාපදයක් ප්‍රකාශව නොහැඟේ. මේ "ක්‍රියාගුප්ත" නමැයිද කියත්.

ගද්‍ය–මාත්‍රා අක්ෂර නියමයක් නැතිව යොදනලද පදසමූහය; (වාසගම්.)

ගගනොල්ලඞ්ඝන–(ගගන–උල්ලඞ්ඝන) අහසට නැගීම.

ගුප්තභාෂණ–රහස්කථාව.

ගූඪචතුර්ථ–සවැදෑරුම් ගුප්තබන්ධනයන් අතුරෙහි පාදගූඪ නම් බන්ධන විශෙෂය, හෙවත් පද්‍යයෙක පාදතුනක් රචනාකොට සතරවෙනි පාදය නොකියා මූලපාදදෙකෙහි අක්ෂර වලිනම සතරවෙනි පාදය උපුටාගන්නාලෙස සැඟවීමය. මීට උදාහරණ:–

1 **දස්‍රවියද්ගාමිනීතාර**
2 **සංරාවවිහතශ්‍රුතිඃ**
8 කොටීශු මාලා ගුගුහෙ
4 , , , , , , , ,

මේහි එක්වෙනි දෙවෙනි පාදයෙහිවූ 2, 1, 7, 5, 11, 9, 13, 16, යන අටකුරෙන් චතුර්ථපාදය සඟවනලද හෙයින් එයින් නගාගෙන "විද්‍යුන්නාම්ව සංහතිඃ"යි කියයුතුයි. මේ "පාදගූඪ" නමැයිද කියත්.

චඤ්චු-තුඩ, පක්ෂීන්ගේ මුඛය.

චතුෂ්ෂෂ්ටි ආභරණ-සිවුසැටක් රජපලඳනා.

චන්දනාඞ්ගරාග-සඳුනෙන් කළ ඇඟ ගානා විලවුන්.

චන්ද්‍රකාන්තපාෂාණ-සඳපහන වැටීමෙන් ජලවහනය වන ගල්වර්ගය.

චන්ද්‍රශාලා-මතුමහල; උඩුමහල්හි සඳඑළිය වැටෙන ශාලාව.

චමූපති-භටසෙනාගේ අධිපතියා; සෙනෙවියා.

චාපචක්‍රප්‍රාස-දුනු, පාරවළලු, කුන්තායුධ.

චාපල්‍ය-චපලබව; නොවිමසා කරනසුලුබව; පලක්නැතිව අත්පා සැලීම් ආදි ක්‍රියා.

චිත්තාධාන-සිත පිහිටුවීම.

චින්තාමාණික්‍ය-සිතූ පැතූ දෑ දෙනනදෙන මැණික.

ඡදන-සෙවෙනිය; සෙවිල්ල.

ජගත්ත්‍රය-තුන්ලොව; ස්වර්ග, මර්ත්‍ය, පාතාල.

ජඝනස්ථල-උකුළුපෙදෙස.

ජල්පමානාවස්ථා-(ජල්පමාන-අවස්ථා) කථාකරන කාලය.

ජාතිසුමනාපුෂ්ප-දෑසමන්මල්.

තත්‍රභවත්-පූජ්‍ය; ගරුකටයුතු.

තදනන්තර-(තත්-අනන්තර) ඊළඟ; ඊට පසු.

තදර්ථසාධක-(තත්-අර්ථසාධක) ඒ අර්ථය සිදුකරන.

තරඞ්ගපඞ්ක්ති-රළපෙළ.

තර්ක-න්‍යාය, වෛශෙෂික, පූර්වමීමාංසා, සාංඛ්‍ය, පාතඤ්ජල, වෙදාන්ත යන ෂඩ්දර්ශනශාස්ත්‍ර.

තාමරසපඞ්ක්ති-නෙළුම්මල්පෙළ.

ත්‍රිභූමක-තුන්මහල්ඇති.

ත්‍රිවර්ගසම්පත්ති-ධර්ම, අර්ථ, කාම යන සම්පත් තුන.

ත්‍රිවිධකාව්‍යමුඛ-ආශිස්, නමස්ක්‍රියා, වස්තුනිර්දේශයයි තුන් ප්‍රකාරවූ කාව්‍යාරම්භය.

දම්පති-අඹුසැමි දෙදෙන.

දර්ශනක්ෂම-දකින්ට පුළුවන්.

දීක්ෂිත-(වෙදසමයෙහි කියනලද)වත, උපවාසාදියෙහි නියුක්ත.

දූතකාව්‍යලක්ෂණ-පණිවුඩ යවන්නාක් මෙන් රචනාකරන කාව්‍යයෙක ලකුණු.

දූතක්‍රියා-පණිවුඩ ගෙනයාම.

දෛත්‍යාරි-(දෛත්‍ය-අරි) අසුරයන්ට සතුරු.

දද්‍රූ-ඕවිලි; (උවිල්ලා.)

ධනද-වෛශ්‍රවණ දෙව්රජ; වස්තු දෙන ධනවතා.

ධනුර්ගුණසම්බන්ධන්‍යාය-දුනුදියත් දුන්නේ දෙ කෙළවර එකස්ව බැඳෙන්නාක් මෙන් පද්‍යයේ ආදි, අන්තපද සම්බන්ධ වන විධිය.

නක්ෂත්‍රාච්ඡකුනං වරම්-(යනු ශ්ලෝකපාදයෙකි.) නැකතට වඩා පූර්ව නිමිත්ත උතුම්.

නමේරුවෘක්ෂ-කීණගස.

නලකූබර-වෛශ්‍රවණයාගේ පුත්‍රයා.

නාගමාණවිකා-නාගජාතික තරුණ ස්ත්‍රී.

නාටක-දෘශ්‍යකාව්‍ය, වික්‍රමෝර්වශී, ශාකුන්තලා මෘච්ඡකටිකාදි නාටක කාව්‍යයි.

නාසත්‍ය-දිව්‍යවෛද්‍ය දෙදෙන.

නිරසන-දුරලීම.

නිර්වර්තන-නිපදීම, හටගැනීම.

නිර්ඝාත-සෙණ, අකුණ.

නූපුර-රනුගෙඩි; පාසලඹ.

නෛෂධමහාකාව්‍ය-නිෂධදේශාධිපති නලරජහුගේ චරිත වර්ණනාව; (ශ්‍රීහර්ෂ මහාකවිහු විසින් විරචිත සංස්කෘත මහාකාව්‍යයයි.)

නෛසර්ගික-ස්වභාවයෙන් සිද්ධවූ.

පක්වාරුණවර්ණ-පැසී රත්පැහැවූ.

පක්ෂපත්‍රසංහති-පියාපත්සමූහය.

පඤ්චාඞ්ගිකතූර්ය-ආතත, විතත, ආතතවිතත, ඝන, ශුෂිර යන පඤ්චවිධවූ තූර්යභාණ්ඩ.

පද්මපීඨ-නෙළුම්මලක ආකාරවූ පාපුටුව.

පද්මරාගමාණික්‍ය-රක්තමාණික්‍ය; (රතුකැට.)

පද්මාකර-නෙළුම්විල.

පද්‍ය-ඡන්දශ්ශාස්ත්‍රයෙහි කී නියායෙන් අක්ෂරනියමය හෝ මාත්‍රානියමය හෝ ඇති පාදසතරකින් යුත් රචනා හෙවත් කවු, ගී, ගාථා, ශ්ලෝක යන මේයි.

පරාඞ්මුඛ-පිටිපෑම; මුහුණ අන්අතකට හැරවීම.

පරිච්ඡේද-පිරිසිඳීම; මෙතෙකැයි නියම කිරීම.

පරිත්‍යාග-අත්හැරීම.

පරිලිකා-කොළපුව; මල වසා සිටි කොපුව.

පර්‍ය්‍යඞ්කමස්තක-ඇඳමතුපිට.

පර්‍ය්‍යාප්ත-තෘප්තවූ; ඇතැයි සම්පූර්ණවූ.

පිඤ්ජරවර්ණ-පීතවර්ණය, රත්රනට බඳු පැහැය.

පීලුවෘක්ෂ-මොරගස.

පුරස්සර-පෙරදූරි; පෙරටු.

පුලස්ති-රාවණකුම්භකර්ණාදීන්ගේ වංශයෙහි පූර්වපුරුෂවූ එනම් ඍෂියෙක්.

පුෂ්පාඤ්ජලි-මල්ඇඳිලි, දෙහොත පිරූ මල්.

පූර්වමන්මථ-ඊශ්වරයා විසින් දවා භස්මකරන්ට පළමු ප්‍රකෘතියෙන් සිටි අනඞ්ගයා.

පූර්වාපරවාක්‍යසම්බන්ධ, පෙරපසු වාක්‍යයන්ගේ ගැළපීම.

පූර්වාර්ධ-පළමුවෙනි සම්භාගය; (පද්‍යයෙක එක්වෙනි දෙවෙනි පාද දෙක)

පූර්වාවදාන-පෙර චරිතය; පෙරසිදුවූ පුවත්.

පෛශාචි-ශෞරසේනී භාෂාව ප්‍රකෘතිකොට ඇති පිසසුන්ගේ භාෂාව.

ප්‍රක්ෂේප-බහාලීම; දැමීම.

ප්‍රත්‍යක්ෂ-ඇසට පෙනෙන; ඉන්ද්‍රියයන්ට විෂයවූ.

ප්‍රත්‍යූෂකාල-ඉර උදාවන්ට පළමු අහස එළිමනන්වන කාලය; අලුයම් වේලාව; දවස ආරම්භ වන කාලය.

ප්‍රබුද්ධ-පුබුදු, පිපුණු.

ප්‍රභාස්වර-ඉතා දීප්තිමත්.

ප්‍රවිෂ්ට-වැදුණු; ඇතුළුවුණු.

ප්‍රජ්වලිත-පැසුලුණු, හැපුණු.

ප්‍රහේලිකා-කෙළි සිනා සතටු පිණිස හෝ දූත්වියලුත්තකු හැර සෙස්සවුනට නොහැඟෙන පිණිස හෝ අර්ථය සඟවා කරන රචනා විශේෂයෙකි (අදූෂ්ට, දූෂ්ට වශයෙන් විවිධවූ අලඞ්කාර නොවූ මේ ප්‍රහේලිකාවගේද විශේෂ ප්‍රභේදයෝ බොහෝ වෙත්.)

ප්‍රාකෘත-සංස්කෘත භාෂාව ප්‍රකෘතිකොට ඇති තද්භව තත්සම දේශී වශයෙන් ප්‍රභේදගතවූ ෂඩ්භාෂාවන් අතුරෙහි දෙවෙනිවූ භාෂා විශේෂය.

ප්‍රාවෘත-පෙරෙව්; කය වසාගත්.

ප්‍රෞඪ-ඉතා වැඩුණු; තරුණවයස; පසුකල; වැඩී තැන්පත්.

බහුමාන-සත්කාරය, ආදරය.

භෘඞ්ගාවලි-බමරපෙළ; මීමැසි සමූහය.

භෝගාවලි-දරණවැල.

මකරන්දාකීර්ණ-රේණුයෙන් (මල්රසයෙන්) ගැවසුණු.

මථන-ඇලළීම; කැළඹීම.

මධ්‍යප්‍රදෙශ-ශරීරයේ මැද පෙදෙස; ඉඟ.

මනොරථසිද්ධි-මනදොළ සිදුවීම; අදහස සිදුවීම.

මන්දරාචල-විෂ්ණූන් විසින් සමුද්‍රමථනයෙහි දඬු කොට ගන්නා ලද්දැයි ව්‍යවහාරවූ පර්වතය.

මරකතමාණික්‍ය-පලාවන් මැණික්; (පච්ච)

මද්දලධ්වනි-මද්දල නම් පණාබෙර වෙසෙසෙහි හඬ; "සමෞ ප්‍රණව මද්දලෞ" යනු යාදවකොෂයි.

මලයතාම්බූලලතාලිඞ්ගිත-ගස්බුලත් වැලින් වැළඳගන්නා ලද.

මලියදෙව-(පා) ලක්දිව මහරහතන් අතුරෙහි සුප්‍රසිද්ධවූ එනම් රහතන් වහන්සේ.

මහලුවිජයබාහු-(සි) පොළොන්නරු පුරයෙහි හවුරුදු පනස් ගණනක් රජකළ 'මහාවිජයබාහු' නම් නරෙන්ද්‍රයා.

මාගධී-ශෞරසෙනීභාෂාව ප්‍රකෘතිකොට ඇති දෙශභාෂා විශෙෂයකි; ෂඩ්භාෂාවන් අතුරෙහි 'මාගධී' යනු මේ අශුද්ධමාගධියයි. (පාලිභාෂා නම්වූ ශුද්ධමාගධී මූල භාෂාව ෂඩ්භාෂාසඞ්ඛ්‍යාවට නොගණනු ලැබේ.)

මානාභරණ-මහාවිජයබාහු රජහුගේ බෑනණුවූ වීරබාහුරජ.

මාලතීලතාප්‍රතාන-පැතිරගිය දෑසමන්වැල්; දෑසමන් කැලය.

මුක්තාලතිකා-මුතුලැල්; මුක්තාහාර වැනිකොට එල්වන මුතුදැල්.

මෘදඞ්ගනාද-මිහිඟුබෙරහඬ; (වැටකොළු එලයකට බඳු ආකාර ඇති බෙරවෙසෙස මිහිඟු නමැයි කියත්.)

මෙඛලාදාම-මෙවුල්දම; ඉණපලඳනාව.

යථාක්‍රම-පිළිවෙළ නොඉක්ම.

යථොක්ත-පෙරකී ප්‍රකාර.

යමක-පද්‍යයන්ගේ ආදි, මධ්‍ය, අවසානයන්හි එක්වානි ස්වර ව්‍යඤ්ජනසමූහයන් නැවත නැවත ඇසෙන සේ යොදා රචනාකටයුතුවූ ප්‍රබන්ධ විශෙෂය.

යොගක්ෂෙම-නොලද දෙය ලැබීම හා ලද දෙය රැකීම; නිභීය, සැපත.

රක්තාධර-රත්පැහැ ඇත්තාවූ දෙතොල.

රඤ්ජමාන-සිත් ගන්නාවූ; සිත් අලවන්නාවූ.

රත්නප්‍රදීප්‍යමාන-මැණික්පහනක් බඳුවන්නාවූ.

රත්නාවලී-මහාවිජයබාහු රජහුගේ. ත්‍රිලොකසුන්දරී නම් බිසවගේද සතරවෙනි දියණිවූ වීරබාහු (මානාභරණ) රජහුගේ බිසෝවූ මහා පරාක්‍රමබාහු රජහුගේ මෑණිවූ එනම් බිසව.

රහස්‍යසම්භාෂණ-රහස් කීම, රහස් කථාව.

රාජකුල-රජසමූහය; රජපවුල

"රාජහංසාස්තු තෙ චඤ්චුචරණෛර්ලෝහිතෛස්සිතාඃ" අමරකෝෂයි, රත්වූ තුඩු හා පා ඇති ඒ සුදුවූ හංසයෝ රාජහංසනම් වෙත්.

රෝහිණීනක්ෂත්‍රශකටශ්‍රී-රෙහෙණනකත සම්බන්ධවූ ගැලක් වැනිව පිහිටිම් ශොභාව

රෝහිතමත්ස්‍ය-ලෙහෙල්මත්ස්‍යයා.

"ලග්නස්ථඃ සර්වදෝෂඝ්නඃ"-(බෘහස්පතිතෙම) ලග්නයෙහි සිටියේ සියලු දෙස් නසයි-යනු මේ ශ්ලෝකපාදයෙහි අර්ථයි.

ලතාගෘහ-වැලින් වැසී ඇතුලත ගෙයක් වැනිව අවකාශ ඇතිවූ තැන්.

ලම්බකර්ණවංශ-එල්ලෙන කන්ඇති ශාක්‍යරජකුමරුවන්ගේ වංශය; හෙවත මහබෝ වඩා අශුමිත්‍ර නම් ශාක්‍යරාජ කුමාරයා මුල්කොට ලක්දිව පැවති එනම් රාජපරම්පරාව.

ලාක්ෂාජතුප්‍රවේශ-ලපය ඇතුළ්වීම.

වජ්‍රාසන-අභෙද්‍යවූ ආසනය; අනිකකු විසින් නගාලන්ට නො හැකි අස්න.

වනලක්ෂ්මී-වනශොභාව.

වරප්‍රාර්ථනා-කැමැතිදෙයක් අයැදීම; වර ඉල්වීම.

වරුණදෙවරාජ-මුහුදට අධිපති එනම් දෙව්රජ.

වර්ගබන්ධන-සමූහව බැඳීම; පෙළ සැදම.

වර්ණවිපර්‍ය්‍යාස-පැහැ වෙනස්වීම.

වාර්තාවිශෙෂ-ප්‍රවෘත්තිවිශෙෂය; තොරතුරු වෙසෙස.

වාසවදත්තාකාව්‍ය-වාසවදත්තා නම් කුමරියකගේ කථාවශයෙන් සුබන්ධු නම් කිවිහු විසින් විරචිත සංස්කෘත ගද්‍ය කාව්‍යය.

විජෘම්භමාණ-වැජෘඹෙන; සතුටින් පැලඹෙන.

විභීෂණ-රාවණරජහුගේ මලණුවූ එරජහු ඇවෑමෙන් රාක්ෂසාධිපතිව ලංකාවෙහි රජසිරි ලත් එනම දෙව්රජ.

විලිප්ත-තවරනලද; ආලෙප කරනලද.

විස්ඵුරිත-බැබළුණාවූ; දිලිහුණාවූ.

වෙලාතට-වෙරළ අසල.

ව්‍යාකරණ-ඉන්ද්‍ර, චන්ද්‍ර, පාණිනී, කාත්‍යායන ප්‍රමුඛ ශාබ්දිකයන් විසින් කරනලද ශබ්දානුශාසන ශාස්ත්‍ර.

ශරත්කාල-වප්, ඉල් දෙමස ප්‍රමාණකොට ඇති ශරත්ඍතුව.

ශරීරලාවණ්‍ය-රූපසෞන්දර්‍ය්‍ය; මනා රූ ඇතිබව.

ශාඛාහාර-අතුබර; බරවූ අතුපහර.

ශාලිගොපිකා-ඇල්ගොයම් රක්නා තැනැත්ති.

ශිඛර-මස්තකය; මුදුන.

ශිෂ්ටාශිෂ්ට-(ශිෂ්ට අශිෂ්ට) පණ්ඩිතයන්ට අභිමතවූ-කැමැතිවූ.

ශෛවාගම-ශිවාගම.

ශෞරසේනී-සංස්කෘත ප්‍රකෘතිකොට ඇති ශූරසේනරට වැස්සන්ගේ භාෂාව.

ශ්‍යාමවර්ණ-අඳුරු නිල්පැහැය.

ශ්‍යාමායමාන-තමා ශ්‍යාමවර්ණ වැනි කරන්නාවූ, පලාවන් හෝ නිල්වන් කරන්නාවූ.

ශ්‍රවණමනොහාරී-කනට මනොඥවූ; කන්සිත් සතුටු කරන්නාවූ.

ශ්‍රීඝනානන්දකාව්‍ය-ලක්දිව පෙරපැවති එනම් බෞද්ධ සංස්කෘත කාව්‍යයක්. (විදාගම ශ්‍රී ඝනානන්ද පරිවේණාධිපති මහා ස්ථවිරයන් විසින් විරචිත බෞද්ධකාව්‍යයෙකැයි හැඟේ)

ශ්‍රීවත්ස-විෂ්ණුහුගේ ලෙහි පිහිටි ශ්වේතරෝමාවර්තනය; එවැනි මංගල ලක්ෂණය.

ෂඩ්භාෂාකත්ව-අලංකාර ශාස්ත්‍රයෙහි නියමිතවූ සංස්කෘත ප්‍රාකෘතාදි භාෂා සයෙන් ශ්‍රව්‍යකාව්‍ය හා දෘශ්‍යකාව්‍ය රචනාකිරීම; (ෂඩ්භාෂාවන්ගේ ස්වරූප නිරූපණය අපගේ පඤ්චිකාප්‍රදීපසංඥාපනයෙහිද දතයුතුයි.

ෂණ්මුඛදේවරාජ-මුහුණුසයක් ඇති දෙවරජ; (කඳකුමරු.)

සංලාල-තරුණයා; ක්‍රීඩාපරවශ පුරුෂයා; සලෙළු.

සංශ්ලේෂභාව-සම්බන්ධබව; එකතුබව.

සංස්කාරජන්‍ය-පූර්වජාතික වාසනාගුණයෙන් හටගත්.

සඛිජන, යෙහෙළිසමූහය; යහළු සත්හු.

සත්තාහවද්දලිකා-(පා) සතියක් නොකඩව පැවති වැස්ස.

සන්තතිවිච්ඡේද-පරම්පරාවගේ කැඩීම.

සන්දේශහර-පණිවුඩ ගෙනයන්නා.

> "සන්ධ්‍යාකාලමතික්‍රම්‍ය කිඤ්චිද්දෘශ්‍යන්තේ තාරකාඃ
> යොගො'යං විජයො නාම සර්වකාර්‍යෙෂු පූජිතඃ"

සවස්වේලාව ඉක්මවා මඳක් තාරකාවන් දක්නාහුද, මේ විජය යොග නම්; සියලු ක්‍රියායෙහි ප්‍රශස්තයි.

සමුදායාර්ථ, වාක්‍යයෙහි ගළපනලද පදසමූහයාගේ මුළු අදහස.

සම්මාර්ජන-පිසදැමීම, ඇමදීම.

ස-රි-ග-ම-ප-ධ-නි, ගාන්ධර්වශාස්ත්‍රඥයන්ගේ මතයෙහි ෂඩ්ජාදි ස්වර සතට ක්‍රමයෙන සලකුණුවූ ඒකී ව්‍යඤ්ජන සප්තකය ෂඩ්ජාදි ව්‍යඤ්ජන නම්. එසේ කිය.

"සරිගා මපධා නිශ්ච වර්ණාඃ සප්ත ස්වරාදයඃ
ෂඩ්ජාදිසාඞ්කෙතසඞ්ඛ්‍යාතා දෘෂ්ටා ශාස්ත්‍රවෙදිභිඃ" ති.

සර්වගුණසෞන්දර්ය-සියලු ගුණයන්ගේ යහපත්බව.

සස්‍යමඤ්ජරී-ගොයම් කරල්.

සාන්ද්‍ර-ඝන, හැදුණු.

සාමදානාදි-සාමය, දානය යන උපාය දෙක ආදිකොට ඇති. (ආදි ශබ්දයෙන් භෙදය දණ්ඩය යන උපාය දෙක ගැනෙයි. මෙසතර එක්වූවිට රජුන්ගේ චතුරුපාය වේ.)

සිංහාවලෝකනන්‍යාය-සිංහයා සිටිතැනම සිටිමින් ඉදිරිපසද පිටිපසද බලන්නාසේ එක්ශබ්දයක් මැද සිටිමින් දෙපස ශබ්දයන් හා සම්බන්ධවන විධිය.

සිද්ධාඞ්ගනා-(සිද්ධ-අඞ්ගනා) සිද්ධනම් දෙවයොනි විශෙෂයාගේ ස්ත්‍රීහු.

සුකුමාරභාව-ඉතා මොලොක්බව.

සුභට-යහපත් යොධයා, දක්ෂ යුධකාරයා.

සුභාෂිතාදිපඨන-යහපත් (අව්වාද) වචනාදිය කීම.

සුමෘෂ්ට-ඉතා සිලුටු; ඉතා මට්ටම්.

සුසජ්ජිත-මනාව සරසනලද.

සුස්නිග්ධ-ඉතා සිනිඳු.

සුප්ඵුල්ල-ඉතා හොඳින් පිපුණු.

සූර්යවංශ-සූර්යයාහට බන්ධුවූ මනුරජහු මුල්කොට පැවති රාජවංශය.

සෞකුමාර්‍යප්‍රාප්ත-මොලොක්බවට පැමිණි.

ස්කන්ධ-කඳ, වෘක්ෂයාගේ මුලපටන් ශාඛා අවසන්කොට ඇති මධ්‍යභාගය.

ස්මෘතිවිභ්‍රමාස-සිහිමුළාව; ප්‍රමාදය; මතක නැතිවීම.

හස්තපුට-දෙහොත; එකතුකල අතුල්දෙක.

හ්‍රද-විල; ගැඹුරු ජලාශය.

ළ-(සි) හෘදය; ස්තන; තරුණී; (මාගධී හදශබ්දයට ආදෙශවූ හළු යන ශබ්දරූපයෙන් අදි ලොපව සිද්ධවූ තද්භව ශබ්දරූපයෙකි. "ආණාය" ශබ්දයෙහි ආකාරලොපව ණකාර යකාර දෙදෙනාගේ විශ්ලෙෂයෙන් සිද්ධවූ, සෘණවාච් ණය ශබ්දය මෙනි.)

ළකල්-(ස) මනොඥ; මනඃකල්‍ය; සිත්කලු.

ළද-(ස) තරුණීජාතික ස්ත්‍රී; කාන්තාව; ළඳුරී.

ළඳ-(සි) කාන්තාව; (ඉරසද නොදන්නා රාජස්ත්‍රීන් මෙන් බැහැර කාරණා නොදත්) මුග්ධත්වය (බොළඳබව) ඇත්තී.

ළැහැබ-(ස) කැලය; (ප්‍රකෘතිය 'ළැහැබ්' යනුයි.)

ශෛලාකාජී විවරණය.

විවාන්, ප්‍රාඥවූ කවිතෙම; ප්‍රසිඩම්, (තත්ත්වගතෘතපූර්ණ්‍යකුලී නත්වාදී ගුණයෙන්) ප්‍රකටවූ, පූරුෂං වා, පූරුෂයකු හෝ; අථ, නොහොත්; යොෂිතම්, ස්ත්‍රියක හෝ; නායිකීකෘත්‍ය, කාව්‍ය නායක කොට; වංශාදිභිඃ, වංශාදිගුණයන් කාරණකොට ගෙන; ශුභෛඃ, ශොභනවූ; දූතෛඃ; දූතයන් ලවා; ඉතිහාස කථාපූර්වම්, පූර්වවෘත්තකථනයක් පෙරටු කොට ඇති; අථාපි වා, නොහොත්; ආශීඃ පූර්වම්, ආශීර්වාදයක් පෙරටු කොට ඇති; සන්දෙ ශම්, වාචිකය හෙවත් හස්න; ප්‍රෙෂයෙත්, යවන්නේය.

දූතනත්‍ර, දූතයා වනාහි; ආදෞ, පළමුකොට; කුශලප්‍රශ්න පූර්වකම්, ආරොග්‍යප්‍රශ්නය පෙරදැරි කොට; වර්ණ්‍යෙත්, වර්ණනා කරන්නේය; තස්‍ය, ඒ දූතයාගේ; වර්ණනානන්ත රම්, ගුණකථනයෙන් ඉක්බිති; ගන්තව්‍යස්ථානකීර්තනම්, (පණිවුඩය ගෙන) යායුතු ස්ථානයාගේ වර්ණනාව (කරන්නේය) පශ්චාත්, ඉන්පසු, තත්, එය; ශ්‍රොෂ්‍යසි ඉති, අසන්නෙහියයි; උක්ත්වා, කියා; මාගීදෙශාදී, මාගීදෙශ ආදිය; වර්ණ්‍යෙත්, වර්ණනා කරන්නේය; තතඃ ඉක්බිති; තද්දෙශනගරී නායකා නාම්, ඒ දෙශාධිපතීන් හා නගරාධිපතීන්ගේ; ගුණස්තුතිඃ, ගුණවර්ණනය (කටයුතු වේ); තතඃ, ඉක්බිති; වෘත්තාන්තකථ නම්, සන්දෙශයාගේ ප්‍රවෘත්තිකථනය වේ; පරම්, එයින් මත් තෙහි; දූතස්‍ය, දූතයා පිළිබඳවූ; ආශීර්වඃ ආශීර්වාදය වේ.

තදර්ථම්, ඒ (නලරජහට) සතුති පිණිස; අධ්‍යාප්‍ය, (සතුති වාදයන්) උගන්වා; ජනෙන, සමීපවර්ති ජනයා විසින් ද්‍යෝ හෝ නොහොත් උද්‍යානපාල ජනයා විසින්; තද්වනෙ, ඒ වෙනෙහි; විමුක්තාඃ, (පඤ්ජරබන්ධනයෙන්) මුදා හරනලද; පටුවඃ, වියත්තෙපුල් ඇති; ශුකාඃ, කීරපක්ෂීහු (ගිරවු); තම්, ඒ නලරජ හට; අස්තුවන්, සතුතිකළහ; තථෛව, ඒ කීරපක්ෂීන් මෙන් ම; තත්පෞරුෂ ගායනීකෘතාඃ, ඒ නලරජහුගේ වික්‍රමය පිළිබඳ ගායනීන් කරනලද, ශාරිකාශ්ච, (කීරාඞ්ගනාවූ) සැළලිහිණි හුද; ස්වරාමෘතෙන, අමාබඳු ස්වරයෙන් හෙවත් මධුරස්වර යෙන්; උපජගුඃ, සඞ්ගීත කළාහුය.

යත්‍ර වධූසු, යම් අඞ්ගනාකෙනකුන් වෙතෙහි, පඤ්චමමඤ්ජු වචාඃ, පඤ්චමස්වරයෙන් මධුරවූ ඔෂ්ඨඇති හෙවත් තුඩුඇති; පිකාඃ, කොකිල පක්ෂීහු; කලම්, මධුර කොට හෙවත් මියුරු අව්‍යක්ත හඬින් ශුකතාව; උජ්ජගුඃ, උසස් නාදකළාහුද; චඤ්චුක්ෂීණාඃ, මධූරඃයෝ; ගෘහාඞ්ගණම්, (යම්කෙනකුන්ගේ) ගෙමිදුල; අමාජස්තරම්, අනිශයින් ඇමද පිරිසුදු කළාහුද; ශාරිකාඃ, සැළලිහිණියෝ; වචොහරාඃ, යම්කෙනකුන්ගේ පණිවුඩ ගෙන යන්නාහුද; (එබඳුවූ;) වඃ කෘතෙ, තොප පිණිස (කවිවරයෝ;) කවිතාත්වම්, කාව්‍යකර්තෘභාවයට; නි අගුඃ, නොපැමිණියාහුය; කවීන්ගේ වර්ණනාශක්තිය ඉක්මිණැයි සේයි.

පැලියගොඩ විද්‍යාලඞ්කාර පරිවෙණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්ය

මහොපාධ්‍යාය ධුරන්ධර

රත්මලානේ ධර්මකීර්ති ශ්‍රී ධර්මාරාමාභිධාන

ලක්දිව බටහිර වයඹ දෙදිසාවෙහි ප්‍රධාන නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ

විසින් විරචිත

ශාරිකාසන්දේශ ග්‍රන්ථිපදවිවරණය

නිමි.